

SLOVENSKI NAROD

iznaja vsak dan popolno, izven tedne in praznika. — Inzerati do 80 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inzerati dvakrat posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 100.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 28. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ROOSEVELTOV PROGRAM

V zvezi z reševanjem vojnih dolgov napoveduje Roosevelt temeljito spremembo ameriške carinske in trgovinske politike

Washington, 24. dec. 8. Predsednik Hoover je dal objaviti poročilo o konferenci, ki jo je imel z Rooseveltom glede vojnih dolgov. Med drugim pravi to poročilo, da se Roosevelt ne strinja s Hooverom glede njegove rešitve vprašanja vojnih dolgov, kakršno je izrazil v svoji poslanici ameriškega kongresa. Jaz, je dejal Hoover, bom njegovo voljo spoštoval.

Partiz, 24. dec. Novi predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je očrtal newyorškemu zastopniku Agence Economique et Financiere svojo splošno politiko, pri čemer so zlasti zanimive njegove opombe o carinski politiki, ki jo namerava uveljaviti. Roosevelt je izjavil, da dosedanja carinska tarife Zedinjenih držav nikakor niso zadovoljive, ker otežujejo izvoz kmetijskih in industrijskih proizvodov, kar je pripomglo k padcu cen na mednarodnem trgu in kar je imelo zlasti za ameriško kmetijstvo usodne posledice. Dosedanja tarifna politika je imela za posledico celo vrsto represalij in zaščitnih ukrepov v obliki tarif, kontingentiranj in mednarodnih kartelov proti Ameriki. Roosevelt pravi med drugim: Naš program se zavzema za konkurenčno tarifo, torej za tarifo, ki postavlja ameriškega producenta v isto razmerje z inozemskim konkurentom. Obstojče previsoke tarife se morajo pametno znižati.

Če pristanemo na znižanje nekaterih naših carinskih postavk do gotove meje, da dosežemo zmanjšanje inozemskih carinskih cvir, moremo upati, da bomo dosegli večji izvoz naših proizvodov v inozemstvo. Predsednik Roosevelt je pristavil, da se more do te politike priti šele na podlagi pogajanj z državami, ki prihajajo v poštev.

Vojne dolgove bo reševal Roosevelt

Washington, 24. decembra. Razočaran nad odklonilnim stališčem Roosevelta, ki noče sodelovati s sedanjo vlado pri reševanju vprašanja vojnih dolgov, je predsednik Hoover sklenil, da ne bo ničesar več podvzel v tej zadevi. Zato ni pričakovati, da bi prišlo do kakih pogajanj med Ameriko in državami dolžnicami pred 4. marcem prihodnjega leta. Novi predsednik je mnenja, da je treba ureditev vprašanja vojnih dolgov prepustiti njemu in da to ni več stvar sedanje vlade. Roosevelt si od obnove komisije za vojne dolgove, kakor jo predlaga Hoover, ničesar ne obeta, ker bi po njegovem mnenju imenovanje te komisije zbudilo v Evropi le napačna upanja. Nasprotno pa stoji Roosevelt s Hooverom na istem stališču, da se mora morebitni popust dolgov izravnavati z olajšavami za ameriško trgovino v državah-dolžnicah.

Nadalje se zavzema Roosevelt za imenovanje preiskovalne komisije o vprašanju dolgov, katere delo naj bi služilo za podlago pogajanjem z dolžniki.

Gospodarsko sodelovanje

Washington, 24. decembra. AA. Ameriški strokovnjaki, ki sodelujejo pri pripravah za svetovno gospodarsko konferenco, bodo odptovali v Zenevo, čeprav nesoglasja med Hooverom in Rooseveltom niso izravnana, ker je novoizvoljeni predsednik Zedinjenih držav Roosevelt izjavil, da je pripravljen sodelovati pri proučitvi svetovnih gospodarskih problemov.

Posredovanje Davisa

Washington, 24. dec. AA. Po daljši konferenci ki jo je imel s predsednikom Hooverom in zunanjim ministrom Stimsonom je Norman Davis odptoval v Albany, kjer se bo jutri sestal z Rooseveltom. Nato se bo takoj vrnil v Washington, kjer bo nadaljeval svoja posredovalna pogajanja z zunanjim ministrom Stimsonom. Poucheni krogi trde, da bi utegnila ta pogajanja roditi pozitivne sadove in da bi morala ameriški državniki našli nove osnove za ureditev vojnih dolgov. Medtem je predsednik Hoover odptoval iz Washingtona na 10dnevno pomorsko potovanje v Florido.

Čbilo božičnih radosti želita vsem naročnikom, inserentom, čitateljem in sotrudnikom „Slovenskega Naroda“

UREDNIŠTVO in UPRAVA.

Trezna božična beseda

Ljubljana, 24. decembra. Kmalu bodo zopet zapeli božični zvonovi, zopet se bo slavil spomin nebeske poslanice »Et in terra pax hominibus«. Praznik rojstva odrešenikovega, rojstva upanja vsega sveta in vsega človeštva vzbuja odmev v vseh srcih in ustvarja svečano razpoloženje v palačah in kočah. Težke razmere, v katerih živimo, ne pripuščajo sicer veselih prazniških občutkov, toda božični čas nam vendar napoti v premišljevanje in v spomine, pa nam obraca tudi pogled v bodočnost. Sedanja generacija, ki je živela se v dobi pred usodnim letom 1914, živo čuti, kako se je bistveno preobrazil svet, kako se je spreminila socialna struktura človeške družbe, kako se je spreminjala miselnost in pogled na svet. Sedanja generacija, ki vojnih grozot ni poznala, po več kakor štirih letih krvi in solz, ve danes iz lastne bridke izkušnje, kako velik blagoslov je za vesoljno človeštvo mir. Saj je bilo tudi pred vojno polno nezadovoljnosti med ljudmi; tožbo o slabih časih in boljši preteklosti najdemo v vseh časih in pri vseh rodovih. Toda kdor danes misli na leta pred 1914., gieda v izgubljeni raj. To velja vsaj za splošne življenjske razmere, za dobrine vsakdanjosti, za blagostanje splošnosti in posameznikov.

Ni pa enako za življenje narodov. Spomin na usodo slovenskega rodu v predvojni dobi pa kaže sedanjost v mnogo svetlejši luči. Naš narod je sicer kot skupnost tudi grozote vojnih let dovojl brdiko občutil. Kravji štirje božiči: mu ce bodo nikdar izginili iz spomina, toda trpljenje je narodu prineslo rešitev iz stoletnih sužnjih okov. Čudna domovina je bila ta mati Avstrija. Ni dopuščala svojim narodom, da se veselijo njene sreče in da delijo njeno žalost. Zgodovina je naučila zlasti slovanske narode, da jim je prinesla je nesrečo, ki je zadelala posli-domovino, kak uspeh ali majhno olajšanje. Zato smo se imeli tudi Slovenci veseliti vsakega poraza. Državni prekrat 1. 1848. je prinesel prvi oddech in je uničil absolutizem, porazi na italijanskih bojnih poljih 1859 so prinesli oktobrski diplom, katastrofa 1866. pa decembrske ustavne zakone in z njimi vsaj v načelu priznanje narodne ravnopravnosti. Pogin Avster je pa je dal njenim narodom novo življenje in jim odpiral pot v svobodo. Božič 1. 1918 je bil največji praznik, najlepší, kar smo jih preživeli. Presle so vojne grozote, najhujše, kar jih je kdaj prestalo vesoljno človeštvo. Avstrija je bila razpadla izvršeno je bilo zedinjenje troimeneega jugoslovenskega naroda v svobod-

Zbližanje med Poljsko in Litvo

Reorientacija v litovski zunanji politiki nujno zahteva sporazum s Poljsko

Kovno, 24. decembra. V litovski javnosti se pojavlja v zadnjem času preokret v naziranju glede nadaljnje politike do Poljske. V nasprotju s prejšnjo protipoljsko propagando razpravlja sedaj litovsko časopisje o možnosti poljsko-litovskega sporazuma. Nekateri vodilni litovski politiki in publicisti se zrekajo povsem odkrito za obnovo poljsko-litovskih odnosov, ne da bi se prej uredilo vprašanje Vilne v smislu nacionalnega litovskega pojmovanja. Posebno pozornost je vzbudil članek bivšega litovskega zunanjega ministra in predsednika litovske novinarske zveze dr. Puricki-Vygandasa, ki je bil objavljen v glasilu Zveze za osvoboditev Vilne »Musu Vigniusu« (»Naša Vilna«). Pisec ugotavlja predvsem, da se bo v primeru, če bo ozemlje Vilne še nadalje ostalo v poljski posesti in če se bo Poljakom posrečilo še nadalje raznarodovati tamosnje prebivalstvo v dosedanjem obsegu, pojavilo zblizvanje, kaj naj bi Litovi sploh pričeli s tem raznarodovanjem ozemljem, ker imajo že sedaj mnogo težko z ozemljem Klaipede. Litovci so se že večkrat pogajali s Poljsko, vendar pa ta pogajanja zaradi zadržanja Poljske niso dovedla do uspeha, ker zanjo ne obstaja vprašanje Vilne. Tudi sedaj ne bo Polj-

sko izpremenila svojega stališča, s čemer mora Litva računati. Mogel pa bi se doseči sporazum s Poljsko s priznanjem poljske teze, če b. se izkazalo, da bi bilo tako stališče za Litvo ugodno. Tudi Francozi so se leta 1871 odrekli pogodbenu Alzaciji in Lotaringiji. V duhu pa se Francozi nikdar niso odrekli temu ozemlju in so se 40 let pripravljali za revanžo. Litovci bi mogli slediti francoskemu vzgledu, kar bi ne bilo težko. Ustvarjati bi bilo treba samo jasnost, kaj bi lahko s tako taktiko pridobili ali pa izgubili. Da je taka izprememba v političnih naziranjih sploh mogoča, je treba pripisovati dejstvu, da si hoče ustvariti Litva po zaključitvi pogodb o nenapadanju med Rusijo, Francijo in Poljsko v svoji zunanji politiki večjo svobodo gibanja. Litva je mnenja, da prihajajo njena veljava v Moskvi in Berlinu padati in v zvezi z vidno novo opredeljitvijo na vzhodu in v nemški revizionistični politiki se hoče čezvzeti morebitni izolaciji. Sporazum s Poljsko naj bi prinesel Litvi večjo politično veljavo in mednarodnih odnosov, ki ter omogočil, da bi se v okviru kulturne avtonomije zadržal razvoj raznarodovanja na ozemlju Vilne.

Afera s trogirskimi levi pojasnjena

Beograd, 24. dec. M. Iz Splita poročajo, da so se prijavili tamšnjim oblastem pet omladincev, ki so priznali, da so v noči od 1. na 2. decembra t. l. poškodovali beneške leve na mestnih vratih, zaradi katerih je nastal tolik krik in vik v fašističnem taboru. Pri zaslišanju so izjavili, da so storili to iz protesta proti hujskanju in napadanju fašističnega tiska, ki neprestano blija Jugoslavijo. Policijsko so bili obsojeni vsak na pet dni zapora, mestna občina pa je vložila težbo zaradi odškodnine.

Italija oborožuje Madžarsko

Dunaj, 24. dec. »Die Stunde« poroča, da so večeraj zopet opazili nad Celovcom v višini kakih 3 do 4 tisoč metrov devet velikih italijanskih vojnih letal, ki so letela v smeri proti Madžarski. To je že tretja pošiljka vojnih letal iz Italije za Madžarsko v teku zadnjega meseca.

Kartel podunavskih paroplovnih družb

Budimpešta, 24. dec. s. Tik pred Božičem so vse podunavske paroplovne družbe sklenile kartelno pogodbo, od katere pričakujejo bistvenega izboljšanja svojih financ. H kartelu so pristopile Dunavska paroplovna družba, madžarska rečna paroplovna družba, bavarski Lloyd, južno-nemška dunavska paroplovna družba, francoska dunavska paroplovna družba, kontinentalna motorna rečna paroplovna družba, Jugoslovenska dunavska paroplovna družba, češkoslovska paroplovna družba, Anglo-danubian, srbska paroplovna družba in rumunska dunavska paroplovna družba.

Naročnina za radio-aparate

Beograd, 24. decembra. AA. Z odlomkom prometnega ministra se bo naročnina za pravico do uporabe radijskih sprejemnih aparatov pobirala od novih naročnikov za 3 mesece v naprej. Naročnina se bo računala od prvega dne v mesecu, v katerem se izda dovoljenje. Pri nadaljnjem plačevanju naročnine bodo naročniki lahko plačevali za tri mesece ali pa za 1 mesec, toda vselej vnaprej. Naročnina se bo plačevala tisti pošti, ki izda dovoljenje. Pri poravnavanju naročnine mora naročnik pokazati dovoljenje, da sme imeti radijski aparat, ali pa povedati številko dovoljenja. Način plačevanja bo predpisan s posebno uredbo.

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE
Curih: Pariz 20.2725, London 17.32, New York 519.50, Bruselj 71.95, Milan 26.61, Madrid 42.35, Amsterdam 208.65, Berlin 123.70, Sofija 3.76, Praga 15.38, Varšava 58.15, Bukarešta 3.085.

Živilski trg pred božičem

Božična konjunktura je dosegla danes tudi na trgu višek

Ljubljana, 24. decembra. Tako zvana božična konjunktura na živilskem trgu je dosegla danes višek. Kar čez noč so odpovedale vse parole o varčevanju, meščani hočejo praznovati božič, tako da bo zadovoljen tudi želedec. Saj baš od te zadovoljnosti zavisi tisto posebno božično blaženstvo, ki se polasti ljudi o božiču pri obloženih mizah. Kdor ne verjame tega, pa se naj odpre vsem božičnim dobrotam! No, meščani se jim seveda ne bodo. Izredno živahno je bilo danes že na Pogacarjevem trgu, kjer so se gospodinje zalagale s pomarančami in citronami. Slednjih so pokupile največ, da bodo lahko pošteno »zacinile« pečenke. Danes je še strašen post, kar je zelo potrebno, da ne bodo ljudje prehitro omagali pri jutrišnjih pojedinah. Zato je pa bila tudi takšna gneča na ribjem trgu. Davi je bil ribji trg prav tako dobro založen kot večeraj. Cene se niso spremenile, pa saj se tudi ribe ne morejo bolj podražiti. Prodajalci so tožili, da ribe niso šle dovolj hitro v denar. Toda kljub temu so ljudje zelo posegali po ribah. Najbolj so se zalagali z rečnimi, ker so te nekoliko cenejše od morskih, razen postvri. Sicer pa kupovalci rib ne gledajo tako zelo na denar, kot bi si kdo mislil. Danes imajo tudi mesarji polne roke dela. Med ljubljancmi ni nedvomno mnogo vegetarijancev. Pri vseh mesarskih stojnicah se je kar trlo gospodinj, ki so danes hotele kupiti vse le najlepše kose mesa. Mesarji so ustrezljivi, pa so vsem ustregli. Posebno pa so se ustregli ljudem, da se meso ni podražilo, ko je tako živahno vpraševanje po njem. Najbolj so ljudje

danes kupovali prašičje meso. Čudno je, da so se zalagali tudi zelo s prekajeno svinjino. Sploh lahko rečemo, da so kupovali meso vseh vrst kot le redko. Zaloge v stojnicah so se kar vidno manjšale. Kot vedno je pa šla tudi danes zelo v denar cena govednina, ki jo prodajajo po 5 do 7 Din/kg. Boljša govednina je po 10 do 12 dinarjev, teletina je pa za dva dinarja dražja pri kg. Na perutninskem trgu je bilo tudi danes dovolj tolstih putk, ki so jih gospodinje kupovale še vedno, čeprav je zdej že nekoliko prepozno s pripravljanjem takšnih božičnih pečenk. Nekateri prodajalci so računali s tem, da gospodinje nerade čistijo perutnino, zato so dostavili na trg že očiščeno. To so pa poklicni prodajalci, ne kmotje, ki pač vedo, kako je treba vzeti kupčijo v roke. Prodajalci so purane in gosposinjam se je zdelo poceni, 17 Din kilogram, ker so precej posegale po teh. Edino na sadnem in na zelenjadnem trgu ni bilo tako izredno živahno, vendar so pa gospodinje povsod kupovale z nekot nerazumno naglico. Zelenjava se ni podražila in ker je bil trg zelo dobro založen, so prodajalke ponujale in tam zelenjavo še cenoje. Mahu in zamzelena je bilo na vagonu v dolgi vrsti vzdolž mesarskih stojnic od Pogacarjevega trga do Kopitarjeve ulice. Kupčija je cvetela povsod.

Vremensko poročilo JZSS

Kranjska gora in Planica: —5 barometer se dviga, jasno, mirno, snega 2 cm, v višjih legah 22 cm, snež. Boh Bistrica: —8, brezoblačno, snega ni, Bled jezero: —7, brezoblačno, mirno, brez snega.

Angleško-perzijski petrolejski spor

Možnost rešitve spora brez posredovanja Društva narodov

London, 24. decembra. Kakor poročajo iz Teherana, je pustila perzijska vlada odpuv petrolejske koncesije ratificirati v parlamentu, ki je vladni predlog odobril soglasno. Ratifikacija je ministrski predsednik takoj predložil šahu. Perzijski listi izjavljajo, da predstavlja odobritev postopanje vlade v parlamentu zaupnico vsega perzijskega ljudstva, ki podpira vlado v tej zadevi v popolnem soglasju. Obenem naj bi ta ratifikacija pokazala, da je odločitev perzijske vlade nepreklicna. Teheran, 24. decembra. Kakor poroča posebni dopisnik »United Pressa«, Eugene Lyons, ki je bil poslan v Perzijo nalašč zaradi angleško-perzijskega petrolejskega spora, so v merodajnih političnih krogih mnenja, da bo vsekakor mogoče preprečiti po-

sredovanje Društva narodov. Merodajna politična osebnost mu je izjavila, da bi bilo mogoče obnoviti pogajanja na naslednji podlagi: 1. Perzijski delež pri dobičku angleško-perzijske petrolejske družbe naj bi se zvišal na 24 odstotkov; 2. v vodstvo družbe naj bi se sprejeli tudi Perzijci; 3. družba naj bi plačevala davke brez vsakih pridržkov. Na tej podlagi bi bilo vsekakor mogoče doseči kompromis, ki bi zadovoljil perzijsko vlado, ker bi se njim upoštevalo perzijsko nacionalno čuvstvanje ter zagotovili perzijski vladi večji dohodki. Perzijski proračun je namreč v glavnem odvisen odhodkov - angleško-perzijske petrolejske družbe ter je bil močno prizadet z zmanjšanjem pridobivanja petroleja.

Izgredi brezposelnih v Porurju

Berlin, 24. dec. s. Večeraj je prišlo v Porurju do velikih nemirov brezposelnih. V Dortmundu so komunistični demonstranti postavili med sebe in policijo ženske in otroke. Policija je morala več cest izprazniti s silo. Več policijskih uradnikov je bilo napadenih ter ranjenih z noži. Zvečer so demonstranti plenili trgovine z živili. Mnogo oseb je bilo aretiranih. V berlinskem predmestju Reinickendorf je bilo aretiranih 8 plenilcev živil, ki so imeli pri sebi revolverje in plinsko masko.

Premirje v Južni Ameriki

Buenos Aires, 24. decembra. AA. List »La Razon« poroča iz Asunciona, da je odgovor paragvajske vlade na predloge odbora neutralcev tak, da je postalo vsako nadaljnje delo tega odbora brezpredmetno. Poslej je možno samo prijateljsko posredovanje sosednih držav. Rim, 24. decembra. AA. Iz Vatikanskega mesta poročajo, da je papež zaprosil Paragvaj in Bolivijo naj bi za božične praznike prenehali boje. Obe vladi sta pristali na to, da se njune armade od 24. t. m. od 22 ure pa do 22 ure 25. t. m. ne bosta bojevali. Papež se je obema vladama zahvalil in izrazil upanje, da bo to božično premirje začetek miru.

Za naš roman

„Prokletstvo ljubezni“

so se prijatelji lepe knjige kar trgali, čim je izšel prvi del, zdaj pa nestrpnost pričakujejo, da izide še drugi del, ki ga dobe prve dni novega leta. Tiskanje drugega dela se je iz tehničnih razlogov nekoliko zakasnilo, kar naj blagovoljivo oprostijo oni, ki že imajo prvi del romana.

One, ki ga še nimajo, pa opozarjamo, naj ga takoj naroče pri upravi »Slovenskega Naroda«, ker je zanimanje za roman tako veliko, da utegnejo priti z naročbo prepozno, če se ne požurijo. Oba dela staneta samo 30 Din (po pošti 35 Din).

Naša velemestna četrt se širi

Pet visokih velemestnih hiš poganja naglo iz tal ob Gajevi ulici

Ljubljana, 24. decembra. Pred leti je bil pri nas velik dogodek, če so gradili tri nadstropja visoko zgradbo, zdaj se nam pa zdi nekaj vsakdanjega. Čeprav grade kar pet visokih velemestnih hiš ob Gajevi ulici. Pozabljamo celo, kako izredne važnosti so zdaj večja gradbena dela, ko je gospodarska produktivnost v splošnem zastoj. Zato imajo gradnje na inž. Dukičevem bloku poseben pomen. Gradnje modernih stanovanjskih hiš pa vzbujajo tudi posebno pozornost zaradi pravega ameriškega tempa. V kateri so jih grade Meščani se pa zanimajo za to gradbeno delo zlasti zaradi stanovanj, ki jih bo v novih hišah precej in po zmerni ceni, kot so zvedeli.

Nas zanima gradnja visokih zgradb na Dukičevem bloku iz več razlogov. Če pomislimo samo na staro Gajevo ulico, na umazano podlago nasproti mnogim palačam PZ in nasproti drugih hiš v isti frontli, tedaj pač takoj svidimo, kako važna je že v arhitektonskem pogledu, da so začeli graditi tudi na drugi strani ulice. Gradbeni razmah, ki se je začel ob začetku Tyrševe ceste proti severu, se zdaj ne bo mogel več tako kmalu zafestiti. Lahko na vsaj upamo, da bo v dogledni bodočnosti izzidan naš center kot se spodobilo velemestu. Velemestna četrt se bo razširila od Gajeve ulice do Gosposvetske ceste. Tu bo pravi center, tudi poslovni seveda, bo pa ta četrt znatno manjša od onih v drugih velemestih Ljubljane, bo pa ostala majhna; toda mogoče se tiči, ki smatrajo, da pomeni vedno rast ter nastanek velemest splošni gospodarski razvoj. Mesto mora imeti vedno dovolj močno okolico, zaledje, na katerem stoji Bozato bodeželje roj, solidna mesta, manj pa mesta bosata podeželja. Mesto so navadno ne-produktivna, kjer ni močno razvita industrija, trgovina ali obrt. Zato mora biti velikost mesta v razmerju z velikostjo in gospodarskim stanjem okolice. Ni se nam pa treba bati, da bo postala Ljubljana prevelika, saj je razvoj mest odvisen od gospodarskih zakonov, no, najbolj tudi od tega, če je mesto dovolj privlačno za kapital.

Kako bo izzidan Dukičev blok, se je že pisalo, vendar je našel nekoliko sprememb. Zlati grade tri objekte v strnjenej sistem v smeri Beethovne ulice, torej pravokotno na Gajevo ulico. Vsi trije objekti so dolgi nad 40 m, t. j. razdalja med Gajevo in Puharjevo ulico. Ob Gledališki ulici pa grade strnjeno dva objekta, ki stojita vzporedno z onimi tremi zgradbami. Med obema skupinama zgradb je pa še dovolj prostora, da bi se lahko zgradili vzporedno s sosednjimi zgradbami tri hiše v ravni črti med Gajevo in Puharjevo ulico in bi se bilo dovolj prostora za parke med posameznimi skupinami hiš. Stanovanja pa bi bila solčna. Tako so tudi nameravali prvotno graditi pozneje, se pa sklenili, da zgrade le ob ulicah (Gajevo in Puharjevo) hiši, sredino med njima pa pustijo nezazidano, kar je še v prd stanovanjem v zdravstvenem pogledu; površina parkov se bo na ta način povečala, stanovanja pa bodo tudi bolj solčna. To je treba pohvalno omeniti zato, ker bi bilo za graditelja boljše, če bi čim bolj izrabili parcele, a se je ozirali predvsem na to, da bodo stanovanja bolj zračna in solčna, kar je predvsem v interesu stanovalcev.

Zgradbe, ki stojijo med Gajevo in Puharjevo ulico in ki jih označujejo s šte. vilkami V, VII in VIII (od Gajeve ulice proti Puharjevi), so že dosegle vrh. Čeprav so jih začeli graditi šele oktobra, delajo šele 70 delovnih dni. Hiša VI zaleznikova, ob Gajevi ulici, je bila najprej pod streho in je 5 nadstropij visoka, z nadstrešno etažo, ki je dvignjena samo v sredini. V pritličju bodo ob Gajevi ulici trgovski lokali, v ostalih etažah bo pa 10 trisobnih stanovanj z velikimi predsobami (hala) in dve enosobni stanovanji v nadstrešni etaži bo pralnica, likalnica in sušilnica. Vsa stanovanja imajo seveda kopalnice, kar je pri sodobnih stanovanjskih pogojih Kurjava bo centralna; v modernih večjih zgradbah je zdaj že povsod centralna kurjava, ki je bolj ekonomična za velike zgradbe in nedvomno najbolj higijena, učna in praktična, poleg tega pa zavzamejo radiatorji mnogo manj prostora kot peči in nevarnost požara je manjša. Kuhali bodo na plin, gospodinjne torej ne bodo potrebovale kurjave. V kopalnice bo na peljana topla voda, ki se bo grela v kleti, v kurilnici. Vode torej ne bo treba greti v kopalnicah ne s plinom in ne z drugim kurivom. V vsakem nadstropju bo tudi telefon hišni in zunanji. V vsaki hiši bo seveda lift.

Vse to velja tudi za druge hiše, kar se tiče instalacij, kurjave, kopalnic itd. V srednjem objektu (VII) je 13 trisobnih stanovanj s halo in eno dvosobno tuji, ki pr. titičju so stanovanja v objektu VIII, ki je petnadstropen, dočim je objekt VII šestnadstropen, je 8 trisobnih stanovanj in dve dvosobni.

Zgradbi ob Gledališki ulici, ki bosta šestnadstropni, v sredini osemnadstropni, kjer se stikata, sta označeni kot objekt I in II. V njih bo skupno 42 stanovanj, 16 dvosobnih, ostala pa trisobna. Važno je tudi, da bo znašala kvadratura v vseh sobah najmanj po 25 kvadrat metrov; sobe bodo torej velike, kakršnih ni navadno.

v novejših hišah. Da bodo stanovanja res idealna, bo imelo vsako stanovanje tudi balkon. Objekt I bo lasti ustanove uradniškega pokojninskega sklada TPD, v njem bodo torej stanovali najbrž le uslužbenci TPD. Dovolj stanovanj bo pa še v ostalih hišah, kar s meščani tako žele. Tako, ko so začeli delavci kopati temelje, so meščani že vpraševali po stanovanjih. Zdal pa ker gradnja tako naglo napreduje, le dan za dnem več ubokih najemnikov ki bi se radi vselili v nove hiše; hiše so še last gradbenega podjetnika in najemniki prihajajo v Dukičevem sarnu z najrazličnejšimi ponudbami. Nekateri bi radi posamezna stanovanja kar odkupili, da bi bila njihova za vedno. Vse to do volj dokazuje, ta je v Ljubljani še vedno premalo primernih stanovanj.

Ljudje se seveda zaradi tega zelo zanimajo, kdaj bodo hiše dograjene, da b se čim prej vselili. Objekta I in II bosta pod streho do 20. januarja, če ne bo vremenskih zadržkov povsem dovršene, bo do pa vse hiše do 1. avgusta, da se bo to stanovanja; tedaj lahko že vselili. Vseh pet velikih stanovanjskih hiš bo torej zgrajenih še prej kot v enem letu. Kako na glo napreduje gradnja, nam dokazuje to, da zbetonirajo na teden eno nadstropje, na dan pa porabijo 2 do 3 vagone cementa.

Zaposlenih je stalno 300 delavcev domačinov, kar je posebno važna. Delavci so iz najbližje ljubljanske okolice, samo toliko oddaljeni, da se vozijo na delo s kolesi, z vlakom pa niti ne. Z gradbenim delom je torej znatno omejena brezposelnost v ljubljanski okolici. Zredno, ind. rektno pa tudi podjetje zasluček še drugim gradbenim delavcem z deli, ki jih oddaja profesionalistom. Želimo, da b. tudi vsi drugi, ki lahko na ta način podpirali gospodarsko delavnost in da bi podjetje inž. Dukiča gradilo še naprej po načrtu!

Veselje

napravite svojem z lepimi praktičnimi darili, katera si ogledate v izložbah in trgovini

Novak na Kongresnem trgu št. 15

(Nasproti Nunski cerkvi)
Božične cene: 4 m voln. blaga Din 96.—, 3 m voln. blaga za plašč Din 265.—. Razni ostanki, žepni robci, torbice itd.

Uspehi novomeških srednješolcev

Novo mesto, 23. decembra. Včeraj sta realna gimnazija in meščanska šola zaključili prvi semester. Uspehi so bili na obeh zavodih zadovoljivi. Častitlivo našo staro gimnazijo so tri letos velike tekoče Kar pet učnih moči je na zavodu premalo, risanje in petje se sploh nista poučevala. Po drugih srednješkolskih zavodih smo čitali o novih namestitvah, pri nas so nam pa še med letom vzel prof. dr. Celino in skoro zdemiriranemu profesorskega zboru gre za dšiške uspehe pač vse priznanje, saj so ga profesorji vsi po vrsti pristojno poučevali preko najvišje odmere predpisanih učnih ur. In tako so kljub neurejenim razmeram uspehi za 15% bolj od lanskih. Padlo je sicer še vedno 51% dijaštva, vendar je relativno dosežen vidni in občuten napredok. Dijaknje so bolj prične od svojih moških tovaršev. Študentov je izdelalo 45%, študentk pa 58%. Uspehi n.žjih razredov so dokaj boljši od onih v višjih razredih. Morala med dijaštvom je bila prav dobra, izostanki naravnost malokostni, saj je od 390 gojencev zavoda manjkalo dnevno povprečno komaj 1%, večkrat pa še manj. Gimnazijo poseša 262 dijakov in 128 dijakinj. Odpušeni so bili le trije, Lani je bila ta številka občutno višja.

Novi direktor z. Vagaja je s svojimi z vodom v splošnem prav zadovoljen, želi si le preproste spopolnitve učnega zbora, nakar se bo takoj pričelo z delom za ustanovitve društva »Šola in dom«, ki je profesorskemu zboru enako pri srcu kot prizadetim staršem in vzgojiteljem. Meščanska šola je letos prvič popolna s štirimi razredi, prvi ima pa še vzporedno. Od 147 dijakov jih je 46 padlo, kar znači dobrih 31%. Uspehi so torej prav dobri. Odličnjakov imajo ta semester na zavodu sedem, prav dobrih 65 in dobrih 29. Učiteljski zbor tudi tu še ni popoln in so posamezne učne moči tudi tu kot na gimnaziji poučevale več kot bi po zakonu morale. Tudi njim vse priznanje! Naj bi šolska uprava vsaj z drugim mestom spopolnila vsa učna mesta, ker sicer pri najboljši volji ne bo dosežen oni učni smoter kot bi bil v normalnih razmerah. Škoda pa imajo pri tem učenci, ki bodo torej velike, kakršnih ni navadno.

Vedno težji položaj naših rudarjev

Vsi stanovi v rudarskih revirjih bi se morali združiti v enotno fronto

Trbovlje, 24. decembra. Poročilo o težkem položaju našega rudarstva, ki ga je podal na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI generalni ravnatelj TPD g. Ribar. Skubeč, je bolesto odjeknilo v vseh rudarskih revirjih. Že dosegel je rudarsko delavstvo preživljalo težke čase. Dohodki so bili v zadnjih 3 letih zaradi praznovanja ob delavnikih tako skrbni, da je bil resno ogrožen njih obstoj. Kakor je pa iz poročila razvidno, se baš sedaj na pomlad obetajo še slabši časi. Državne železnice so občutno znižale naročnine prevoza pri naših rudnikih. V ilustracijo razmer, naj navedemo, da je bilo v zadnjih treh letih samo v trboveljskem revirju reduciranih okrog 3000 delavcev, drugim so pa znižali delavne dneve skoraj na polovico.

Seveda je v Trbovljah nastala brezposelnost, na stotine ljudi, ki niso dobili dela, je odšlo iz revirja in sedaj so v breme javne dobrodelnosti širim domovine. Mnogi so pa ostali doma, ker se ne morejo ločiti od rodne grobe. Čeprav se solnce tam ne smehljati. Večinoma so to mladi fantje, sinovi rudarjev, ki bi se radi lotili kakršnegakoli dela, da bi vsaj zaslužili za vsakdanji kruh.

Nedavno je odšla večja skupina mlajših rudarjev na jug države, kjer so iskali dela v srbskih rudnikih. Tam pa so socialne prilike in delavne razmere take, da se jim nabi rudarji, ki so vajeni reda in organizaci-

je, niso mogli prilagoditi. Naš rudar spi na postelji al pa vsaj na slamnjaci, na golih tleh pa ni vajen. Prav tako tudi v hiši, skozi katero piba burja pri vratih in pri oknih. Tudi socialne razmere so na jugu nemogoče. Rudarji se rekrutirajo večinoma iz okoliških kmetov, ki so po največ sezonski delavci. Temu primerno so tudi plačani, to je 12 do 15 Din na šift. Ker ni strokovnih organizacij, ki bi se znale priboriti to, kar jim gre, seveda ni govora o kolektivnih pogodbah. Lastniki teh rudnikov nimajo izdatkov za socialno zavarovanje, bolniške blaginje, investicije za stanovanja itd. in zato lahko z uspehom konkurirajo našim na visoki socialni in tehnični stopnji organiziranim rudnikom.

Za poziv delavskih zbornic, naj se po zakonu predpisane socialne in delavske norme urede, se ta podjetja niso zmenla. Naloga naših gg. ministrov, senatorjev in poslancev je, da se lotijo tudi tega problema, kajti v nasprotnem primeru grozi našim rudarjem propast. Na jugu države je na vsak način treba napraviti v rudnikih red, kakor je v drugih rudnikih, in če ne pojde zlepa, naj se odpovedo državna naročila. Potrebno bi bilo ustanoviti nekaj akcijski odbor, ki naj združi vse sloje in stanovne v rudarskih revirjih v skupno fronto. Treba pa je naglih sklepov, odločitev in ukrepov, sicer nas čas prehiti in utegne biti vse prepozno.

Čitalniški teater v Kamniku zmaguje

Uspela otvoritev sezone — V januarju se obeta Kamničanom lepa proslava dela

Kamnik, 23. decembra. Preteklo soboto je bila v Narodni čitalnici v Kamniku prva letošnja predstava, o kateri smo baš v »Slovenskem Narodu« že toliko pisali. Malo radi igre same, saj je »Revna kot cerkevna mis« komad, ki zmaguje na vsakem odru, malo več pa smo napisali zaradi jubileja dveh glavnih igralcev in posebno še radi novega kamniškega baleta. Kljub konkurenci ki je bila ta večer v obliki igre, ki so jo priredili zimske sportniki, oziroma v korist zimskega sporta, ni bil naš poziv, da naj naša javnost napolni dvorano — kilc vpijajočega v puščavi. Javnost je vedela, kaj je dolžna odru, ki obstoja nad 60 let, odru, ki je storil za kulturo naroda v našem kraju, največji del — in oba dneva napolnila dvorano, kar dokazuje, da se mogoče vračajo zopet stari dobri časi, ko se bodo v čitalnici zbirali vsi oni, ki jih zdaj pogreša...

O igri sem objubil, da bom nekaj napisal; evo:

Celotni vtis, ki ga je napravila igra, je bil zelo dober. Vsi so pohvalili nastopajoče, posebno pa so bili zadovoljni z novo pridobitvijo Kamnika: domačim baletom, ki je to pot prvič in že uspešno nastopil. Posamezni tipi so bili dobro podani, režija je bila vestna, v II. dejanju, mestoma tudi III. je tempo malo pojemalo, vloge so obvladali vsi posebno dobro, skratka brezhibno. Balet je nastopil trikrat, srednji nastop se ni povsem skladal, prvi in zadnji pa sta bila brezhibna.

Barona Thomasa Ulricha je igral g. Joli Golob, v izredno težki vlogi se sploščka ni mogel docela uveljaviti, po kratkem igranju je pridobil gotovo sigurnost in šlo je, preko najtežjih mest v igri je gladko prešel, lahko bi pa bil v maski starejši.

Sina Franca je igral g. Pipi. Avtor si je zamislil Franca kot razvajeno, omehkuzeno, veliko dete, ne preveč pametno in g. Pipi je ponekod zadel.

G. Krec je podal ravnatelja, ki je prav malo na odru, v zadovoljstvo. Bil pa je premal.

Schünzel je bil g. Bervar. Moram mu čestitati! To je bila njegova najboljša vloga, vloga, v kateri prvič ni pretiraval. Poudariti moram, da je imel izvrstno masko, ki bi se obnesla v vsakem gledališču. Za svoja izvajanja je žel veliko odobravanja.

Susie Sacha, ki je revna kot cerkevna mis, je bila naša prva igralka Rozil Čizmekova. Če rečem, da je igrala z dušo in veseljem, da jo je bilo užitek gledati in poslušati, je dovolj. S to vlogo je pokazala, da se v napovedi nisem motil, ko sem dejal, da je vloga Susie kot spisana zanjo. Morala je pred zastor.

Prevdarna ljubimka je bila gđ. Erjavčeva v vlogi Olly Fray. Mnogo je pripomogla k uspehu in se dostojno uveljavila v težki vlogi.

Quapila je podal g. Ivan Golob. Ta igralec je za karakterne vloge izvrsten, vsaka maska se mu prilaga tako izvrstno, da ga je težko spoznati. Moral bi se pa več zavzeti za oder in čisto igrati, posebno v večjih vlogah, kajti lahko rečem, da ga za karakterne vloge ni boljšeje v ansamblu.

Grofa Talheima smo videli v onih v Klemenčiča. Tudi on je podal vse, kar je mogel, imel je pa tudi prav dobro masko. Vloga grofa je pa tudi precej težka.

Scenično pa je bilo malo težavno: pisarna je bila premalo pisarna, razkošni hotel pa premalo prikazan.

Balet, šest deklic s Čizmekovo je bil kar dober, želim samo, da ostane skupaj in pod g. Golobovim vodstvom nadaljuje z vežbanjem. Lahko bo še mnogokrat nastopil...

V uvodu sem dejal, da sta imela v vsej skromnosti Golob in Čizmekova malostarski jubilej, ki se bo po oficijelno počitalnici proslavil prihodnji mesec, v januarju, ko se bo to proslavo igral prav izbran komad, ki je bil v Ljubljani opetovano z velikim uspehom igran in v katerem bosta oba veleslužna člana čitalniškega teatra igrala vlogi, tako kot sta, brez mask, in če bodo sodelovali še nekatere starejše moči, se nam obeta lep večer. Kako zelo sta oba veta diletanta, dokazujejo besede, ko so jih opazili takole po ovinkih, kaj bi si želela za oficijelno proslavo, ko sta dejala soglasno: »Dobro igro in — polno dvorano!«

Gospoda, ta kratek stavek pomeni mnogo

Gospoda, ta kratek stavek pomeni mnogo, pomeni, da je v obeh ona prava ljubezen do gledališča, oni pravi »sveti ogenj«, ki v svojem delu ne pozna meja in žrtve. Njiju želja se jima bo izpolnila — o tem sem prepričan, polna bo čitalniška dvorana in vsi bodo prišli, ki so se veselili nešteto krat z njima.

Kaj se pa bo ob tej priliki igralo — je še malo tajnost!

Režiser g. Stane Vedlin je s sedanjim ansamblom lahko zadovoljen, vodi ga naj vztrajno po neravnih poti, uspehi igralcev so tudi njegovi uspehi. Kakor čujem, je repertoar v letošnji sezoni prav obširen, kljub krasnemu začetku, obeta se tudi malim obiskovalcem lepa mladinska igrica.

R. Kos.

Senzacija z našega Barja

Ljubljana, 24. decembra. Ljubljanski muzej in tudi druge zbirke še večjih muzejev so polne imenitnosti in najbolj iz pravadnih našega Barja, ko so na njem prebivali: še prvotni prebivalci v bajtich na koleh, zvezan b med seboj z mostiči. Pitko tezero se je tedaj razprostiralo po vsej planjavi prav do Ljubljane in v njem je bilo polno živali, ki so mnoge že zamrle, da jih ni nikjer več na svetu. Te dni so ob Ljubljani tam doh: ob Bevkem grabnu lovili ribiči za veliki predbožični post. Znani g. Maček iastnik starosavne gostinje za vodo, ima tam do svoj ribolov in že dolgo je zasledoval bajno velikega suica. Že siabe v je je hodil zadnjič ob Ljubljanci in me, tal tneč brez uspeha v vodo, kar se mu pa palica zakrivil, kakor bi bil zagrabil morsk som.

Težka je bila borba z velikonom, a g. Maček je stal borec, ki ga ne užeze ne tako prebrisan: suiec Končono je mel trdovratno, živa, na suhem in, glej, čulo čudovitvo: po bregu je skakala riba v tremi repi! Že je mislil, da je začarana morska deklica, a mož je tudi učen in se spozna na ženske ter ve, da so morske deklice od nekaj imele le po dva repa. Njegova pošast je pa otepaia okrog sebe kar s tremi Staremu ribiču pa ni za muzej, njemu je vedno na prvem mestu le blagor njegovih prijateljev in gostov. Namestu, da bi predpoptopna žival plavalav v smrdljivem spiritu, naj plava raje v najzlobnejšem soku naših vinskih gorle ter

Zvočni kino IDEAL

V nedeljo in ponedeljek premiera!

Velesilni bajnega orientalskega čara! — Velesilni napete vsebine kot Trader Horn! — Na tisoče in tisoče sodelujočih! — Opasne borbe s krokodili, tigri, leopardi in ogromnimi kačami! Bela žena v ujetništvu močnega maharadže in njen drzen beg preko opasne reke, polne pošastnih krokodilov! — Izbruh starega vulkana!

Maradu

Velesnapete senzacije kot še v nobenem filmu!

Kot čudovito prekrasen Ufa film

„GORA ATHOS“

in najnovejši Ufa zvočni tednik.

Predstave oba praznika ob 3., 5., 7. in 9. zvečer.

Predprodaja vstopnic v nedeljo in ponedeljek od 11 do pol 13. ure!

lajša Ljubljancanom težave hudega božičnega posta. Snobi so se zbrali pri njem ljubljanskim imenitnik ter garda ribičev in usgovili, da je suiec tehta 17 kg in se prepričali, da je očvrtn v resnici imel tri repe. Na to prisrzem ...

Božnica

KOLEDAR
Danes: Sobota 24. decembra, katoličani: Adam in Eva, Dunja; pravoslavlai, 11. decembra.

Jutri: Nedelja, 25. decembra, katoličani: Božič, žitigolj; pravoslavlai, 12. decembra.

Pojutrinjajem: Ponedeljek, 26. decembra, katoličani: Stefan, Kronoslav; pravoslavlai, 13. decembra.

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Zaprto.
Kino Ideal: Zaprto.
Kino Dvor: Zaprto.
Božnica protovoljnih gasilcev ob 16. v Mestnem domu.

PRIREDITVE NA BOŽIČ
Kino Matica: Zvezde z neba.
Kino Ideal: Maradu.
Kino Dvor: Oči pragozda (Tom Mix).
ZKD: Melodija 1000 otokov ob 11. dop. v kinu Mat. d.

Viktorija (Zagreb): Ilirija ob 14.30 na igrišču Ilirje.

Razstava kanarčkov na liceju.
PRIREDITVE NA ŠTEFANOVO
Kino Matica: Zvezde z neba.
Kino Ideal: Maradu.
Kino Dvor: Kri govori.
ZKD: Melodija 1000 otokov ob 11. dop. v kinu Maticel.

Ljubljanski Sokol: Božičnica dečel ob 15 v Narodnem domu.

Viktorija (Zagreb): Ilirija ob 14.30 na igrišču Ilirje.

Hermes: Jadran ob 13., Svoboda: Korotan ob 14.30 na igrišču Korotana.

Šentjakovski gledališki oder: Zadeva Kaiser.

DEŽURNE LEKARNE
Sobota in nedelja: Babovec, Kongresna trg 12. Ustar, Sv. Petra cesta 78. Hočvar, Ljubljana VII, Celovška cesta 34.

Ponedeljek: Sušnik, Marjin trg 5 in Kural, Gosposvetska cesta 10.

Izpod sita in počena

Ne gre, da bi se baš za tako velike praznike izgubilo sito in propadlo rešeto, ki je zlasti v teh blaženih časih kaj potrebno, pa tudi koristno. Kdor to prizna, je prav kdor noče, naj pa pusti. Ampak je inko težko in kočljivo pobirati drobščine pod sitom in pleva pod rešetom v teh prazničnih dneh, ko se je pričel tudi pri nas pesimizem na vseh koncih in krajih umikati. Zdalj moramo biti optimisti, po praznikih pa lahko zopet postanemo pesimisti, saj nas ne eno ne drugo nič ne stanje.

Nekaj moramo pa le povedati, da ne bo tujaje misliti, da smo prišli naenkrat v našeno. Na to sito in rešeto danes nosečeno tistim trpinom, po vsem širnem svetu, ki nimajo niti vsakdanjega kruha, da bi praznovali božične praznike vsaj siti in na toplem. Tudi njihov je božič, praznik rojstva največje misli vseh časov in narodov, le božične dobrote so jim odvzete.

Nova šola

D. M. v Polju, 24. decembra. Prepričani smo, da ne bo dolgo, ko bo tudi naša vas priključena veliki Ljubljani. Sedaj je pa gotovo, da je Polje že predmestje. Zadnja leta se je zgradilo mnogo lepih privatnih in javnih poslopij. Razumljivo je, da se vse grupira okrog postaje. V letošnjem letu, prav te dni, je pa stopila »daptacija stare šole v zadnji stadij. Z velikim umevanjem so se merodajni činitelji, katerim na čelu so stali krajevni šolski svet, šolski upravitelj Viktor Mihelič in neurnorni delavci za dobrobit Polja naroda: postanec g. Albin Koman, zavzeli za to, da Polje tako važno zadevo. V materialnem pogledu je pa priskočila na pomoč večška paparnica. Tako smo dobili najlepše šolsko poslopje v ljubljanski okolici. V novem šolskem poslopiju se vrši redno pouk. V starem, ki bo popolnoma urejeno spomladi, se bo vršil pouk v prihodnjem šolskem letu. Na šolski njivi, katere užitek je pripadal šolskemu upravitelju, je po zraslo krasno poslopje, last zdravnikova g. dr. Jenka. Prodaja le šolske njive je omogočila prezidavo starega šolskega poslopja. Pohvalno moramo omeniti veliko razumevanje šolskega upravitelja, ki je velikodušno odstopil užitek njive v dobrobit šoli.

Pred dnevi se je vrnil iz bolnice šolski upravitelj g. Viktor Mihelič, kjer se je zdravil poškodovan pred tremi meseci, ko je padel pod železniški voz in mu je kolo odtrgalo stopalo leve noge. Njegovo stanje se je v toliko zboljšalo, da je prevzel mesto upravitelja od svojega namestnika g. Cibica. Prepričani smo, da bo v kratkem popolnoma okrevan ter dovršil še ostala dela na novi šoli.

Pomemben dogodek je bila božičnica, ki jo je priredilo učiteljsstvo s svojimi šolskimi otroci v četrtek 22. t. m. Morda se na nikjer ne poznajo težki časi tako kakor v naših predmestjih. Tudi v naši neposredni bližini so bili iz Polakove in kemične tovarne odpušeni delavci: očetje vežglave rodine. Učiteljsstvo in upraviteljsstvo na tukajšnji šoli je storilo vse, da bi olajšalo tem revežem trpljenje v onih dneh, ko ga najbolj čutijo. Darovalo je samo pobiralo od hiše do hiše po Polju in bližnji okolici, prosilo po trgovinah v Ljubljani in uspeh je bil presnetljiv. Obdarovanb je bilo s potrebnimi oblačili in obutvijo nad 40 otrok. Solznih oči so se obdarovanci in njih starši zahvaljevali prirediteljem z zagotovilom, da so srečni, ker imajo v svojem kraju take vzgojitelje, ki ne poznajo otrok samo v šoli, temveč jim pomagajo tudi izven nje. — 40.

Zelo enostavno — Kaj naj storim? Vsako noč tako glasno smrčim, da se zbudim — Spri v sosedni sobi, pa ne boš slišal smrčanja.

Dražestna, šarmantna in očarljiva
Liane Hald
Ijubimec ženskih src
Gustav Fröhlich
ter popularni komik
Szőke Szakall
Vas bodo zabavali preko
božičnih praznikov v prekrasni
ROBERT STOLZOVI opereti

Zvezde z neba

(režija GEZA BOLVARY)

Kot dopolnilo najnovejši Foxov Vstopnice si nabavite že v predprodaji oba zvočni tednik!

Predstave oba praznika ob **ELITNI KINO MATICA**
3., 5., 8 in 10 zvečer Telefon 2124

Delo in uspehi naših fotoamaterjev

Prva obletnica fotoamaterske šole, ki jo je ustanovil g. Beno Gregorič

Ljubljana, 19. decembra. Fotoamaterstvo se je pričelo razvijati pri nas prav za prav šele v prvih povojnih časih. Minila so pa dolga leta, preden je javnost zvedela za to delo, ker so visoke cene aparate širokim plastem skoro onemogočile in se ta plemeniti sport ni mogel razvijati, kakor zasluži in kakor bi bilo potrebno. V zadnjih letih pa je vendarle nastopil tudi na polju fotoamaterstva širši razmah tako, da je v svojem umetniškem delu Ljubljana že prekosila Zagreb.

To populariziranje pa je zahtevalo seveda tudi strokovni pouk. Lajlik, ki kupi aparat in v svoji nespretnosti pokvari sliko, vrača krivdo na aparat sam, na materialja

oslovenska fotografista pod okriljem je senškega ljubljanskega veleselja, ki pa je obenem dokazala tudi da so slovenski fotoamaterji v naši državi danes že najboljši. Na višku so bila dela najmarljivejših: Schiemerja, Gogala, Dolenc, dr. Fröhlicha, Čička, Čibčiča, Kocjančiča, Hečka, Hrazdine in drugih ne tako izrazitih.

Ta razvoj fotoamaterstva od najpreprostejših slik stopnjuje se do izredno ousodarjenega umetniškega dela zasluži vsopozornost javnosti. Fotoamater je umetnik s svojo kamero in ustvarja, kakor ustvarja književnik svoje delo. Fotoamaterstvo je pogoj kulture, zgodovine, sedanjosti, gospodarstva, tujkega prometa in sploh vsega, kar je v zvezi s človekom in svetom. Vso umetnost, lepoto krajev in vseh mogočih stvari in prireditev nam pričara spretna kamera na papir, da nam ostane trajen spomin na vse tisto, kar nam je drago, a je sicer bežno zaradi svoje kratkotrajnosti.

Oktober je izšla tudi prva številka revije »Foto-amater« pod spretno redakcijo profesorja Horvata in Mušiča, ki v popularno strokovnih člankih obravnava vse, kar spada k amaterstvu in tudi globlji fotografski umetnosti, objavlja pa tudi manjše beletristične doneske. Ta list zasluži pohvalo, ker je potreba fotoamaterstva pri nas res velika. Božični nagradni razpis uredništva za najuspelejšo sliko naših šeg v božičnem času dokazuje, da ni listu edini cilj propagiranje nesmotrenega fotografiranja, nego tudi pogled na umetniško in narodno stran fotografije, kar je še zlasti pohvalno.

Ce pogledamo dosedanje delo naših fotoamaterjev in izredno veliko važnost fotografije za vse panoge življenja, jim moramo želeli največje uspehe tudi v bodočnosti. Bila bi dolžnost tudi oblasti in tujkoprometnih ustanov, da fotoamaterstvo vsestransko podpirajo v njegovih stremeljih, ker ni boljšega in slajnejšega propagandnega sredstva od žive, umetniško dovršene fotografije.

Ne bilo bi napačno, ako bi tudi v šolah kot prostovoljen predmet predavali o tem lepem in plemenitem sportu, kakor je bilo to letos na trgovski akademiji v Ljubljani kjer je predaval profesor Sič in na gimnaziji v Murški Soboti, kjer je predaval profesor Mušič. Povsod je za taka predavanja vladalo veliko zanimanje. Moramo pa naglasiti tudi, da nam le fotokamera more ohraniti neštete posamezne vrednote, ki sicer v človekovem spominu obide, ali pa jih tudi uniči nevešča človeška roka. Koliko bogatejše bi bilo gradivo za svetovno zgodovino, če bi v vseh časih poznali ta skrivnostni objektivni objektivi.

Zato naj naši fotoamaterji svesto nadaljujejo začeto delo!

Požar

Mokronog, 24. decembra.

V Češnjah pri Trebelnem je 22. t. m. izbruhnil požar pri posestniku Martinu Kresetu. Otokrog 9. zvečer, ko je bila žena sama doma in je kramljala s sosedi, so nenadoma opazili močno svetlikanje. Pisanji so iz hiše in presenečeni opazili, da gorijo kozolec, plameni so pa tudi že lizali gospodarska poslopja. Ker so bile vse te zgradbe in naprave lesene in s stamo kritе, se je ogenj seveda z bliskovito naglico širil in v kratkem času uničil vse. Zgoraj je ves letošnji pridelek žita in slame, umičeno je bilo mnogo obleke, obutve in pohištva in zgorelo je tudi več stotakov, ki jih je gospodar hranil za slabše čase. S težavo in velikim naporom so vaščani rešili živino dočim je vse gospodarsko orodje zgorelo.

Res sreča je, da je bil prizadet posestnik zavarovan, sicer bi bila škoda še večja. Vsekakor je to za Kreseta zdaj tik pred božičem hud udarec. Usodnega dne, ko je izbruhnil požar, Kreseta ni bilo doma, odšel je bil zgodaj zjutraj k svoji materi Frančiški Zgajnarjevi na Puklek pri Trebelnem prašiča klat. Na povratku ga je srečal naslednjega dne brat Rudolf, ki mu je sporočil žalostno vest.

Težak položaj dolenjskega kmeta

Iz pogovora s trebanjskim županom, banovinskim svetnikom Josipom Zupančičem

Trebnje, 22. decembra. Novomeški srez je izraslo kmetijska pokrajina, saj se peča s kmetijstvom in živ od njega 90% prebivalstva. Dani so val posejli za ugodno gospodarsko življenje, kljub temu je pa srez vedno bolj pasiven. Krivdo je iskati v splošnih težkih gospodarskih razmerah, seveda pa tudi v slabi letini, elementarnih neugodah in vedno večjih javnih bremenih. Zemlja je v novomeškem srezu v splošnem dobra tako, da bi morale kmetijstvo uspevati.

Toda Dolenjska je bila dolgo vrsto let zane-marjena, po drugih krajih so se gradile železnice in ceste, regulirali potoki in izboljševala zemljišča, le za Dolenjsko se ni nihče zmenil. Šele leta 1913 je došla Dolenjska zvezo s sedanjo savsko banovino, ko je bila podaljšana železnica Novo mesto - Karlovac.

Zlasti za gospodarski napredek je pa treba čim več železniških prog. Ena najvažnejših je baš v novomeškem srezu in sicer podaljšek vicinane železnice St. Janž - Sevnica. Kadar bo ta proga do-grajena, se bo lahko govorilo o zboljšanju gospodarskega položaja Dolenjske, posebnopovomeškega sreza. Dolžnost vseh občin je, da zastavijo ves svoj vpliv za ta že uzakonjeni načrt, zlasti zdaj, ko je kredit že odobren in so priprave zaključene. Važne za naš srez so še proge Brežice - Novo mesto, zveza Črnomlja s hrvatskimi progami, dolenjska transverzalnoproga in podaljšanje kočevske proge. Če bi bile zgrajene te proge, bi dobilo dolenjsko kmetijstvo kot glavna pridobitvena panoga vse možnosti razvoja.

Zelo važno je tudi vprašanje električne energije, ki jo Dolenjska vedno bolj potrebuje. Na skupnem sestanku zastopnikov dolenjskih občin in banovinske uprave je bilo sklenjeno, da bo »Dolenjska« elektrificirana najpozneje v letu 1933. Vse je šlo gladko, ugotovljen je bil konzum, izgotovljena trasata, sestavlja se proračun, le denarja za prepotrebno delo v prihodnjem letu še ne bo. Tudi tu je treba zasta-

vliti vse sile, da se napravi vsaj nekaj. Prva skrb banke uprave bodi poslati denarne vire za elektrifikacijo Dolenjske. Tu je treba pribiti, da plačuje vsa državabonovina elektrifikacijski prispevek v obliki banovinskih davščin, drugi predel se elektrificirajo, Dolenjska ima pa samo pravico plačevati.

Vedno bolj pereča postaja tudi vprašanje preskrbe govedinskih dojenjskih krajev s zdravo pitno vodo. Pri nas je ob suhih hudopomanjkanje vode. Ljudje si pomagajo v posesti vrtni s kapnico, ki pa ni zdrava. Večkrat se pripeti, da ostanejo cele vasi ob suhi brez vode in da izgubljajo ljudje čas s dovažanjem iste iz oddaljenih krajev. Vodovode bo treba zgraditi čim prej, vsaj tam, kjer so nujno potrebni.

Dotakniti se je treba tudi tujkega prometa. Na Dolenjskem imamo več tujakoprometnih društev, ni pa enotnega vodstva in torej tudi ne enotnega dela. Mnoge občine pa sploh posvečajo temu vprašanju premalo pozornosti. Treba bo ustanoviti skupno organizacijo, ki bo lahko dosegla marsikaj, čeprav cepljene močiči ne morejo doseči.

Novomeški srez je kot rečeno v splošnem pasiven. Posebno težke čase preživlja kmetijstvo, kmetje lezejo vedno bolj v dolgove, rubeži so na dnevnem redu, eksekutivne prodaje v vaseh se množe. Lani in letos je novomeški srez zelo trpel; suša in toča sta pokončali mnogo poljskih pridevkov. Suša je gospodarila tako, da je bil pridelek za 50-75% manjši, kakor ob ugodnih letinah, v nekaterih krajih pa sploh niso nič pridelali. V občini Toplice je napravila toča za 260.500 Din škode. Sredstev pa ni od nikoder, da bi kmetje škodo krili, nasprotno, javna bremena jih vedno bolj pritiskajo k tlom.

Lep vir dohodka našega kmeta je bila še nedavno živina, zadnji dve leti je pa usahnil tudi ta vir. V bližini večjih krajev prodajajo kmetje mleko, v oddaljenih krajih pa ni nobenega povpraševanja po njem. Za prodano tele se je pred leti obulara vsa družina, zdaj pa dobi zanj komaj 200 Din. S parom volov je plačal gospodar davek, obrestni in zarovalnino, zdaj se pa za izkupiček z rodbino še obleči ne more. Ker ne more plačati niti zapadlih zavarovalnih premij, je velik del naših kmetij v nevarnosti, da bi v primeru požara sploh ne dobile zavarovalne. Lanskiznizke cene živine so marsikoga prisilile, da je držal živino v hlevu in jo stradal v nadi, da bodo spomlad čene ugodnejše, pa so bile še nižje. Huda suša je položaj v tem pogledu še poslabšala, semjso vedno pomin živine, kupce je pa zelo malo. Zato koljejo kmetje doma kar na debelo. Suša je mnogo škodovala tudi žitu in drugim poljskim pridelkom. Končno so prišle še živalske kužne bolezni tako, da je zabredel kmet v obupen položaj. Če ne bo kmalu izdatne pomoči, se je treba batl najhujšega.

Najboljša letošnja knjiga Vodnikove družbe

Davorin Ravljen je napisal kratko, a pretresljivo pesem o Slovencih na Westfalskem

Ljubljana, 24. decembra. Najboljša knjiga Vodnikove družbe je brez dvoma »Tulipane«, ki se je z njim dosedaj večinoma anonimni žurnalist Davorin Ravljen prav krepko uveljavil tudi kot pisatelj. Kritika bo brskala po njegovi

življenja naših na Westfalskem. In taka je ta dežela, »kakor sam svoj otok, vase zaprt, težak otok, katerega dno sega globoko, globoko, že prav v bližino pekla.« Kratka in lapidarna karakteristika je izrazita lastnost Ravljenova, ki jo ima od svojega urnega poklica. Pri vsem tem, če je kratak in nagel, pa Ravljen nikdar ne postane pust in suhoparen, saj je vedno sila živahen in veder, ob priliki, kadar je treba, pa tenkočuten in globoko poetičen. Okolje akcira s podrobnostmi, ki spremljajo nazorno in mehko ter slikovito trdi glavni motiv. Spominjam naj samo na kanarčaka s zlomljenim krepeljčkom. Tudi Ivan Cankar je že v »Hiši Marije Pomočnice« rabil ta majčkeni instrument, vendar pa pri vsakem igra drugo melodijo. Tudi Ravljen prav rad zažgoli in veselo zapoje, zauka in se sprosti s širokim smehom. Brezskrbno je vesel, kakor godec Andrejec, simbol naše pesniške lahkomiselnosti, ki mu Hindenburg kupi harmoniko in marolo ter boče poš v domovino, pride pa le do Kelmorajna in se vrne spet med svoje, kakor so se naši stari, obdarovani z blagri desetstisočev devic sv. Uršule, vračali z romanja spet domu. Povsod je veseli romar Andrejec po vsem svetu, kjerkoli smo mi, prav mnogo ga je pa tudi v Ravljenju. Brez njega bi v boli utomili že davno.

Tulipan je roža, ki bohotno cvete in usahne brez plodu. Naši v tujini. Ravljen je naslikal le nekaj več od leta dni žalosti in veselja naših v Westfalji, kjer jih imajo radi, ker so delavni, družabni, dobro pijo, lepo pojo in tudi nemški znajo bolje od Poljakov. Dvorana Kupferjeve gostilne okrašena s slovenskimi motivi, na odru je slovenska vas in naša hiša, kjer tam rojeni otroci pišejo in pri božičnici pojoo: Lepa naša domovina...

Reprezentant bolih naših v tujini je Pepon, mlad, krepak, podjeten in iteligen Dolenjec, trmast in mehak gruntarski sin, globoko vkoreninjen v zemlji, ki za njo zdihuje: »Kje domovina si... boš nas kot lastovke k sebi prilikalica?« Dom je zapustil, ker se mu je oče ženil. Kmet ostane tudi v globokih jamah in vedno hrepeni po svojih njivah in travnikih. Zaljubljeni so Moravanko Chmelakovo Anko ter jo vzame. Srečna sta, a kadar ju tare beda, jo tolaži resignirana filozofija č-

sko matere: »Jo, jo, tak je tole Beseda vseh naših v usodo vdanih. In polno drugih Slovencev in Nemcev je že opisanih. Avtrijakant Fabjan, spaj Juriga, romantični nemški musketir Heinz in žrtve osamelosti, kokota Loti. Stare delavce za narodno misel v Westfaliji nam Ravljen predstavlja ter nože in ženo, ki zdihujejo, kako lepo je sanjati o nečem, kar leži v domačem kraju na solnce. Vedno so v mislih doma in ženske dobivajo od doma vršičke, da sade roženkravi in rožmarin.

Mehanizacija rudnikov odjeda našim kruh, borba med hitlerjevci in socialisti vihra, od iztoka se čuti veter, brezposelnipolegajo ob kanalu in poslušajo bednega Srebreta, ki zbira okrog sebe otroke in jih učii o domovini, praviljnosto lepim bogati deveti deželi. Glad je že umoril Kolenčevo Mimico in ne kaže ji več drugakakor v domovino ali v nebesa.

Nežno se spleta v tem smrtnem boju idila ljubezni Pepona in Anke, ki ju pred porodom zadene nesreča, da je on ranjen, oba pa odpuščena. Pepon pa ne mara biti tulipan, drevo bi bil rad. Doma je umrla očetu druga žena, Peponu se rodi mali Jožek in božič spet žene Pepona, okrepčanega z grenko pijačo v tujini, domov na grunt. Stari dvojni gruntar Jože peštuje malega Joška, Jože gospodari, Anka pa na dolenjskem gruntu sadi tulipane.

»Tulipane« je kratka, a pretresljiva, obenem pa tolažljiva pesem o naših in o domovini, ki ne morejo pozabiti na njo, a domovini goreč opomin na one, ki jih je pregnala za kruhom. Davorin Ravljen je s »Tulipanome« stopil med največje dobrotnike naših izseljencev, vsi smo pridobili novega dobrega pisatelja, ki naj nam čimprej apet kaj da.

A. G.

Tomaž Bilj, popularni ljubljanski gostilničar, ki je praznoval te dni 60letnico

Marljive kranjske Kolašice

Kranj, 23. decembra.

Božičnice, ki jih pritoja redno vsako leto Kolo jugoslovenskih sester v Kranju, so v ponos članicam in odboru društva, revežem pa v veselje. Vsako leto pa je tudi več obdarovanih, kar priča o požrtvovalnem človekoljubnem delu kranjskih dam.

Na kraljev rojstni dan se je vršila v poplopu ljudske šole božičnica za otroke. Zbrani je bil ves odbor podružnice Kola. Obdarovanih je bilo nad 90 otrok deške in dekliške osnovne šole z obleko, perilom in obutvijo. Upravitelj g. Anton Sepaher in upraviteljica ga Franja Vodenkova pa tudi otroci sami so se zahvaljevali za lepa darila. Predsednica Kola ga Inka Sabothy-jeva je negovorila hvaležno decu in poudarila, da bo pokazala svojo hvaležnost najlažje in najlepše z zavredno ljubeznijo do kraja in domovine.

V torek popoldne pa je obdarilo Kolo 30 mestnih revežev in 8 družin iz kranjske okolice z živili in blagom. Nekaj blaga je poslal odbor potrebnim ubogim na Jezersko, na Primskovo in v Naklo. Dijaški kuhinji je naklonilo za Božič 500 Din. Se neka je, česar ne smemo pozabiti. Dvajsetim otrokom obeh osnovnih šol nudi v zimskih mesecih od novembra do maja, ko je deca najbolj potrebna okrepčila, dnevno gorko mleko.

Vse to delo priča o požrtvovalnosti odbora in članic, ki jim gre vsa zahvala in priznanje tudi mestni občini, tekstilnimatovarnama Jugoški in Inteksu ter vsem ostalim darovalcem, ki se vedno odzovejo z bogatimi darili. Ostanite naklonjeni Kolu tudi še v bodoče.

ZKD predvaja v nedeljo in ponedeljek vsakokrat ob 11. uri dopoldne v Elitnem kinu Matic

Zvočni film o lepotah naše Dalmacije.

MELODIJA

1000 OTOKOV

Kidor v kratkih besedah najlepše opiše vtiše filma, bo deležen nagrade v obliki 14 dnevnega brezplačnega letovanja v Splitu (hotel »Central«, lastnik M. Matič).

Pred sodiščem
Sodnik: Obtoženec, ali ste bili že prej kaznovani?
— Ne, gospod sodnik, vedno samo potem.

Dnevne vesti

— **Odklivanje rumunkega konzula v Ljubljani.** Rumunski konzul v Ljubljani, ml. Milo Jeačin je prejel visoko odklivanje rumunske kronske. Odklivanje mu je storil rumunski zunanji minister Titulescu osebno, ko je bil na potu od konferencie Male antante iz Beograda v Zenevo skozi Ljubljano, v kateri je prebil nekaj ur.

— **Izpremembe v državni službi.** Imenovana je za zaščitno sestro pri posvetovalnici za matere v Trbovljah v X. položajni skupini zaščitna sestra IX. položajne skupine istotam Angela Boškini. Premičen je arhivski uradnik Franc Reje od sreskega načelnika v Logatcu k banki upravi v Ljubljani; iz državne službe je odpuščen policijski stražnik - pripravnik pri predstojništvu mestne policije v Mariboru Ivan Martinšek.

— **Iz banovinske službe.** Imenovana sta za banovinske geometra v IX. položajni skupini pri komisiji za agrarne operacije v Ljubljani Dragotin Fajdiga in za banovinskega zdravniškega združene zdravstvene občine Krško dr. Tone Ravnikar; premeščen je na lastno prošnjo banovinski zdravnik združene zdravstvene občine v Planini dr. Gustav Omahen za banovinskega zdravniškega združene zdravstvene občine Metlika s sedežem v Metliki; sprejeta je ostavka, ki jo je podal na banovinsko službo banovinski zdravnik združene zdravstvene občine Muretino dr. Aleksej Novoselski, prestala je služba banovinskemu tehniku pripravniku pri sreskem načelnstvu Maribor — levi breg Crtomiru Vrščaku.

— **Iz »Službenega lista.** »Službeni list« kr. banke uprave dravske banovine št. 102. z dne 24. decembra objavlja pavila o opravljanju izpita za zvanje profesorja srednjih trgovskih šol, ratifikacijo radotelegraf. konvencije po Koetariki, izpremembe v stalažu državnih in banovinskih uslužbencev na področju dravske banovine.

— **Razid društva.** Društvo državnih upokojencev in upokojenk v Ljubljani, podružnica v Mariboru, se je po sklepu likvidacijskega občnega zbora v Mariboru prostovoljno razšlo.

— **Prepoved zahajanja v krčme.** Okrajno sodišče v Celju je prepovedalo Vinkotu Sirsetu iz Petrovč zahajanje v krčme za dve leti.

— **Pojasnilo in popravek.** V članku »Zanimivosti iz domačega sporta«, ki smo ga objavili 16. t. m., je bilo v podnaslovu rečeno, da je prišlo v Zagrebu na skupščini Jugoslovenskega olimpijskega odbora do sporazuma med sportom in sokolstvom. Ker bi utegnil kdo misliti, da je vladel doslej med sokolstvom in olimpijskim odborom ter sportom nesporazum, ugotavljamo, da je v Jugoslovenskem olimpijskem odboru stalno zastopan po svojem doletu savez SKJ, da o kakem sporu med omenjenima organizacijama še nikoli ni bilo govora. Ker je bilo itak razvidno iz našega poročila, kdor ga je pazljivo prečital. — V poročilu o akademiji »Preporoda« je bilo pomotoma omenjeno, da je nastopil društveni odsek, v resnici pa je nastopil slovenski akademski odsek.

— **Ameriški izletniki v Dalmaciji.** V torek je priplul iz New Yorka v Dubrovnik parnik Saturnia, ki je pripeljal 136 ameriških izletnikov in 25 naših izseljencev. Američani ostanejo nekaj časa v Dalmaciji, kjer jih je prijetno presenetilo pomladno vreme.

— **Za božične praznike bodo odprte sledeče planinske kočice:** Koča pri Triglavskih jezerih, Erjavčeva koča na Vršču. Triglavski dom na Kredarici, Staničeva koča in Spodnja koča na Golici čez dan. Prešernova koča na Stolu, Koča pod Bogatinom. Pri Sedmerih jezerih je 70 cm snega. V nižjih legah sreč, v višinskih spihanih zmraznjen sneg. — V višinah so potrebne derese. Sončno — brez vetra. Smuški tereni: Mrzli Studenec z dostopi na Lipanski vrh, Draški vrh in Konjšico. Dom na Kravcu stalno odprt, smuka med Zvohom in Kravcem možna. Velika planina brez snega, koča odprta. Opozorjamo pri tej priliki ponovno na odprte kočice v Posavju.

— **Smuški tečaj pri Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru.** Smuški tečaj pri hotelu Sv. Janeza se bo vršil od 25. t. m. do 1. jan. 1933 za začetnike pod vodstvom g. Janeza Kvedra. Prijave sprejema pisarna SPD ali g. Marica Jerajeva, hotel Sv. Janez, Vremensko poročilo Zagradec: 20 min od hotela Sv. Janez, stari sneg, za 2 prsta sreča. Drsalščice tudi odprte.

— **Dobave.** Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave 2 usmerjevalnih aparatov. — Splošni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 31. t. m. ponudbe glede dobave 30.000 komadov kuvert; do 5. januarja 1933 pa glede dobave inozemskih revij. — Pogojno so na vpogled pi omenjenih oddelkih.

— **Boguje na Gorovškem.** Ze dober teden živimo v gosti megli. Le son in tja jo odpoji veter za kratek čas. V višinah pa vlada najkrajše vreme in pripeka pravo pomladansko solnce. Smučarska koča je ves dan na soncu, zato še udaj radi prihajajo gostje uživati toploto in lepo zrak. Smučarji se že gotovo s krasno skakalnico, sedaj je čakajo, da jo odobri savezna komisija in čimprej zapade sneg. Vsi posetniki, ki se vračajo iz Drage s cvetočim telohom, ne morejo prehaliti, kako prijetno in lepo je, sedeti na soncu in od zgoraj opazovati morje megle. Koča je tudi vsak čas in vsi zimo z vsem okrovanja.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo večnoma megleno in hladno kakor je bilo tudi včeraj po naši državi razen Dalmacije, kjer smo še vedno pravo pomladno vreme. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Splitu 15, v Skoplju 4, v Mariboru 1, v Zagrebu — 1, v Ljubljani — 2, v Beogradu — 3. Davi je kazal barometer v Ljubljani 776.5, temperatura je znašala — 4.

PRESKRIBITE SE ZA PRAZNIKE IZ NOVODOŠLE ZALOGE v Automat-buffetu „DAJ — DAM“ na Aleksandrovi cesti 4

PRISTNA IN IZBORNNA na razstavi v Bruslju odlikovana VINA najkvalitetnejših štajerskih producentov in graščin po tarzdno NIZKIH CENAH.

Postrežemo tudi na dom!
Kličite telefon 23-08!

— **Težka železniška nesreča.** V četrtek zvečer se je pripetila pri Čulinu težka železniška nesreča. Lokomotiva je zgrabila kmečki voz, ki so sedeli na njem trije kmetje. 24letnega kmeta Ivana Horvat-Matoga iz Resničke Crnave je lokomotiva strahovito razmesarila in je obležal mrtev.

— **Tri nesreče.** Smuči se je primerila Francu Tomcu, strojniki Gospodarskih strojniki kmetске podružnice na Viču teška nesreča. Tomc je na stroju rezal slamo, nesreča je pa hotela, da mu je prišla desna roka pod nož ki mu jo je odrezal od rane. Močno krvavečega so tako odpeljali v bolnico. Njegovo stanje je resno 20 letni ključavničarski pomočnik Pinar Ernest iz Borovnice je včeraj doma sekal drva. Pri tem mu je na grči spodletela sekira in se je usel v desno roko Rudarja Zavrta Ludvika iz Trbovelj, rojenega 1893. so pri delu v jarni stiski hvti Dobil je precejšnje notranje poškodbe ter so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnico.

— **Obsodba v zadevi eksplozije filmov v Zagrebu.** Včeraj popoldne je bila razelašana v Zagrebu sodba v procesu proti Vladimiru Sušinu, Petru Rupčiču in Antoniju Spoljarču, ki so se morali zagovarjati pred sodiščem zaradi znane katastrofe na Dolcu, kjer je eksplodiralo več filmov Sušin je bil obsodjen na leto dni strogega zapore, Rupčič in Spoljarčeva sta bila na oproščena.

— **Za praznike toči pristno štajersko in doljenško cino.** Mrzla in gorika jedila vedno na razpolago. Se priporoča.

Tone in Katica Primožič
Restavracija »Pri KATERICI«, Rožna dolina Cesta VIII.

— **Vzroki tragedije starke Ekersdorferjeve.** Včeraj smo poročali, da se je obesa v Osijeku nad grobom svojega moža 73letna Katja Ekersdorfer Starika se je čutila zadnje čase zelo nesrečna, ker ni mogla preboleti moževe smrti. Mož je umrl že 1. 1927. V smrti je šla, ker se ni mogla sprijazniti z življenjem brez moža.

— **Predno odložitve stare poslovne knjige in obnovitve vse ostale pisarske potrebšine si ogledite veliko zalogo istih po najnižjih cenah pri M. Titar, Ljubljana. 708-n**

— **Opozorjamo na današnji oglasitelke Franca Travnika v Trebnjem.** ki nudi smučarjem na Dolnjemskem in sploh vsem prave smučarske čevlje od 180 do 200 Din.

— **Pri glubobolu, omotici, šumenju v uših, urušnem spanju, slabovornosti, razdraženosti sezite takoj po staropreiskovalni »Franz Josefovici grenčici. Poročila večjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni »oudarjajo, da je »Franz Josefovica« večja zdravilna učinkovita naravno odvisna sredstvo. »Franz Josefovica« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

Iz Ljubliane

— **Iz Gajevo ulico regulirajo že del časa.** Zdad znižujejo cestnino, da bodo lahko fundirali cesto. Cim bo kontono to delo, bodo cestnino takoj utrdili in v enem delu ga bodo lahko tudi tlakovali. Dobro je, da imajo delavci, ki so zaposleni pri mestnem cestnem nadzorstvu, vedno dovolj dela, tudi pozimi, ko ni snega.

— **Iz Otvoritev kuhinje za brezposelne v Mostah se blaha uredenju.** Hvalevredna akcija občine Moste je naša dostojen odziv. Tudi tovarnjari so delovna že prispevali v fond za kuhinjo, deloma pa objavili svojo pomoč. Upamo, da bo akcija uspela čeprav je proračun za vzdrževanje precej visok in znaša mesečno ca 1800 Din.

— **Iz Štirinotnimi prijatelji je Ljubljana precej dobro preskrbljena.** Ured za pobiranje pasje take na mestnem magistratu izkazuje v letošnjem letu okrog 1250 prijavljenih psov najrazličnejših pasem.

— **Iz M. K. Mirja.** Običajna vsakoletna razdelitev nagrad, združena s sportno zabavo, bo na praznik sv. Treh kraljev v restavraciji »Pri slemem Janezu« Začetek ob 15 K polnočnem odložitvi se vabi relokupno članstvo in prijatelj kluba Odbor

Zvočni kino „Sokol. dom“
v Šiški (na mitnici), telefon 33-87
Jutri ob 15.1/2, 18. in 20.1/2, v ponedeljek ob 15.1/2, 18. in 20.1/2 uri
LUCIE ENGLISH v izvrstni vojaški komediji

„VESELI MANEVRI“
Film, pri katerem se boste nasmejali do solz!
Pride! STRIC IZ AMERIKE Pride!

— **Iz Damski tečaj sokolske šipe Ljubljana.** Ponovno opozarjamo vse župne edince, da prične dramski tečaj v torek 27. t. m. točno ob 8. zjutraj v lutkovni dvorani na Taboru. Ako se še kdo ni prijavil, naj vsem pride, ker se more prijaviti še v tečaju samem. Podrobne informacije glede prehrane in stanovanja bo sporočil vodja tečaja br. Markič Zdravol

— **Iz Občini sber sadruga »Dom učitelje v Lj. reg. zadruga s o. z.«** se bo vršil v četrtek 29. t. m. ob 9. uri v I. deklški osnovni šoli v Ljubljani (Šentjakobska šola). Vabljeni so učiteljice vseh kategorij, članice in tudi nečlanice.

— **Iz Silvestrov večer Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu** bo sestr in bogatim sporedom priseniti vse posetnike in lo tembolj, ker bo vse točke spremljal priznani jazband br. Negodeta, ki se bo posebno odlikoval s plesnimi točkami. Inscenacija odra, kjer bodo društveni člani izvajali svojevrstne atrakcije, žive slike, komične nastope in zapeli vesele in poskočne popevke in kuplete, bo zadivila slehernega posetnika. Ob zatonu leta vsi, ki ste dobri volje — v Narodni dom. 707-n

— **Iz Senjakobsko gledališče v Mestnem domu.** Opozarjamo na ponedeljkovo uprizoritev izvrstne veseloigre »Zadeva Kaiser«, ki jo uprzone Šentjakobčani na praznik sv. Štefana ob 20.15. Kdor se hoče od srca nasmejati, naj ne zamudi prilike ogledati si to veseloigro. Predprodaja velopnice vsak dan od 10. do 12. dop. in od 14. do 17. popri dnevni blagajni v Mestnem domu.

ZIMSKE SUKNJE
in vsa druga oblačila v največji izbiri
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova 12

— **Iz Društvo »Sotac matica v Ljubljani.** Želi vsem članom, prijateljem in obiskovalcem naših predavanj vesele božične praznike. Obenem naznanja, da priredi običajni »Silvestrov večer« tudi letos v vseh prostorih »Kazinec«. Spored bo zelo pester in zanimiv, kakor: gozba, jazz-band, deklaracije, petje (oktet ljubljanskega Zvona), kupleti (Butar in Premelj), lep dramski prizorček itd. Prehod iz starega v novo leto bo spremljal basu primeren nagovor tov. Urhantiča. Sočane in prijatelje vabimo, da nas tudi ta večer posejijo, kjer prebijejo v lepi in prijetni družbi zadnje ure starega in prve novega leta. Na svidenje na Silvestrovo. Prired. odsek. 706-n

— **Iz Plesni zavod »Jenkec v Kazini«** ima na Božič nedeljski popoldanski tečaj ob pol 4.—7. Nedeljski tečaj v torek ob 20. Družabna plesna perlečija vsako sredo in za četinski tečaj v petek. Informacije in posebne plesne ure vsakodnevno. 705-n

— **Iz Umetni in trgovsko vrtnarstvo Ivan Čeh.** Ljubljana VII. Gaciska 14 se priporoča za nagrobne in jubilejne vence po najnižjih cenah. 592-n

— **Iz Dunaško pranje, svetlokanje — Simenc, Kolodvorska ulica 8.**

— **Iz »Razne bele modre in sportne, pulverje, naravnice, kravate in žepne robčke» najceneje trvdka Miloš Karničnik, Startr 8.**

Ptički pojo kot da je maj!
Obišcite razstavo kanarčkov — zlahtnih vrvicev, ki bo na božič in štefanovo v liceju. — Društvo za varstvo ptic pevč.

Iz Novega mesta

— **Igra prirode.** Na gimnazijskem vrtu prav veselo cvete v tem zimskem mrazu in vlažni megli nizka vrtnica ovijalka. Visoki grm poleg nje odčituje več povsem razvitih rumenih cvetov. Pomlad o božiču.

— **Nesogde.** Prvošolec Stojan Borštnik je tolekel tebnike za božične potice, pa mu je trober lešnikove lupine odletel tako nesrečno v oko, da mu ga je rauli. Ravno prav, da so prišle počitnice.

— **Osebnost.** Dipl. pravnik Jože Globovnik, sin tukajšnjega odvetnika dr. Globovnika, je te dni na zagrebški univerzi z odličnim uspehom promoviral za doktorja prava. Mlademu doktorju, ki bo svoje študije še nadaljeval v Franciji, prav iskreno čestitamo!

— **O božičnici Kolače** prejšnjo nedeljo smo poročali. Ob oni priliki se je odigrala tredejanjska balka »Palčica, ki jo je vodila učiteljica Joža Ahačičeva, pevke in plesne točke pa je naštudirala učiteljica Josipina Borštnikova. Igra se je prav dobro usela.

Iz Celja

— **Celjsko uredništvo.** Jutrtae in »Slovenskega Narodca« je v Strussmayerjevi ulici 1, pritličje, desno, telefon št. 65. celjska podružnica uprave obeh listov pa v Kocenovi ulici 2, telefon št. 180.

— **Božično darilo za brezposelne.** Eks. pozitura javne borze dela v Celju je včeraj razdelila 133 brezposelnim božične podpore v skupnem znesku 21.342 Din.

— **Božične počitnice na vseh celjskih šolah** trajajo do vstetega 10. januarja.

— **Silvestrov večer Sokolskega društva v Celju** bo 31. t. m. v Celjskem domu. Na sporedu so toloveadne točke, akrobacije, petje, šaljivi nastopi, žive slike in polnočna alegorija. Sodelovala bo celjska železničarska gozba.

— **Mestni odbor Aerokluba v Celju** bo imel redni občni zbor v četrtek 29. t. m. ob 20 v klubovi sobi v Celjskem domu. Dnevni red običajen. Vabljeni so vsi člani in prijatelji kluba.

— **Nogomet Na štefanovo** ob 14. se bo pričela na Glazli; nosometna tekma med celjskimi klubji — korist brezposelnih nogometarjev.

— **Svinjski sajmi** se bodo vršili od novega leta dalje soper vsak teden. Vsi trgovci s svinjami, ki obkakujejo celjske sajme, se opozarjajo, da morajo biti vozovi in avtomobili po vsakem prevozu svinj temeljito razkuženi, sicer jim bo do voz svinj na sejmikišče zabranjen.

— **Nočno lekarniško službo** ima do vstetega petka 30. t. m. lekarna »Pri Marjki« pomagaje na Glavnem trgu.

— **Prvi redni občni zbor SK Jugoslavija** bo 10. januarja ob 20. v klubovih prostorih v Narodnem domu.

— **Poročila** sta se v petek 23. t. m. popoldne v celjski župni cerkvi g. Dušan Sancel, učitelj glasbe na Glasbeni Matidi v Celju, in gđ. Majenka Plizakova, učiteljica glasbe na istem zavodu. Čestitamo!

KINO LJUBLJANSKI DVOR
Telefon 2730.

Naš božični spored zencelj in pustolovščin iz divjega zapada!

Vsak dan drug spored!

V nedeljo 25. t. m.
ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer

TOM MIX
v senzacionalnem filmu

OČI PRAGOZDA

V ponedeljek 26. t. m.
ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer.

BUCK JONES
v velepusolovščini

KRI GOVORI

Pri obeh sporedih predvajamo še kot dopolnilo izvrstne saloigre in Paramountov tednik.

Iz Trebnjega

— **Lepa knjiga** naj vas spremlja ob božičnih praznikih. Zato si nabavite še danes pravkar v našem listu zaključen, roman »Prokietstvo ljubezno, ki stane v dveh knjigah samo Din 30. Prvi del premete lahko pri Nandetu Spranu, drugi del, ki bo pa izšel takoj po praznikih, vam bo pa dostavljen na dom Ne zamudite ugodne prilike in nabavite si ta najlepši roman po tako nizki ceni.

— **Vse cenjene naročnike,** ki so z naročilno se v zaostanku, naprošamo, da jo ob novem letu zanesljivo poravnajo, sicer jim bo uprava list po novem letu brezposojno ustavila. Vse naročnike pa ob novem letu naprošamo, da ostanejo še v bodoče naklonjeni listu ki posveča vso pozornost kraju in Dolenjski sploh, in da skuša vsak naročnik pridobiti ob zaključku starega leta še enega novega naročnika. Tudi v doboče nam bo »Slovenski Narod« posveča, isto pozornost, zato naj velja geslo: »Slovenski Narod« v vsako hišo!

— **Velik požar.** Preteklo nedeljo je pogorel posestniku Rogerju Antonu iz Sevnice hram v gor. Kijuce. Požar so zapazile najprej v bližini se nahajajoče ženske, ki so klicale na pomoč. Iz sosednjih goric so takoj prihitali na kraj požara vaščani, ki pa osuja zaradi pomanjkanja vode niso mogli pogasiti. Tudi gasilci iz Mirenske Sevnice požara niso mogli udušiti, saj na kraju požara ni bilo nobene vode. Tako je v pol ure pogorel hram z vsem orodjem in približno 7 hi vina. Škoda znaša 80.000 Din. Ker hram ni bil za varovan, posestnik trpi tem občutnejšo škodo. Sumijo, da je bil ogoren podtaknjen in orožništvo storišča zasleduje.

— **Vagon drv** so ukradli. Lesni trgovci in župan velikokoški, g. Saje Alojzij iz Zabajke pri Veliki Loki, ma pripraviljenih več vagonov bukovih drv za izvoz. Da prepele drva na nakladalno postajo, je na je, voznika Dima Ivana iz Hudej, ki je drva spravil iz gozda k poti, kjer naj bi jih nakladali. Ko je bilo pripravljenih takoj za nekaj vagonov, da jih prepelejo na železniško postajo, je voznik začuden ugotovil, da so mu neznan storilec izvozil že za en vagon drv neznan kam. Ker je mislil, da jih je dal odpeljati lastnik Saje, se je tozadevno zglasil pri njem. Se bolj začudena sta ugotovila trgovci in voznik, da je vagon lepih bukovih drv ukraden in sta zadevo prijavila orožništvu. Orožniki so storilce, ki so izvozili en vagon drv, že izsledili in bo o tej zadevi izreklo svojo zadnjo besedo sodišče.

Iz Kamnika

— **Dralslčje bomo imeli v Kamniku** najbrž že za božične praznike. Mraza je dovolj in počasi se bo napravil tudi led. Ker s smučanjem ne bo nič, bo na dralslčju tem večje veselje za vsakega prijatelja zimskega sporta.

— **Francoški krožek** je pričel svoje delovanje s predavanjem g. lektorja o francoških katedralah. Obisk je bil proti vsakemu pričakovanju velik in je bil g. lektor deležen prišrčnega pozdrava s strani kamniškega občinstva. V krožek se je takoj vpisalo 30 članov, ki so že precej večji francoščine. Pričakuje se, da bo število še naraslo. Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor, ki bo posloval dotlej, ko bodo potrjena pravila. Dekan g. Rihar je prepustil krožku za majhno odškodnino lepo prostorno sobo bivše hranilnice, v kateri se bodo lahko vršila tudi predavanja. Krožek bo oskrbel knjižnico in bo imel tudi čitalnico. Dobljati bo stalno več časopisov in revij. Poslovati bo pričel z januarjem.

— **Meščanska korporacija** stopa v novo poslovno leto. Zadnji občni zbor je dokazal, da se upravičeni živo zanimajo za gospodarstvo pri korporaciji. Upravnemu odboru, zlasti pa požitvalnemu načelniku dr. Vidicu, je bila izrečena zahvala za trud in delo v teh težkih časih skrajno slabe les-

ne konjunktore. Korporacija je pač zadela usoda vseh lesnih podjetij, njen letni deficit pa gre pred vsem na rovaš visokih letnih bremen s deputati 1941im upravičencim. Zaradi zgradbe moderne žage in elektrarne s daljnovodom v Kamniku si je nakopala dolg v znesku 2 in pol milijona, ki pa je seveda krit v prot vrednosti omenjenih zgradb in zalogo lesa na žagi. Na obnem zboru je bilo omenjeno, da znaša rezanje lesa na žagi in manipulacija 69 Din za m³. Ker bi si morda kdo napačno tolmačil, da je rezanje lesa na lastni žagi predrago, kakor smo brali nedavno v nekem listu, moramo omeniti, da so v tej postavki vsi stroški od dostavitve hlodov na žago, rezanje, sortiranje in sušenje z vsemi stroški do odvoza v Kamnik. Rezanje samo velja približno 15 Din pri m³.

Iz Kranja
— **Zvočni kino v Narodnem domu** bo predvajal na božič ob 4. 6 in pol 9. uri zvečer in na dan sv. Štefana ob istih urah slovenski alpski film o možočni Triglavovi severni strani Triglavske strmine. Dodatek: Ufa zvočni tednik in Jugoslovenski tednik.

Narodno gledališče
DRAMA
Začetek ob 20 ur.
Sobota, 24. decembra: Zaprto.
Nedelja, 25. decembra: ob 15. uri Jurček. Izven Globoko znizane cene. Ob 20. uri Celjski grofje. Izven znizane cene. Ponedeljek, 26. decembra: ob 15. uri Srce igračk. Globoko znizane cene. Izven. Ob 20. uri Voda. Izven.
Torek, 27. decembra: Zaprto.

O božičnih praznikih bodo v drami štiri predstave. Na sveti dan in na štefanovo popoldne mladinski predstavi, in sicer prvi dan Jurček drugi dan Srce igračk po globoko znizanih dramskih cenah od 20 Din navzdol. Na Sveti dan zvečer se ponove Celjski grofje po znizanih cenah in na štefanovo Pombergerjeva kmetiska komedija »Voda« po običajnih dramskih cenah. Režija »Voda« ma g. Skrb-nšek.

OPERA
Začetek ob 20 ur.
Sobota, 24. decembra: Zaprto.
Nedelja, 25. decembra: ob 15. uri Adel in Mura. Izven znizane cene. Ob 20. uri Pri belem konjičku. Izven. Premijera.
Ponedeljek, 26. decembra: ob 15. uri Mala Floramye Gostuje g. Dubajč iz Zagreba. Izven znizane cene. Ob 20. uri Pri belem konjičku. Izven.
Torek, 27. decembra: Zaprto.

Na sveti dan popoldne ob 15. uri se bo je Hatzejeva melodijozna opera »Adel in Mura«. Opera dirigira ravnatelj Polič, režiser je g. Delak.

Na štefanovo popoldne se ponovi izvrstna aplična opereta »Mala Floramye« z g. Dubajčev kot gostom. Ostala zasedba običajna. Režijo vodi g. Zupan, dirigira dr. Svava.

Premijera izredno popularne veseloigre »Pri belem konjičku« je v nedeljo na božični dan Spevoigra, katere žanje povsod velike uspehe, bo brez dvoma dobrodošla tudi našim obiskovalcem gledališča. Veseloigro je muzikalno pripravil kapelnik Stritof, ki je oskrbel tudi prevod, režija in scenarija pa je prof. Sestova. Baletne točke je naštudiral baletni mojster Golovin. Predstava je izven običajne in se prične ob 8. uri zvečer. Prva ponovitev spevoigre »Pri belem konjičku« in na štefanov dan zvečer. Za vse predstave se prodajajo vstopnice pri dnevni blagajni v opertnem gledališču. Štev. tel. 2231.

Z NAJMODERNEJSIMI APARATI OPREMLJENI ZOBNI ATELJE

dentista BAN BORISA
se nahaja odslej — ZGORNJA SIŠKA, CELOVSKA CESTA 75/1.
Tramvajska postaja: mitnica (v nši gostilne »Pri kmetu«). — Telefon 23-75.
Postaja MITNICA. Postaja Ordinarja od 9.—1. in od 3.—1/2 7. zvečer. Na željo tudi izven navedenega časa.

Radioprogram

Nedelja, 25. decembra.
9.30 Božični običaji v Slovenski krajini (Vilko Novak). 10.00 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00 Koncert Radio kvarteta. 12.00 Čas, poročila, plošče. 15.00 Prenos iz razstave zlahtnih kanarčkov. Vrvicev (Licej). 15.30 Salonski kvintet. 16.30 Božična blagovest in karitas (E. Bojc). 17.00 Oktet »Ljubljanskega Zvona« poje starobožične pesmi. 19.30 Prenos Smetanove opere »Poljub« iz Prage. 22.30 Čas, poročila, plošče. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 26. decembra.
7.30 Tramv.štvo (Ing. Turk). 8.00 Na sveti za kmetovalce. 8.15 Gimnastika (M. Dobovšek). 8.40 Karitas in narodna vzgoja (E. Bojc). 9.00 Versko predavanje (P. dr. R. Tomnec). 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 10.00 O svetlobnih in zvočnih pojavih v atmosferi (dr. Čadež). 10.30 Noemi, božični recitativ (gđ. Peleasa). 11.00 Salonski kvintet. 1. Operetna ura. 12.00 Čas, poročila, plošče. 15.00 Kvarter Pilih. 16.15 Slovensko glasbo izvaja Salonski kvintet. 17.00 Repertoar iz Kranja: štefanovanje na Starl postji. 20.00 Slovenski ples. prenos iz Prage. 21.00 Salonski kvintet. 22.00 Čas, poročila, plošče. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Torek, 27. decembra.
12.15 Radio kvartet. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, Radio kvartet, borza. 17.30 Salonski kvintet: Ura Fetraasovih valčkov. 18.30 Socialna vzgoja (dr. Gogala). 19.00 Poglavje iz karitativne zgodovine (E. Bojc). 19.30 Jadransko morje tek

Ljubljana dobi prihonje leto aerodrom

Do kresa bo že zgrajen, in sicer na vojaškem vežbališču — Do morja bomo rabili le 40 minut

Ljubljana, 24. decembra. Le sam in tja smo iz ljubljanskega aerodroma čuli kako besedo o aerodromu, ker družstvo svojih velikih namenov ni obesalo na veliki zvon. Bi tudi mnogo ne pomagalo, saj poznamo našo javnost, da se za vsako stvar naglo ogreje in vzplamti, potem pa še bolj naglo pozabi na stvar, gotovo se pa navdušena množica kaj hitro razprši, kadar je treba prijeti za delo. Pod vodstvom predsednika, veletrogovca in občinskega svetovaleca g. Rada Hribarja je pa aeroklub že leta in leta neprestano deloval na to, da dobi Ljubljana

najhitrejše, kar rabi vsako večje moderno mesto, namreč aerodrom, ki nas zveže z vsem svetom po najkrajši in najhitrejši poti zračnega morja. Kakšnega pomena za mesta, dežele in narode je morje, že vemo, saj pristanišča imenujemo okna v svet. Kako važna je pa železnica tudi za najmanjši kraj, smo spoznali šele v minulih desetletjih, saj je vendar šele dobrih 80 let, kar je Ljubljana dobila prvo železniško zvezo, pozabiti pa naši kraji še vedno ne morejo onih nespametnih staroverskih ljudi, ki so se železnice bali in se je branili na vse kriplje, da so jo odrinili čim dalje od svojih krajev. Pomislimo n. pr. samo na škofjo Loko ali Slovensko Bistrico, nekdanji cvetoči in ugledni mesti, kako sta izgubili svojo veljavo in podlago za napredek takoj, ko je le nekaj kilometrov proč od njih stekla železna cesta v druga mesta, ki so prav naglo napredovala in prekosila svoje prej močnejše in vplivnejše sosedo. Odrpimo torej sedaj oči in pogledimo na brezmejno nebo, ki je po njem razpreden h polno širokih cest v vse kraje vseh strani sveta. Se je čas, da Ljubljano postavimo na prava križišča zračnih cest, ki vežejo sever in jug ter spajajo zapad z orientom. Danes je še čas, da Ljubljano postavimo na cesto, ki vodi naravnost v bajno Indijo, jutri bo pa morda že prilika zamujena in Ljubljana bo zapuščena kakor je vasica v grapi brez železnice...

Priprave za aerodrom so zahtevale ogromno energije in vztrajnosti, nešteto mučnih potov, intervencij in konferenc ter prav mnogo denarja. Z občnega zbora ljubljanskega aerokluba se spominjamo, da so samo načrti veljali okrog pol stotine tisočakov, pri tem pa ne smemo zamuditi povedati, da je mestna občina pod vodstvom župana g. dr. Dinka Puca takoj spoznala za mesto življenjsko važnost aerodroma in akcijo z vso močjo podpirala. Ko je bil aeroklub po trudoplnih žrtvah tako daleč in je pripravil akcijo za aerodrom do tja, da je bila zrela za realizacijo, je vse priprave izročil posebni komisiji, ki v njem zastopa banovino sam podban g. dr. Pirkmajer, občino podžupan g. prof. Jarc z načelnikom finančnega oddelka g. Ivanom Tavčarjem in načelnikom gradbenega oddelka g. inž. Ladom Bevcem, komanda dravske divizije bo svojnega zastopnika šele imenovala, aeroklub pa v komisiji zastopa njegovi iniciativni in poštvovalni predsednik g. Rado Hribar. Komisija je torej mahna, je pa baš zato prožna in kakor ustvarjena za naglo delo, saj so v njej sami odločilni faktorji.

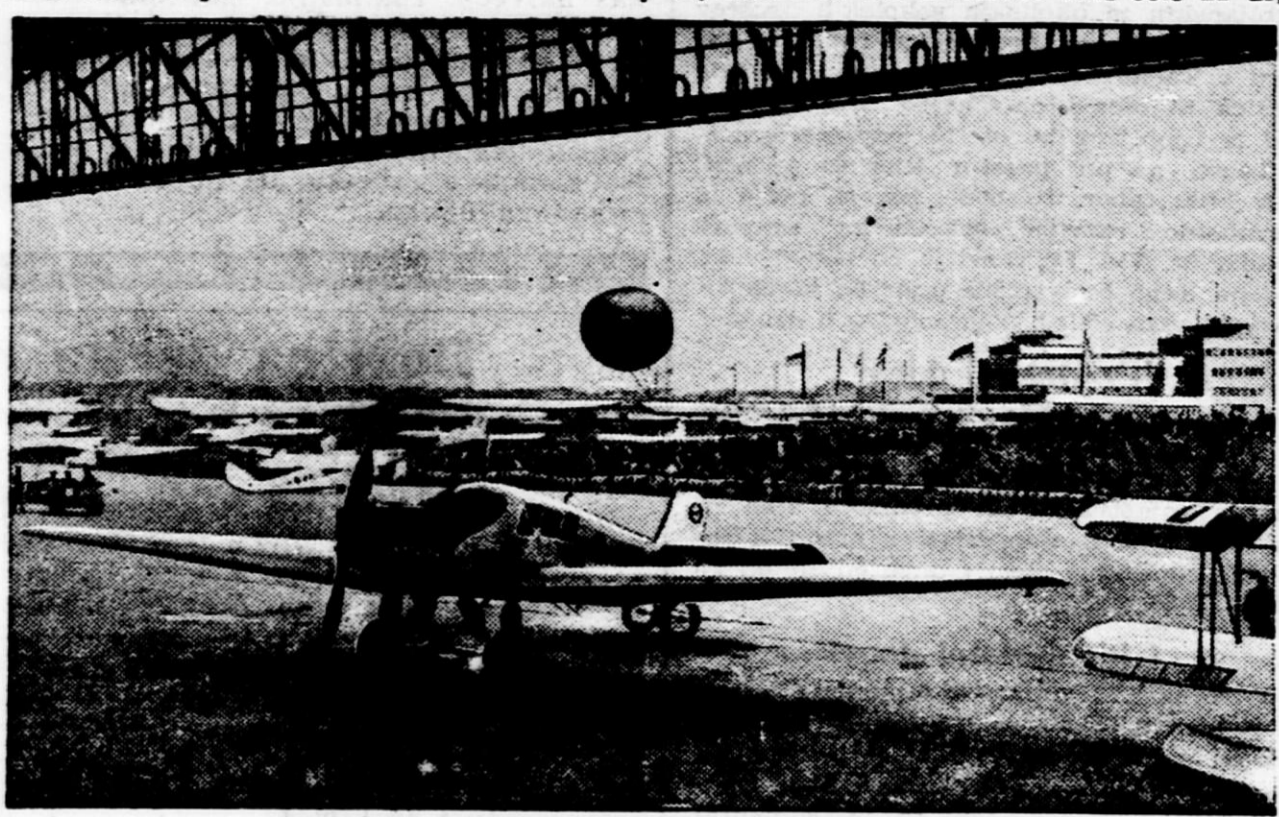
Po tehtnem premisleku in zasiševanju najrazličnejših strokovnjakov je

za aerodrom izbran teren sedanega vojaškega vežbališča pri Devici Mariji v Polju. Zemljišče leži v občinah Moste in Slape ter meri okrog 450.000 kv. metrov, ima obliko trapeza in je dolgo približno 800 m, široko pa 400 do 600 m. Dolg bo torej aerodrom približno toliko kot M. klošičeva cesta od Franciškanske ulice do Masarykove ceste. Še lažje si pa obežnost aerodroma predočimo, če na Bleiweisovi cesti odrežemo 800 m, torej približno od arene pri Narodnem domu do ure na križišču z Rimsko cesto, od ure po Rimski cesti mimo Križank do Gosposke ulice je približno 600 m, od oga Bleiweisove ceste je pa 400 m zračne linije do pošte, odtod je pa okrog 600 m do Križank, tako da dobimo približno okvir istega obsega, kakor so meje novega aerodroma. Drug podoben štrikotnik imamo med pošto do Bavarskega dvora, odtod po Masarykovi cesti do Metelkove ulice, odtod do gostilne Možina na oglu Vidovdanske ceste ter končno odtod nazaj po zraku do pošte, ki še bolj odgovarja obsegu aerodroma.

Vse zemljišče aerodroma, kjer je sedaj vojaško vežbališče, je le slab pašnik ali gnojna, kjer je svet tako peščen, da ni za obdelovanje, ker bi že kratka suša ugonobila ves pridelek. Za aerodrom je pa prav ta nedostatek, namreč peščen svet, kjer se vlaga takoj izgubi v globino, dobrodošla lastnost zemljišča, saj aerodrom mora biti suh K sreči je svet tudi precej raven, da ne bo prevelikih stroškov z niveliranjem, pač je pa zemljišče tudi ugodno nagnjeno ter visi od severozahoda proti jugovzhodu v smeri železniške postaje pri D. M. v Polju.

Sedaj smo pa pri najvažnejšem vprašanju, ki lahko vso akcijo takoj razbije, da Ljubljana aerodrom sploh izgubi ali pa, da se ta postaja križišče zračnih cest odmakne daleč od mesta. Za letala nekaj kilometrov ne pomeni nič, za avtomobile pa tudi le nekaj minut, zato pa vsem lastnikom zemljišče že danes z vsem poudarkom polagamo na srce, naj ne posnemajo onih nesrečnežev, ki so se ob zidanju železnice branili kolodvorov v bližini ter so s svojo nespametno trmo upropastili bodočnost svojih krajev in svojih potomcev, a tudi

sami so še preklinjali svojo neumnost, ko je z železnico zbežal tudi zaslužek k njihovim sosedom. Najbogatejši ljudje so postali berači, ker so kratkovidno nagajali pri zidanju železnice in s silo odgnali svojo srečo za večne čase. Posestniki zemljišč naj premišljajo, da je po novem gradbenem zakonu za javna dela dovoljena razpisna zemljišča, kjer bi pri cenitvi odločale danes ali jutri morda vojaške oblasti, kakor tudi sedaj odločajo na vežbališču pri najemini. Vendar pa

Pogled na letališče v Monakovem iz hangarja

pril pogajanjih komisija ne bo smela dela zavlačevati, da ne izgubimo najvažnejših zračnih zvez, ki jih bomo omenili pozneje, zato bo pa morala pri prvem pojavu kakih spekulativnih nagnjenj glede nategovanja cen svoj načrt prenesti kam drugam, n. pr. na popolnoma ravno Barje, kjer bi se mnogo prihranilo pri niveliranju, s prihranki bi se pa zemljišče z dnaže se popolnoma osušilo in posulo. In končno je letalcem čisto vseeno, če se izognejo Mostam in občini Slape, ako bi jih lestinski parcel ne hoteli pametno in gostoljubno sprejeti, da, z odprtimi rokami jim prihiteti naproti kot svojim dobrotnikom in rešiteljem v težkih časih svetovne krize. Ljudje naj bodo veseli, da v takih časih sploh dobe denar za svet, zlasti pa da dobe — delo in dosti dobrega kruha pri ureditvi aerodroma in postavljanju na njem potrebnih postopij.

Pod občino Moste spada le ena parcela v izmeri 150.000 kv. metrov, ki je last več upravičencev, pod občino Slape je pa okrog 300.000 kv. metrov zemljišča s mnogimi parcelami, ki so last okrog 20 posestnikov, vmes je pa polno poti, torej javne lasti, kar pa da tudi precej visoko kvadraturu. Drugje bi razsodne občine z največjim veseljem ponudile svet za aerodrom brezplačno, a tega danes še nikdo ne zahteva, pač naj pa lastniki izračunajo, koliko jim svet nese danes in koliko jim bo donasal denar, če bo zemljišče treba s silo razlastiti. Že smo podčrtali, da je Ljubljani prav za prav vseeno, če ostane vojaško vežbališče na svojem sedanjem prostoru, saj je dosti poceni sveta na drugi strani, vendar pa mestna občina ljubljanska hoče Mostam in sosedni občini Slape pomagati k novemu življenju, saj je prav blizu časa, ko bodo zastopniki Most sedeli v občinskem svetu na ljubljanskem rotovzu in pomagali odločiti o usodi Velike Ljubljane. Ker poznamo svoje sosedo kot za srečno bodočnost svojih krajev vnete in tudi po večini pametne možje, zato ni niti najmanjšega dvoma, da bi sklepa glede aerodroma na sedanjem vojaškem vežbališču ne sprejeli kot dokaz izredne naklonjenosti in ne šli velikemu ter v prvi vrsti Mostam in Slapam prekristnemu podjetju z vso pripravljenostjo in nesebičnostjo na roko. Rodovi in rodovi bi preki njali tistega, kdor bi pomagal avjati, take pregnati daleč stran! Lahko bo posestnikom odločiti med vojaškim vežbališčem in aerodromom, saj je zamenjava odlična. Sedaj se bo pogajala z lastniki mestna občina ljubljanska, za vežbališče se bo pa pogajala vojaška oblast, kadar in kakor se ji bo hotelo in zdelo.

Zgradbe na aerodromu

Na letališču je tudi zdrava voda, zato izkopljejo takoj vodnjak, ker je na aerodromu potrebno mnogo vode. Takoj se prične zidati tudi betonski hangar tipa Achenbach, ki bo širok 40 m in do 30 m dolg, poleg njega pa mehanika delavnic ter upravno poslopje, kjer bodo tudi pošta, telegraf in telefon, carinarnica, čakalnica za potnike, garderobe, kopalnice, majhna radio-postaja, seveda pa tudi restavracija. Za znanstvena opažanja bo še vedno skrbela meteorološka postaja na univerzi. Tudi za električno razsvetljavo aerodroma je že poskrbljeno, ker circa 300 m proč gre trasa velikega projektiranega daljnovidna po Dolenski do Novega mesta, ki ga zgradi banovina po Kranjskih dež elektrarnah. Za aerodrom bo postavil specialen transformator, saj mora biti aerodrom svetel kot čez dan tudi ponoči, ko najmočnejši žarometi kažejo letalom pot, kje lahko pristanejo. Kot dovolni cesti prihajate predvsem v poštev Zaloška cesta, zlasti pa Smartinska, ko bo dozidana velikanska zadnjic opisana nova 40 m široka in 1600 m dolga cesta med Sv. Krištofom in Sv. Kri-

štom, da bo od glavne pošte v Ljubljani aerodrom oddaljen le 4 km!

Zračne zveze

Ogromne važnosti za Ljubljano je aerodrom kot zveza dveh zračnih linij, namreč linije Beograd—Zagreb—Ljubljana z linijo Ljubljana—Susiak. Zlasti ta je neprecenljive važnosti za razvoj tujškega prometa, saj sedaj rabi avto iz Ljubljane čez Kočevje po nemogočih cestah 4 do 5 ur, železnica čez Karlovec tudi celo 12 ur,

po zraku bodo pa z letali prileteli tujci od morja v naš planinski raj v 40 minutah, saj zračna črta med Susakom in Ljubljano ni dolga niti 80 km! Nemci se posebno zanimajo za veliko turistično linijo čez Ljubljano v Dubrovnik. Vsako nemško letalo bo moralo na našem aerodromu pristati in potniki bodo presedali v naše aeroplane, ker države le nerade puščajo čez svoje ozemlje tujja letala. Velika linija Dunaj—Benetke bo preložena iz Celovca v Ljubljano, ker je čez koroške hrbe zelo nevarno letati, zato pa letala že sedaj ob oblačnem vremenu potujejo čez naše kraje. Od Ljubljane bomo imeli tudi le pol ure poti, pa bo naša mreža v Zagrebu priključena na linijo Praga—Zagreb in Dunaj—Zagreb, odtod pa preko Beograda dalje na Carigrad—Ankaro—Teheran in na kratko linijo Beograd—Atene, v Carigradu pa na slavno angleško linijo v Indijo. Iz Benetk bomo zvezani tudi z vsemi linijami na zapad, posebno pa s Parizom, odkoder vozijo letala vsaki 2 uri v — London. Mreža zračnih cest je že silno gosta in zadnji trenutek je, da dobimo na tih cestah bodočnosti svojo postajo, ki sedaj leži še na križišču najvažnejših svetovnih zvez, saj bodo potniki morali v Ljubljani celo presedati, če pa ta usodni trenutek zamudimo, pa ostane mo na zakotni, odrezani, vicinalni železnici podobni liniji in bomo delili dosedanje slavo s slovito kamniško železnico.

Vsak dan nas stresa mraz pri mislih na grozote bodoče vojne.

Zračna ladjevja s strupenimi plini... Smrt in razdejaje... Edina, najmočnejša in najuspešnejša obramba proti zračnim napadom je pa lastna zračna flota, ki je v nekaj minutah pripravljena, kar je mogoče le z lastnim aerodromom. Od Zagreba smo z letalom oddaljeni sicer le pol ure, imamo pa pred nosom — dve meji... Vsaka minuta je za Ljubljano usodna, zato je pa

aerodrom prvi pogoj naše varnosti.

Vsi stroški za aerodrom so pa manjši, kakor če sovražnik le eno naše letalo zblje na tla.

Pomislimo, da bo že v prvem hangarju prostora takoj za najmanj 25 letal, aerodrom se bo pa naglo razvijal in takoj za prvim hangarjem se bodo gradili novi hangarji: za večje flotile. Pozneje lahko aerodrom tudi lastno električno centralo kot rezervo za primer napada, če bi bili tako nesrečni, da bi nam sovražnik pretrgal električni daljnovid, seveda pa razen tega dobimo na aerodromu in v mestu ter v okolici tudi vsa moderna obrambna sredstva, da bomo mirno gledali v bodočnost.

Teren sedanega vojaškega vežbališča je tudi zato pripraven za aerodrom, ker v bližnji okolici še ni stavb in zato ni komplikacij, a prav zato bo vrednost parcel v okolici naglo poskočila in bodo cene zemljišč hitro zrasle predvsem med Ljubljano in postajo pri Devici Mariji v Polju, kjer so poslopja že sedaj koncentrirana. Vsi občani Ljubljane bodo imeli korist od aerodroma, največje pa gotovo bližnji sosedje občin Moste in Slape. In koliko bo imela koristi od tujškega prometa vsa dežela, ki bodo čez njo leteče tujce z vsega sveta vabile lepote naših krajev, da si jih ogledajo tudi od blizu in spoznajo tudi narod, ki tu prebiva.

Ce bodo lastniki zemljišč pametni in si ne žele škode, se prične planiranje aerodroma in zidanje hangarja takoj, ko odleže sneg za to prvo etapo del sta potrebna dobra 2 meseca, da bo aerodrom poraben: letali bomo že o kresa! A. G.

V morskem kopališču.

— Kako daleč pa pojdeš v vodo? Do tja, kjer so morski volkovi?

— Bog varuj, niti do tja, kjer je voda.

Bela Krajina na razpotju

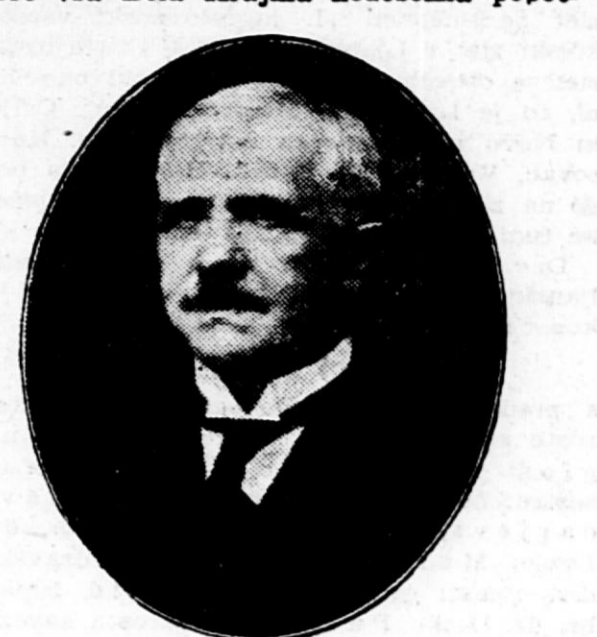
Gospodarski razmah Bele Krajine je bil letos izredno velik

Ljubljana, 24. decembra.

Tisti mali delič naše drage slovenske zemlje med Gorjanci in Kolpo, katerega nasekuje okrog 25.000 Belokranjcev, je začel letos mnogo živahneje gospodarsko življenje. Starodavna Bela Krajina, ki ima svojo zgodovino za 400 let nazaj, je majhna in siromašna. Tvorita jo dva srezna s sedežem v Metliki in Crnomlju, mesteci, ki pa imata svoje mestne pravice že nad 500 let. Bela Krajina je v pravem pomenu besede mala Jugoslavija, kakor jo je v parlamentu nazval njen narodni poslanec Dako Makar, ker so prebivalci Slovenci, Hrvati in Srbi. Enako niti v verskem pogledu ni homogena. V gospodarskem pa je bila precej zaspana, brez poleta in velikopoteznosti. Šele letos smo videli prve večje napore Bele Krajine za povzdigo in napredek. Ti napore so prišli spontano, iz vseh krajev, in bi človek smel verjeti, da so do sedanjih dni in skromni časi bili le nekakšna priprava za letošnje in bodoča leta.

Belokranjci so izredno nadarjeni, bistri in iznajdljivi, pa niso hoteli enostranskega in površnega dela, nego so proučili vse možnosti, pa ubrali potem srednjo, najboljšo pot. Bilo jih je, teh poti, pred njimi več. Stara, po kateri so hodili desetletja in desetletja, vdan v svojo usodo in pričakovanje neznanega, pa nova, ki so vodila k popolni reorganizaciji gospodarskega življenja. A teh je mnogo: vinogradništvo, vinarstvo, sadjarstvo, gozdarstvo in pogozdovanje, perutinarstvo, tujski promet in še manjše, za splošnost nepomembne, za posameznike pa važne, ker so pogoj in te-

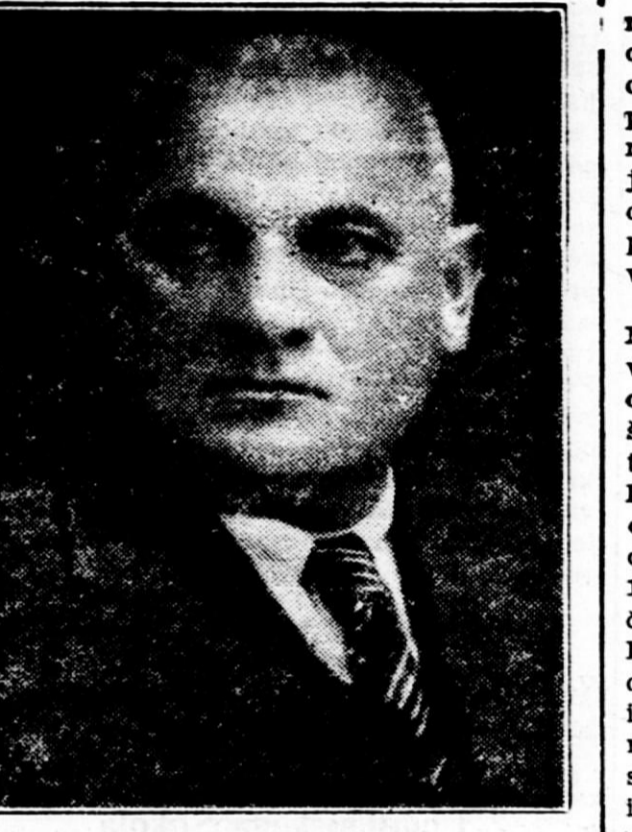
Kdo bi ne ljubil tega lepega kotička zlasti še, če mu je tekla tu zibelka, če je tu čul prve uspanke v tisti lepi, blagoljubni zategi belokranjski govornici in kdo bi ne bil delal za svojo drago rodno grudo? Nekdo je preprosto povedal: Vsa ravnina Bele Krajine se iz vlaka zdi, kakor en sam širen gozd, sredi katerega se svetlijo redke jase za malo polja, za malo pašnika, za malo prostora, da se stane vanj kup kmečkih dvorov. Vso pot od Semicla pa do Kolpe človek skozi okna vlaka nikjer ne vidi večje vasi, vsi kraji in mesta, ob katerih se ustavlja, so skriti nekje zadaj za valovitimi holmi in gozdovi. In kakor je skoro vsa Bela Krajina nedosezna popot-

Crnomeljski župan g. Müller

nikovim očem, tako je človek te pokrajine ostal sam zase, nedotaknjen in neoskrbljen od hrupnega prometa velikega sveta, brez prenegih zvez z vsem skupaj; kar se minjivega zgodi onkraj gora. Ta človek je vreden, da o priliki potkaja pri njem in da si daš natočiti v čašo pristnega vina in pristne dobrodušnosti nepokvarjenega človeka.

Romantična lepota starinskega mesteca Metlike z imponantnim gradom nemškega viteškega reda, nje čudovita okolica z nacionalno pestrim ljudstvom, grško-katoliškimi žumberčani, ki na oslih in mulah tvorijo robo na trg, prijazno in toplo Kolpo, dalje ljubki Crnomelj z lepo okolico in bližnjimi pravilnimi Gorjanci in deloma porušeni, deloma ohranjeni 17 gradov v svojem okraju, ki so bili last crnomaljskih grofov, pozneje Zrinjskih in Frankopanov, pa nemškega viteškega reda, Semicl s svojimi vinorodnimi holmi in idilničnim Smukom, s katerega je čudovit razgled po vsej Krajini, Gradac s starinsko Krupo in drugi kraji, so zanimivosti in vrline, iz katerih bi se dal kovati kapital. V tej deželici bi lahko cvetel sjajen tujski promet, ker so mu dane vse možnosti razvoja. Že in še ustanovljena tujsko-prometna društva bodo nedvomno pravilno presodila in razumela svoje naloge, pa storila vse, da se bodo te možnosti tudi uresničile.

Poslanec Dako Makar

mejl nadaljnega časa. Za Gorjanci so pljuvali v roke in prijeti za delo, mnogo so si napravili bremena, nosila pa ga bodo radi in uspega svoje cuje, ker, kakorkoli so satovani in lahki, ravno toliko so močni in ponosni.

Pa se je pričelo z delom... Prvi izletniški vlak je zapustil med vnske gorce tja v naso lepo Belo Krajino. Ljuje so se vracali navdušeni v Ljubljano, se pojdemo, rucno je bilo tekmovalje z Gorensko, pa ga je Bela Krajina vzdrzala. Celo vec zamagala je, ker jo je v enem samem letu odpravilo 2000 izemkov, kateri kraj v slovenski se more ponaviti s takim uspehom? In to je prvo leto in uspen reorganiziranega dela. Uspeh pesnice ljudi, kateri je pri arcu napredek Bele Krajine in ki so snovi ten vinorodnih homov. To je najlepše priznanje naše javnosti lepoti teh krajev, največja reklama. Letos je ustanovljeno v Metliki tujsko-prometno društvo, v Crnomlju bo takoj po novem letu, ker se je pokazala potreba, ker se je pozkusil onesti in ker se je z uspehom dokazalo, da ima Bela Krajina tudi v tujsko-prometnem pogledu najlepšo bodočnost.

Res veliko zanimanje za Belo Krajino je pokazala ljubljanska zveza za tujski promet, ki je takoj v začetku doprinesla tudi materijalne žrtve za propagando. Predsednik g. dr. Marn in ravnatelj g. Pintar sta uvidevala, da delo tam doli ni brezuspešno in objubil sta vsestransko podporo. Dela je mnogo, velik pa je tudi uspeh. Pod okrilje te zveze je stopilo tudi metliško TPD, a enako bo pristopilo crnomeljsko. Posamezne mestne občine, zlasti naša ljubljanska, bi morale več žrtvovati za zvezo samo in za tujsko-prometno propagando, a enako državne oblasti, ki imajo od tujškega prometa ogromne dohodke.

Nepobitno pa je eno dejstvo. Belokranjci v Beli Krajini bi sila težko delali vse sami. Prve smernice, prvo delo in prvi trud so zato prevzeli v Ljubljani bivajoči beli rojaki. In delali so. Iz skromnih stanov po gostilnah, vendar pa z močno voljo in res čudovito vztrajnostjo so v teh najtežjih in najbolj kritičnih časih svoje delo dovršili z največjim uspehom: ustanovilo »Belokranjske kletke« v Siski. Afirmirali so belokranjska vina v Ljubljani in danes jih ljudje radi pijejo, zlasti popularno črmino in portugalko, ker so to res izredno zdrava naravna in neževplana vina. Akcija za sadjarstvo in pogozdovanje je enako velike važnosti. Najmarljivejši med Belokranjci je seveda njihov predsednik g. dr. Riko Fux po Beli Krajini povsod dobro znan, ker je nekdanji veljak za najlepšega metliškega fanta. Dekleta, ki marajo Belokranjce, res lahko obzlujujejo, da Riko ni več fant. Enako poštvovalen pa je tudi znani veletrogovec g. Fran Hrehorič, ki zasluži vse priznanje, trenutno pa je še fant in torej lažje dela in skrbi. Sicer pa so vsi marljivi. Ta marljiva vztrajnost tudi ni čudna.

Predsednik zdruge Belokranjska kletka dr. Riko Fux

Bela Krajina ima kar dve glavni mesti, Metliko in Crnomelj ali Crnomelj in Metliko. Vsako teh mest si lasti prednost. In ravno to naj jih vzpodbuja k delu. Zadnje ljudsko štetje je pokazalo, da ima Metlika 6 prebivalcev več od Crnomlja. Pa Crnomalci že sedaj zatrujejo, da so prekosili Metliko, ker se jih je v času od štetja v Crnomlju več rodilo in manj umrlo, kakor v Metliki. Naj si že bo kakor hoče, obe mesteci delata marljivo in vztrajno s svojimi skrbnimi župani na čelu. V Crnomlju je župan g. Müller, znani organizator in najboljši poznavalec belokranjskih denarnih zavodov, v Metliki pa g. Golia, oba, dasiravno že v letih, vendar delavna in navdušena za vsak napredek. Oba sta izkušena moža domačina, vedno marljiva, vedno delavna. Mnogo bi zahtevalo prostora, če bi ta dva sivolasa moža pripovedovala za desetletja nazaj o svojem delu. Enako marljivo so Semiclani, Starotržani, Viničani in drugi. O njih še drugič, ker vrstice hitro teko.

In še eden je tam med njimi, ki zasluži, da se ga spomnimo. Naš Dako Makar je to, stari narodni borec, že dolgo vrsto let sivolasi starosta metliškega Sokola in eden njegovih ustanoviteljev, poslanec belih rojakov, človek dobre duše in široko odprte roke. In marljivo delavci v tujsko-prometnem društvu na čelu s predsednikom sreskim načelnikom g. Karlarisom in ostalimi. Kdo bi našel vse te pridne roke? Vsi, vsi delajajo vse moramo povaliti, vsem je pri srcu napredek Bele Krajine. In Bela Krajina ga bo dosegla. Bela Krajina ima bodočnost. To bo pokazalo leto 1933, ki bodi vsem srečno!

PROSLAVA 70 LETNICE LJUBLJANSKEGA SOKOLA

Pokrajinski zlet v Ljubljani bo nadkriljeval I. jugoslovanski vse-sokolski zlet 1. 1922.

Ljubljana, 24. decembra. V spomin 70-letnega obstoja prvega Sokolskega društva na slovenskem jugu »Ljubljanskega Sokola« ali kakor se je takrat imenoval »Južni Sokol«, je sklenil savez SKJ prirediti 1. 1933 I. pokrajinski zlet v Ljubljani. Zlet bo velika manifestacija vsega našega naroda od Triglava do Šar-planine in od Dunava do našega stnjega Jadrana. Po pripravah sočet bo zlet nadkriljeval I. jugoslovanski vse-sokolski zlet v Ljubljani 1. 1922. Pokrajinski zlet je obvezen za župe v dravski banovini, to je Ljubljana, Maribor, Kranj, Celje in Novo mesto ter za župe Zagreb, Karlovac, Varaždin in Sušak. Razen tega bodo na zletu po večjih deputacijah udeležene tudi vse ostale župe saveza SKJ.

Dne 1. oktobra t. l., ko je vstopil Ljubljanski Sokol v svoje jubilejno leto, se je konstituiral

slavnostni zletni odbor

predsednikom prvim namestnikom staroste saveza SKJ br. Engelbertom Gangiom. V odboru so še naslednji bratje in sestre: častna dvorna dama Franja Tavčarjeva, ban dravske banovine br. dr. Drago Marušič, komandant dravske div. oblasti general Bogoljub Ilčić, župan br. dr. Dinko Puc, II. podstarosta saveza SKJ br. Gjurjo Paunković, III. podstarosta br. Lačko Križ, prosvetar SKJ br. dr. Vi. Belajčić, vsi v Ljubljani bivajoči člani saveznega starešinstva, načelnik br. Miroslav Ambrožič, načelnica sestra Elza Skalarijeva, podnačelnica Joža Trdinova, podnačelnik br. Josip Jeras, br. dr. Riko Fuks, staroste žup, za katere je zlet obvezen, starosta župe Celje br. Jože Smertnik, župe Karlovac br. Mirko Malović, župe Kranj br. dr. Franc Šemrov, župe Ljubljana br. dr. Josip Pipenbacher, župe Maribor br. dr. Milan Goršek, župe Novo mesto br. dr. Ivan Vasič, župe Sušak br. Ivo Polič, župe Varaždin br. Mirko Belič in župe Zagreb br. dr. Oton Gavrančič, vsi bivši staroste in podstaroste Ljubljanskega Sokola: br. Peter Grasselli, br. Ivan Hribar, br. dr. Vladimir Ravničar, br. dr. Fran Kandar, br. Bojan Drenik, častni starosta br. dr. Viktor Murnik in sedanji starosta br. Bogumil Kajzelj, najstarejši društveni načelniki Fran Mulaček, Veljčan Fink Matija Benčan, vsi staroste ljubljanskih sokolskih društev: starosta Sokola I br. inž. Lado Bevc, Sokola II br. dr. Milan Šubič, Sokola III br. Danilo Šaplja, Sokola IV br. Drago Pogačnik in Sokola Šiška br. Ivan Zakotnik, dalje starosta oddelka Ruskega Sokola br. prof. I. Zeljeznov.

Zletni odbor

tvorijo vsi člani društvene uprave in revizorji Ljubljanskega Sokola. Predsedniki posameznih zletnih oddelkov so naslednji bratje: finančni oddelk: predsednik br. dr. Fran Pavlin, gospodarski oddelk: br. Leon Čebular, tajniški: br. Stane Flegar, zdravniški: br. dr. Ivan Jenko, gradbeni: br. inž. Albert Poženel, razstavniki: br. France Ahčin, stanovanjski: br. Drago Šibenik, rediteljski: br. Milo Krapež, sprejemni: br. Janko Bleiweis, Trsteniški: zletni: br. prof. Janko Ravnik, novinarski: br. Stjepan Čelar, prireditveni: br. dr. Crli Pavlin, železniški: br. Miroslav Gregorka, prehranjevalni: br. Ciril Majcen in revizorji bratje Peter Klinar, Leon Rogl in dr. Albin Stele.

Tehnično delo zleta

je poverjeno načelniku saveza SKJ z načelnikom br. Miroslavom Ambrožičem na čelu. Načelnik saveza SKJ je sprejelo proste vaje za posamezne telovadne oddelke. Proste vaje za članke sta sestavila brata inž. Mirko Pibernik in Boris

M. D.

Smreka

Janez Počivavšek, Tomaž Neskalken in Peter Gašperlin, vsi trije kvartacijski profesionalci, so igrali karte. Tarok seveda in v kavarni. Pusto, deževno popoldne je gledalo skozi potno okno, kapucinci so se hladili in viržinke žvečile.

Pagat ultimo! Peter Gašperlin pa zna, že tretjič ju bo danes namazal. Vročje postaja. Osemnajst, devetnajst, mond, šikis — pagat je narejen. Peter Gašperlin se muza, toda smeh mu zastane na ustnicah. Janez Počivavšek udari z roko po mizi, da odsokajo skolede in zastoka nervozna in prečuta blagajničarka. Goljufa, strela božja! Lump, sedaj te pa imam. Tišina je nastala v okolici, plešaste in poraščene glave so se radovedno ozrle, kaj bo. Po daljših, krepkih izrazih togote, izbruhne še končno iz tesnih Počivavškovih prs: Ne želim Ti, da Te precej hudič vzame, tudi ne dvomečnega obiska Tvoje tašče. Če je še živa, vse huje, želim Ti, da se pri tej priči spremeniš v — smreko. Gašperlin se oddahne. Nu, smreko, nič hudega. Hvala mondu, da sem tako srečno izšel. Moglo bi biti huje. Vendar pa mi radovednost ne da miru in že povpraša, zakaj baš v smreko. Počivavšek zahrkne, potegne obraz v resne gube, prekriža svoja suha bedra in prične važno:

Lump! Če bi Ti sedaj bil smreka, ne bi sedel med nami in nas očitno! Marveč stal visoko gor, nekje na Krčmu Sam in zapuščen. Obiskal bi Te kvečje-

Gregorka za članice sestra Herma Barbova, za moški naraščaj br. Lojze Vrhovc, za ženski naraščaj sestra Majda Slapničarjeva, za moško dečo br. Mirko Stanč in Ivo Lavrenčič, dočim bodo proste vaje za žensko dečo sprejete v najkrajšem času. Tudi telovadne vaje za medzletne tekme bodo izšle po novem letu v posebni brošuri. Z zletom bodo združene tudi medzletne tekme, kjer se bodo vrste borile za dragoceno prehodno darilo, meč kralja Aleksandra. Zmagovalec pri prejšnjih 2 medzletnih tekmah je bil Ljubljanski Sokol. Ker pa vemo, da imajo tudi ostale župe dobre telovadce, se obeta napeta borba za to prekrasno darilo. Kdo bo zmagovalec, bo pokazala tekma.

Zletno telovadišče

bo na prostoru Ljubljanskega Sokola v Tivoliju, ki bo v ta namen primerno preurejeno. Načrt za telovadišče je izdelal gradbeni oddelk pod vodstvom predsednika br. inž. Poženela. Telovadna plošev bo merila 78 x 71 50 m ter bo na njej prostora za 4000 telovadcev. Glavna, severna tribuna bo stala v takozvanem ljubljanskem »Pratru«, katerega je mestna občina velkodušno prepuščala Ljubljanskemu Sokolu v uporabo. Glavna tribuna bo 5 m visoka in 96 m dolga na sredi bo kraljeva loža ter 12 manjših lož. Sedežev na glavni tribuni bo 2322. Vzhodne zahodne in južne tribune ne bo, pač pa bo na vseh straneh 1298 sedežev. Za sedeži pa nad 6000 stojišč, južna stran telovadišča bo imela godbeni paviljon za 60 godbenikov, sedeže in pa stojišča. V celem bo na telovadišču prostora za ca. 25.000 gledalcev. Telovad šče se bo pričelo planirati in urejati začetkom meseca marca. Zletni odbor je vložil prošnjo za gradbeni material potom ministrstva zdravja na ministrstvo za šume in rudnike, in sicer naj bi se les dobavil iz Pokljuke na Gorenjskem Garderobe in veselični prostor ter zbirališče telovadnih oddelkov bodo na velesojemskem prostoru, ki ga je uprava velesojne blagotnosti stavila na razpolago zletnemu odboru. Jubilejna razstava Ljubljanskega Sokola bo ravnotako na velesojmu.

Udeležba slovanskega sokolstva

Po poročilih iz Prage se bo zleta udeležilo v velikem številu češkoslovaško, poljsko in rusko sokolstvo.

Novi prapor Ljubljanskega Sokola

darilo Nj. Vel. kralja Aleksandra, bo slavnostno razvit po sprevidu sokolstva dne 29. junija 1933 na Kongresnem trgu. Prapor bo izdelal državni zavod za obrt pod vodstvom br. Boža Račiča. Prapor bo iz teške svile, na eni strani bo bele barve, z rdečimi vložki, na drugi strani pa bo dr. žavno trobojnica z napisom: Aleksander I — Ljubljanskemu Sokolu 1863—1933.

Jubilejne prireditve

V proslavo 70-letnega obstoja Ljubljanskega Sokola bo priredila Glasbena Matiča kot naslednica ljubljanske Citalnice v soboto 20. januarja 1933 velik koncert v dvorani hotela Union, na katerem bo govoril senator br. Ivan Hribar. Opozorjamo že danes na ta pomembni koncert. Na koncert pridejo tudi Sokoli iz Beograda.

Smučarske tekme

V dneh od 17. do 19. februarja 1933 se bodo vršile velike smučarske tekme slovenske sokolske zveze v Bohinju. Teh tekem se udeležijo v večjem številu češkoslovaški Sokoli, pričakuje se pa udeležba tudi poljskih in ruskih Sokolov. Da bo udeležba jugoslovanskega sokolstva ogromna, je razumljivo. Povodom teh tekem je bratska COS prelozila svoje tekme, ki so bile že najavljene za čas od 9. do 12. februarja.

mu kak zajček ali srnjak, omočil Tvoje noge in Ti zapustil spomin. In niti braniti se ne bi mogel. Vsaj stojš trdno, globoko v zemljo zakopan. Pa to še nič ni! Bo še huje!

Prišli bodo možje, Ti posekali noge in prevrnili. Oklestili vse ono, kar štrli proč od Tebe. Odrli Te bodo pri živem telesu in potegnili kožo raz Tebe.

Pa to še nič ni! Bo še huje!

Po rizi Te spuste v dolino. Opraskan in okrvavljen boš potoval po strmi grapi. Tam Te bodo razgajali pri živem telesu in naložili na vozove.

Pa to še nič ni! Bo še huje!

Pripeljali Te bodo v papirnico. Tam Te zmeljejo v drobce, močnik nastane iz Tebe. Iz močnika pa papir. V tiskarni Te porabijo za natisk vseh nesreč, ljubzenskih ponudb, obsmrtnih oznanil, revolucij in celo politike.

Pa to še nič ni! Bo še huje!

Prečitamo Te in vržemo proč. Moja žena izreže iz Tebe še dva inserata, ki priporočata slatinske tablete in lepilno kremo. Moja stara, grda dekla pa Te vzame zvečer seboj v posteljo!

Pa to še nič ni! Bo še huje!

Drugi dan Te razrežejo na komade in obesijo na žebeljček. Veš kje? Tam, kjer boš pač za končno uporabo. In Tvoj pogin? V ljubljanskem kanalu!

Mrzlica stresa ubogega goljufa Petra Gašperlina. Groza ga je. S tresočo roko vzame klobuk, si pokrje mokre, redke lase in odhaja drsajničnih korakov iz kavarnarje v mestni mrak. Podpičje.

Tabor v Tacnu

V spominu na veličastni slovenski tabor dne 19. maja 1869 v Tacnu, katerega je takrat organiziral Ljubljanski Sokol z Narodno Citalnico, priredi Ljubljanski Sokol na vnebohod 25. maja 1933 velik pešizlet v Tacnu. Na zlet bodo povabljena poleg ljubljanskih in okoliških sokolskih društev tudi ostala špna društva in čete. Na taboru v Tacnu bo sodelovala tudi Glasbena Matiča in ostala nacionalna društva. Odhod iz Ljubljane bo ob 13. pop. naravnost v Tacnu, na oni prostor, kjer se je vršil leta 1869 tabor, tu bodo govorili, petje in slavnostno razvije sokolskega prapora Sokola št. Vid. Po razviti bo pohod v št. Vid na letno telovadišče, kjer bo javna telovadba vseh sodelujočih sokolskih društev.

Predzletni dnevi

V okviru pokrajinskega zleta v Ljubljani se bosta vršila tudi dva predzletna dneva in sicer bo 11. junija prvi predzletni dan, nastop vojaštva, drugi predzletni dan pa bo 18. junija, nastop dijaštva srednjih šol. Medzletne tekme bodo v dneh od 25. do 27. junija 1933.

Glavni zletni dnevi

V torek 27. junija: sprejemanje gostov in pozdravni večer na Taboru. V sredo 28. junija: dopolne skrušnje za javno telovadbo, ob 11. dop. slavnostni oton zbor Ljubljanskega Sokola, ob pol 12. instrumentalni monstre koncert na Kongresnem trgu ali pred Narodnim domom popoldne javna telovadba, zvečer telovadna akademija Ljubljanskega Sokola.

V četrtek 29. junija: zjutraj ogled Ljubljane, ob 9. dop. zbor Sokolstva in sprevid po mestu, po sprevidu razvije prapora Ljubljanskega Sokola na Kongresnem trgu, popoldne javna telovadba, zvečer ljudska veselica na velesojemskem prostoru.

V petek 30. junija: izleti po dravski banovini in na Jadran.

Zletni znak

Zletni odbor bo izdal tudi zletni znak, s katerim bodo imeli udeleženci razne ugodnosti na zletu. Zletni znak bo izšel že začetkom marca, nakar opozarjamo vse udeležence zleta.

Kakor je iz dosedanjih priprav razvidno, bo pokrajinski zlet v Ljubljani zopet velika manifestacija sokolske in državne misli. Opozarjamo članstvo, naraščaj in dečo, da se marljivo pripravljajo za zlet v idejnim in tehničnem oziru. Pomisliti moramo, da bo na zletu v velikem številu udeleženo tudi slovensko sokolstvo, predvsem češkoslovaško, ki nam mora biti vzgled, kar je posebno dokazalo z letošnjim IX. vesokolskim zletom v Pragi. Bratje in sestre, v telovadnici na delo, in uspeh zleta bo v vsakem oziru popolen. Zdravo!

J. H.

Namesto posebnih daril

nudi

„D A J — D A M“

za polovično ceno v Bruslju odlikovana vina v buteljkah

po Din 15.—

Specijaliteta za dame izvanredno sladko novo vino. — Liter samo Din 10.— preko ulice. 4833

Dr. Furlan

na zadnji poti

Ljubljana, 23. decembra.

Danes popoldne so številni prijatelji in znanci, od blizu in daleč spremlili iz mrtnišnice usmiljenih bratov v Kandiji na novo mestno pokopališče blagopokojnega svetnika stola sedmorice in odvetnika dr. Antona Furlana. Težka bolezen ga je pred meseci pričevala na posteljo. Iskal je leka na kliniki v Zagrebu in kasneje pri usmiljenih bratih v Kandiji, kjer ga je bela zehna zdaj rešila nezmožnih bolečin. Pred 63 leti je ugledal pokojni luč sveta v Vrbenah pod Krčmu blizu Iga. Osnovno šolo je dovršil na Igu, gimnazijo v Ljubljani, kjer je imel nekaj sedanjih javnosti dobro znanih sošolcev. Naj omenim univerzitetnega profesorja v Gracu Preglia, ki je prejel Nobelovo nagrado za kemijo. Ljubljanski profesor dr. Debevec je v »Vzorih in bojnih« popisal tedanje študentovsko življenje v Ljubljani ter je tudi ranjkemu odmeril važno vlogo (Frolan in Dejan). Tudi župnik iz Zalega loga Anton Hribar je bil njegov sošolec. Pravne študije je dovršil in promoviral na Dunaju, kjer se je preživljal kot uradni finančnega ministrstva.

Prva služba mu je bila asistentstva pri novomeškem okrožnem sodišču, nato je služboval kot sodnik na Vrhniki, dalje kot predstojnik okrajnega sodišča na Brdu pri Lukovici, od leta 1911 dalje kot deželno sodni svetnik v Novem mestu, po prevrtu pa je bil kot odličen pravnik leta 1919 imenovan za svetnika Stola sedmorice, oddelek B, v Zagrebu. Pred tremi leti je stopil v pokoj, ni pa delovni moč miroval, odprl je v Novem mestu odvetniško pisarno in jo vodil do svoje bolezn. Poleg vdove zapušta sina dr. Antona Furlana ml., zobodravca v Novem mestu, in hčerko Mileno, diplomirano sestro pomočnico v službi na šolski polikliniki v Ljubljani. Trajen mu spomin!

Novo leto - nov krassen roman

V noveletni številki začnemo priobčevati roman francoskega pisatelja MAURICA BEDELA

Filipina

roman, ki bo vzbudil še posebno pri nas največje zanimanje, saj nam odkriva pravo lice italijanskega fašizma. Seveda si pa pod toplim južnim solncem ne moremo misliti življenja brez ljubezni in tako preveva tudi naš novi roman plamen dveh zaljubljenih src. Ne zamudite začetka, da ne zamudite izrednega užitka.

Božična darila naših fotografov

Imamo toliko dobrih in še boljnih fotografov, da bi nam ne bilo treba kupovati tujih fotografij

Ljubljana, 24. decembra.

Naš trg je preplavljen z najrazličnejšimi tujimi fotografijami, ki jih kupujemo predvsem kot razglednice, sam mamo pa toliko prav tako dobrih in še boljnih fotografov, da nam ne bi bilo treba kupiti niti ene tuje slike. In razen tega so na razglednicah naših fotografov tudi slike naših krajev, ki z njih razpošiljanjem delamo propagando za lepote naše domovine, s tem pa koristimo tuiskega prometu in zato tudi vsej deželi — s tujimi kartam pa škodimo sebi, ker zmečemo zanje prav mnogo denarja. Ne mejo ter tako večkrat podpiramo svoje najhujše sovražnike. Skrajno je vsakdo nesparmeten, kdor drago plačuje tuje blago, doma pa dob ceneje mnogo boljše blago. Kar se fotografiranih ali tiskanih razglednic tiče, se pa sploh čudimo, da so jih gospodje pri sklepanju carinskih tarif vedno skoraj popolnoma prezrli. Za vse tuje razglednice mora biti tako visoka carina, da bi ne mogli prodati pri nas prav nobene več saj vendar moramo pomisliti tudi na naše umetnike, ki se bore za skorajico kruha, pa tudi na naše tiskarne, ki imajo tako malo dela, da morejo odpuščati svoje uslužbenke. Kdor kupuje tuje razglednice, odjeda kruh svojemu tolatku ter podpira svojega sovražnika-tujca. Razglednica je sicer malenkost vendar je pa tudi to vzporedno narodne in državne zavednosti ali pa mladenosti, navadno pa tudi neinteligence in omejenosti. Pameten človek vendar ne bo škodoval samemu sebi! Akošio proti tujim razglednicam bi bila že devno morala pričeti in tudi dovesti do uspeha naša Turkoprometna zveza, saj ima vendar v razglednicah naših krajev naučnokovitejšo propagando, ki je edinstvena, ker ta reklama nič ne stane.

Največje fotografsko dečo, ki je izšlo za božič je kolektor »iz naših krajev«, delo znanega fotomaterije Cveta Šviglja. Kolikor tedno je v letu, toliko krajskih slik iz naših krajev dobijo za borih 38 Dn. povrhu je pa še kolektor, ki vsak teden z drugo lepo sliko kraja stanovanj. Ko mine 1. 1933, bodo pa te izvirne fotografije, ki jih je v najfinem tisku iz vdolbine našega reproducera Delnica tiskarna v Ljubljani, ker cel album ki nas bo razveselil vsakokrat, kadar se bomo odprli. Slike so dosti večje in lepše a tudi polovico cenejše od najpriprostejših razglednic. Večino slik je posnel sam Cveto Švigelj, zato jih pa ni treba niti opsovati, saj smo jih večino obdvojali že ne fotografiranih razstavah in pri njegovih predavanjih, le toliko rečemo o njih, da so med njimi prave mojstrovine. Tudi nekaj odličnih del naših fotografskih klasikov Jožeta Kunaverja in Ivana Tavčarja nam je s tem kolektorjem ohranjeni, ki kažejo, da sta še vedno na vrhu, koruščno jima pa sledi mladiš in še mnogi znani fotomateriji: Franjo Avčin, Fran Rebernak, Marko Frlan, Dušan Medved in Sandi Wislak, ki se pa tudi v osebnih prvih treh mojstrov prav čudno uveljavljajo. Vse slike so posnete v našem planinskem raju, stara Ljubljana in moderni nebotočnik je med njimi kot ljubljanski razgledni stolp, odkoder bo domačin in tujec dobil najmožnejše vtis pri pogledu na vsoto veličastno planinsko lepoto. Slike so razvrščene tako, da motivi odgovarjajo tudi letnim časom. Da je kolektor v resnici srečna in odlično realizirana ideja, nam dokazuje informacija, da je že skoraj razprodan.

Na mizo mi je pa priletelo tudi več božičnih, noveletnih in sploh zimskih razglednic, ki so jih napravili naši fotomateriji. Za te brez napisa in imena sploh ne vem, kdo jih je napravil. Solčna pokrajina s smučarji in Kamniškimi planinami v ozadju, znamenje s hišico v snežu in pa prav dobra veja božičnega drevesca so teka dela, da bi se bil avtor brez skrbi imenoval. Večinoma s fotografiranih razstav so nam poznane slike 6 razglednic, ki im je prav efektne okvirje narisali znani slikar in mojstrski fotomater Peter Kečančič ter vse se mi zdi, da so mali smučarčki tudi njegova fotografija srčkano punčko pod božičnim drevescem je pa menda fotografiral njegov talentirani sin Oskar S fotografirane razstave se spominjam na »Solnce in snež« prof Juvančiča, škoda je pa za že znameniti »Zimsko noč« mlaščice mojstra Jožeta Šlaimerja, da ni večja, a kot razglednica je v tej seriji po mojem okusu najboljša »Čerkev sv. Jožeta v snežu«, odlično delo predsednika Fotokluba Lotzeta Pengala. Tudi Cveto Švigelj je dal dve svoji sliki, ki tu poznamo že iz njegovega kolektorja v svet kot razglednici z napisom: Vesel Bo-

žič in srečno Novo leto. Serija s tem napisom je dosti dolga in imajo v njej po eno sliko L. Erjavca, Mraz in Lucian Berjač, kar 8 kart pa nosi ime Tuppy. Mnogo je ta amater sicer pokazal v prvi vrsti pa to, kako daleč je še od umetnosti. Tudi pri razglednicah je kritika potrebna, zato naj se pa založniki obrtačajo le na priznane mojstre fotografije. Morda je vželo še več posnetkov naših fotografov, vendar mi jih ni mogoče iskati po mestu, upam pa, da že naštetih zadostujejo za izbiro, toliko pa vendar rečem, da bi o večiki noči rad videl še boljše stvari. — A. G.

Božiček

naj bo praktičen! Naj si blagovoli ogledati veliko zalogo damskih in otroških plašcev, vsakovrstnega zimskega perla, kravati, rokavic, nogavic itd. itd. v staroznani domači trgovini

Ign. Žargi

Sv. Petra cesta 11 15292

Viški sokolski oder

Vič, 21. decembra

Po daljšem odmoru nam je v nedeljo zvečer agilni sokolski gledališki oder na Viču vprizoril prelepo in globoko dramo Sjevernega »Spavaj moja deklica«, v režiji br. Pavla Borštnika. Nadvse učinkovita drama je napravila na pričetne najboljše vtis. Zal, da dvorana ni bila tako zasedena, kot običajno. Kaj vleželo danes samo veseloge in burke? Tako skrbno naštudirana drama kot je bila ta, bi zaslužila razprodano dvorano.

Drama je tekla gladko in je režiser br. Borštnik lahko popolnoma zadovoljen. Andrej Kostrinski, slikar br. Borštnika je bil dobro naštudiran in takoj se je videlo, da je br. Borštnik star igralec ter mu je igranje prišlo že takorekoč v meso in kri. Maska, izgovorjava, mimika, vse je bilo dovršeno. Lep in ganljiv je bil prizor v 3. sliki s svojim sinom Olegom, nič manj učinkovit je bil tudi njegov nastop v 4. sliki ob mrtvem truplu Zlate, Oleg, slikar br. Dacarja je bil eleganten mladenič, ki ima že precej izkušenj za seboj in se mu tudi posreči pridobiti na svojo stran razočarano in nesrečno ženo Kostrinskega. Br. Dacar napreduje od predstave do predstave. Njegova igra je močna in napravi vti rutiniranega igralca. Pohvalno moramo omeniti lepo izgovorjavo, njegov odlični nastop v 3. sliki in potem v zadnji sliki ob mrtvem truplu Zlate, ko prosi odpuščanja svojega očeta. Skratka br. Dacar, naš talentirani igralec nam obeta še mnogo. Aljvin, pobabljeni kinoigralac, br. Bronija Battelina, je bil tako izvrstno podan, da si boljše ne moremo misliti. Br. Batteliniju se pozna, da je študiral dramatično šolo, katere uspehe se da s pridom uporablja na odru viskega Sokola. Skozi vse 4. slike je bil br. Battelino na višku, zlasti nepričakovano dober dojem, ki je privabil solze v oči pa je bil zadnji prizor ob mrtvi Zlati, kateri je malo prej razkril svoje srce. Aza Vera, operna pevkica, sestre Vide Paternostove, je bila prav dobro podana, kljub temu, da se sestra Vida ni mogla takoj živjeti v igro. Njeno petje je bilo zelo učinkovito zlasti v zadnji sliki, ki je sočutje gledalcev še povečalo. Tudi njene toaletne so bile okusne in vsaki sliki primerne. Izvrstno pa se je to pot zopet izkazala naša stara igralka sestra Binca Thalerjeva v vlogi Zlate. Za kot žebelica pridna igralca na viskem odru pokazuje z vsako igro napredek in uspeh. Tudi njena sinočnja igra je bila izvršeno podana in vsakem oziru. Ostali dve vlogi br. Podlogarja in sestre Dan. Eriavčeve sta bili sicer majhni, toda dobro izpeljani.

Scenerija, razsvetljava in oprema na odru so bili odlični. Vodstvo odra pa bi prosili, da že enkrat popravi zastor na odru, ker prepočasno dviganje in natanje zastora napravi zelo neugoden vtis. Tudi reditelstvo naj bi pazilo, da ne bo med delanji zlasti na stojišču nemir, ker to ne moti samo gledalcev, temveč tudi igralce. Odmori naj bodo kolkor možno kratki, katere pa naj bi krajšal sokolski orkester ali vsaj radio. Končno na vse priznanje režiseru br. Borštniku in vsem igralcem z željo po tej poti naproti!

J. H.

Finančne težave našega gledališča

Gospodarska kriza je močno prizadela tudi gledališče, ki se bori z vedno hujšimi ovirami

V Ljubljani, 24. decembra.

Narodno gledališče v Ljubljani se mora boriti z velikimi finančnimi težavami. Zato je bila njegova uprava prisiljena, da je zaprosila ljubljansko mestno občino, naj prisloži nujno na pomoč, da bi vsaj lahko plačevala nastavitelne, in običajni svet je na svoji zadnji seji tudi sklenil dati Narodnemu gledališču 200.000 Din podpore.

Ob tej priložnosti je poročevalec finančnega oddelka ljubljanskega občinskega sveta Ivan Tavčar prečital pismo, ki ga je poslal mestnemu načelniku upravnih zadev Narodnega gledališča Oton Zupančič in v katerem podrobno opisuje finančne razmere tega našega zavoda. Ker so to podatki zanimivi tudi za širšo javnost, jih v glavnem objavljamo.

Osobje in prejemki

Za sezono 1932-33, to je za čas od 1. avgusta 1932 do 31. julija 1933, je zaposlenih pri Narodnem gledališču v Ljubljani 200 oseb, po skupinah: dramski solisti 29, dramsko tehnično osobje 24, skupaj drama 53 oseb; operni solisti 16, režiserji, za-

redukcija osobja je nemogoča glede na redno delo in repertoar.

Finančni položaj

Finančna slika je naslednja: za proračunsko leto 1931-32 je bil odobren v državnem proračunu za prejemke članstva Narodnega gledališča kredit 4.000.000 Din. Glede na višjo potrebnost, ki je nastala zaradi uveljavljanja novega uradniškega zakona s 1. aprilom 1931, je dobila uprava med letom naknadni kredit v znesku 265.074 Din. Tako je bil za čas od 1. aprila 1931 do 31. marca 1932 razpoložljiv skupni znesek za službene prejemke članstva 4.265.074 Din.

Za proračunsko leto 1932-33, to je od 1. aprila 1932 do 31. marca 1933, pa ima uprava po proračunu ministrstva prosvete na razpolago samo 3.468.391 Din, torej za 1.200.683 Din manj.

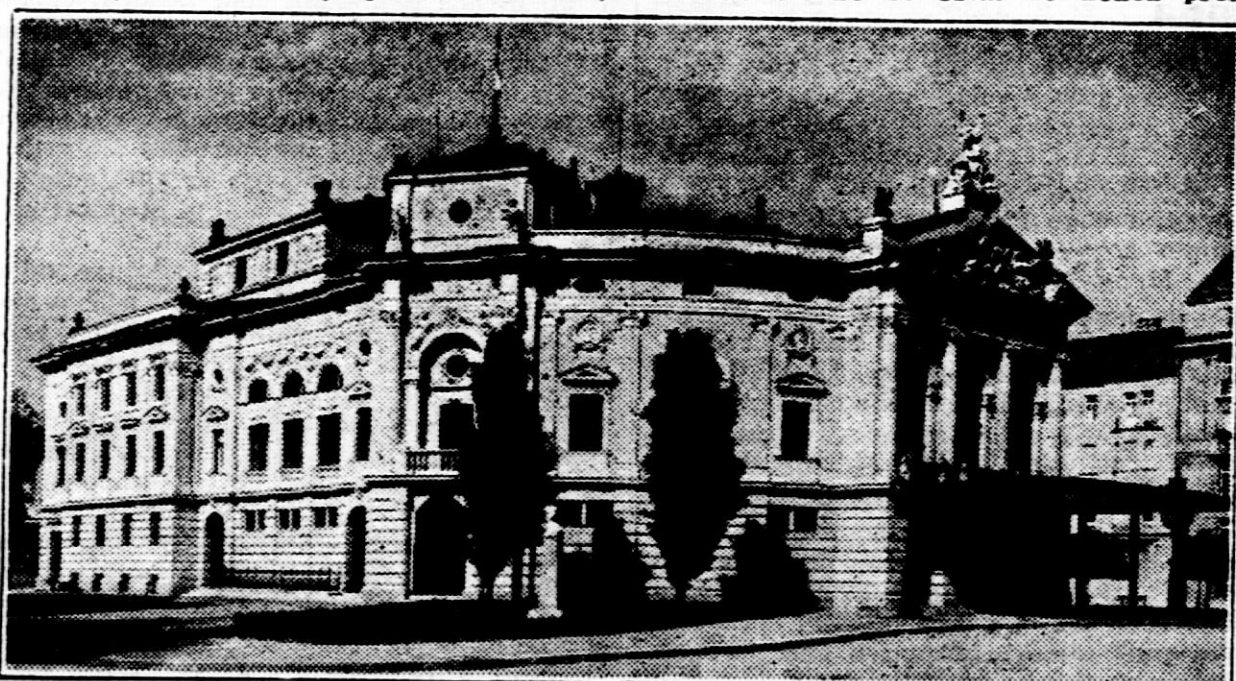
Novi proračun je stopil v veljavo 1. aprila t. l., ko je bila uprava vezana s pogodbo, ki jih je sklenila za sezono 1931-32 do 31. julija 1932, to se pravi, da je morala plačevati svojim pogodbenim članom iste prejemke, kakor v prejšnji proračunski dobi, ko je imela mesečno 100.000 Din več proračunske dotacije. Se s 1. avgustom so bile možne redukcije, ki jih je uprava izvršila do skrajnih meja: plače za mesec marc 1932 so znašale 449.556,75 Din, dne 1. septembra pa samo še 381.361,75 Din. Poleg tega je bilo tudi nekaj odpovedi in 10 upokojitev.

Tako so se znižali izdatki v celih proračunski dobi za 1932-33, to je od 31. marca 1932, skupno za 768.609 Din. Ker pa imamo za to proračunsko leto 1.200.683 dimarjev manj, znaša primanjkljaj pri službenih prejemkih kljub vsej škrtitvi še 432.074 Din in za ta znesek ni kredita do konca proračunske dobe.

Iz specialnega proračuna — iz dohodkov predstav — se ta primanjkljaj ne more kriti, ker je v tem proračunu točno določeno, kako se smejo porabiti dohodki,

datki ravnatelja v dotacijah in dohodkih. To velja predvsem za mesce april, maj, junij, julij, ko so bile v veljavi še stare, višje pogodbe. Kakor povedano, je bila redukcija možna šele 1. avgusta, pensije pa so stopile v veljavo 1. septembra t. l. Da je uprava v teh težkih mesecih kljub temu vršila svoje obveznosti, je zaprosila ministrstvo za prosveto za večje nakazilo dotacije, nego znaša dvanajstina državnega proračuna in je predumoma porabila tudi del lastnih dohodkov. Najkritičnejši je bil položaj v mesecih juliju, avgustu in delno septembru, ko je bilo gledališče brez vsakih lastnih dohodkov. Celotna izplačila predenih in pogodbenih prejemkov so bila nemogoča in so se vršila v obrokih. Tako je prišlo do tega, da je bil del gaž za september izplačan šele v oktobru z oktobrsko dotacijo, oktobrski prejemki pa so bili definitivno izplačani šele 1. novembra z dotacijo za november, iz katere se je plačalo za mesec november samo 60.000 Din, vse ostalo pa na račun prejšnjih mesecev. Tako je postalo stanje v tem mesecu nevarno, člani gledališča so prešli le majhen del svojih prejemkov, kar jim ne zastopuje niti za najprimernejše življenjske potrebnosti, tem manj za druge obveznosti. Osobja se prireja apatija, veselje do rednega dela pojava, kar bi utegnili zavlačevati izvajanje repertoarja in s tem zopet znižati dohodke predstav.

Trenutni primanjkljaj na plačah za mesec november znaša 250.000 Din, od česar je treba odšteti 25.000 Din iz banovinske subvencije, ki je z izplačilom tega zneska popolnoma izčrpana. Od 1. decembra 1932 do 31. marca 1933 bo kršila uprava mesečne prejemke članstva na ta način, da bo porabila redno mesečno dotacijo v znesku 360.000 Din, ki je še ostala in pa vsak mesec po 120.000 Din iz dohodkov predstav. Za proračunski primanjkljaj, bi bi po naklonjeni kreditni podpori mestne občine še ostal do konca prora-

Poslople ljubljanske opere

ki so minimalno zaračunani za komaj zadostni.

Dohodki za leto 1932-33 so bili proračunani z zneskom 1.950.000 Din. Porabiti se smejo:

1. Honorarji članom, gostom, prispevki za garderobo, gledališka oklada, honorarji pomožnemu osobju, reprezentativni izdatki; 1.079.296 Din. Ta postavka je skoro do konca angažirana, kajti od tega zneska je danes prostih samo še 204.000 Din, to pa zato, ker so vse gledališke doklade do konca marca že vračunane. Znesek 204.000 Din bo moral zadostovati do konca marca 1933 za razne goste, pomožna osobja, statiste pri posameznih predstavah, za vojno muziko in dramo, kakor tudi za štiri člane opernega orkestra, ki se plačujejo iz teh dohodkov, ker so potrebni kot izredni pomožni člani; dalje za prispevke za garderobo, ki je potrebna pri modernih dramskih predstavah, za operno, balet itd.

2. Tantieme avtorjem, honorarje za prevode dramskih, opernih in operetnih del 120.000 Din. Tantieme se plačujejo po določenih odstotkih, ki se gibljejo med 7 in 15 odstotkov kosmatih dohodkov dotične predstave. Prevajalci dobivajo za prevode po enkratni honorar od 1500 do 3000 Din, ki se določa po obseznosti, dela in težkoči prevoda.

3. Potni stroški so proračunani na Din 12.000. Porabijo se skoro izključno za razne intervencije pri ministrstvih. Uprava nima ničesar na razpolago, da bi si umetniško vodstvo in režiserji lahko ogledali na tujih odrih dela, ki pridejo v poštev za naš repertoar.

4. a) Dobava in izposojnina opernega, operetnega in dramskega materijala Din 22.000; b) Pisarniške potrebščine 5000 dinarjev; c) pošta, telegraf 90.000 Din; 3. žarnice in elektrotehnični materijal 15.000 Din; e) naprava nove garderobe, dekoracij in rekvizitov 115.000 Din; f) najemna klavirjev, popravila in pavšal za strune Din 28.000; g) najemnina in stroški za vzdrževanje poslojip 36.000 Din; h) zavarovanje 53.568 Din; i) dnevni stroški predstav, policija, omejgasci, biljeterji, statisti, sražbena direkcija, dnevni rekviziti Din 143.000.

5. Obveznosti iz prejšnjih let 181.636 dinarjev. Pod točko 5. navedene obveznosti predstavljajo efektivni dolg za dobave iz prejšnjih let.

Močno nazadovanje dohodkov

Zaradi težke gospodarske krize, v kateri živimo, so dohodki v začetku sezone mnogo slabši od lanskih in ni upati, da se bo dosegla preloimnirana višina. Zato se bodo morali znižati vsi v specialnem proračunu predvideni izdatki. Kako jih znižati, pa je zopet vprašanje, ker se nekatere postavke znižati ne dajo, ko so vezane s pogodbami, n. pr. honorarji, najemne zavarovanja, predvsem pa dnevni stroški predstav, ki so neizbežni. Na vsak način bo treba gledati na to, da se znižajo izdatki za varnostno službo, ki znašajo v sedanjih izmerih za vsako dramsko predstavo 212 Din, za vsako operno predstavo pa 264 Din.

Od 1. aprila t. l. dalje ne najdejo iz-

datke dobe, v znesku 187.000 Din, pa bo do potrebe še intervencije pri ministrstvu prosvete in pri ministrstvu financ.

Podpora občine

Na sedji občinskega sveta je poročevalec finančnega oddelka obč. svetnik Ivan Tavčar po prečitavanju teh podatkov poudarjal, da je mestna občina Narodnemu gledališču prisločila rada ob vsaki priložnosti na pomoč, ugotovil pa je, da bi bile tudi druge korporacije dolžne pomagati Narodnemu gledališču, kakor n. pr. banovina, ker se gledališče ne more smatrati samo kot kulturna dobrina ljubljanskega mesta, temveč vsega prebivalstva dravske banovine. Od 1. 1924 do 1. 1932 je mestna občina odpisala Narodnemu gledališču za vodarino 62.159 Din, za električni tok 742.214 Din, skupaj 804.374 Din, dočim je izplačala v gotovini subvencije 511.000 dinarjev, skupaj torej 1.315.374 Din. Če pristane občinska uprava še na črtanje ostanka, ki ga ji je Narodno gledališče dolžno za vodarino v znesku 144.512 Din, za električni tok pa 277.315 Din, skupaj 421.827 Din, znaša podpora mestne občine v teku osmih let 1.737.701 Din. Iz tega je razvidno, da je mestna občina v teku osmih let subvencionirala Narodno gledališče vsako leto z 200.000 Din. Če bi se moralo gledališče zapreti zaradi težavnega finančnega položaja, bi bila to velika kulturna škoda, razen tega bi pa zašlo nekoliko 100 družin v največjo bedo. Zato je finančni odsek sklenil predlagati, naj se votira iz kreditov za 1. 1932 Narodnemu gledališču subvencija 200.000 Din ter se mu v bodoče zaračuna vodarina po 1 Din za kubični meter, električni tok pa po 1 Din za kilovatom uro, torej po prednostni ceni, ki odgovarja dejanskim stroškom mestne občine. Končno je predlagal finančni odsek, naj se pri gledališču izposluje, da se skliče anketa, na naj bi pročila njegovo gospodarstvo, na tej anketi naj bi se tudi izvolil odbor, ki bi trajno sodeloval z gledališko upravo v pogledu gospodarstva.

Debata

Obč. svetnik Rupnik je v debati poudarjal, da je težavnega finančnega položaja Narodnega gledališča po njegovem mnenju krivo brzokone tudi slabo gospodarstvo. Zato bi bilo potrebno, da bi se vršilo s sodelovanjem strokovnjakov, ki naj bi ga postavili na trgovsko podlago. Predvsem staja tudi pozornost, da vladajoča med gledališkim osobjem razmere, ki vplivajo slabo na potek finančnih razmer. Tako n. pr. ima gledališče soliste, ki imajo znatno večje dohodke, kakor jih naveda poročilo gledališke uprave, ki pa morajo zaradi raznih intrig nastopajo le po dvakrat v sezoni kljub velikim plačam. Če je v zadnjem času gledališče slabo obiskano, ni treba vzroka iskati samo v gospodarski krizi, morda tudi predstave ne uvažajo, zaradi česar bi bilo potrebno, da bi se skrbelo česar za potrebe širših slojev, ki bi jih bilo treba v večji meri pritegniti v gledališče. Vstopnina je absolutno previsoka, ter jo mali ljudje ne morejo plačevati. Če je gledališče kulturna ustanova, mora služiti širokim plastem naroda, ne pa samo sornim deset tisočem. Zato pozdravlja predlog finančnega odbora, ki zahteva anketo o gospodarstvu v gleda-

lišču. Potrebno bi bilo tudi, da bi se vršile ljudske in delavske predstave za vstopnino, ki bi jo zmogle široke ljudske plasti. Obč. svetnik Kosem je poudarjal, da je kljub težavnim časom treba ohraniti gledališče kot slovensko kulturno ustanovo. Občinski svet je za dovoljenje subvencije, pravilno pa je tudi, da se spušča v kritiko. Obč. svetnik Rupnik je odgovarjal, da gledališče sicer prireja delavske predstave, ki pa imajo samo ta naslov, kajti delavske predstave bi se morale prirejati po tako nizkih enah, da bi jih delavci res tudi zmogli. Svoječasno so bile te predstave drugače organizirane in je delavstvo dejansko napolnjevalo gledališče. Zainteresirane so bile delavske organizacije, ki so same razpečevale vstopnino. Zanimivo je v tem pogledu, da so dijake predstave, ki se prirejajo polpodne za polovično ceno, vedno polno obiskane, in sicer ne po dijakih, temveč po drugem občinstvu, kar je dokaz, da bi bilo gledališče lahko vedno polno, če bi se tudi z drugimi predstavami delalo tako. V Zagrebu so n. pr. delavske predstave dostopne za naravnost bogatejšo ceno. Na očitak, da bi kljub temu ostal v bodo-

če primanjkljaj, je treba pomisliti, da bi v tem primeru imeli vsaj zavest, da služijo gledališče najširšim plastem naroda in ne samo nekaterim.

Podžupan prof. Jarc je izjavil, da mestni tujsko-prometni svet pripravlja stalno letno gledališče v Tivoliju po lepem načrtu arh. prof. Plečnika, ki bo izpolnil veliko vrzel v našem kulturnem in tujsko-prometnem življenju. V svojih nadaljnjih izjavah je podžupan kritiziral organizacijo predstav in repertoarja Narodnega gledališča. Posebno smatra kot slabo znamenje, da v času, ko se slavil največji sodobni nemški dramatik Hauptmann, od katerega je bilo že v ljubljanskem gledališču v teku časa vrziorjenih več iger, niso smatrali za potrebno, da bi vrziorili kako njegovo boljšo igr. Govornik je priporočil nadalje češke in poljske igre in izrek željo, da bi merodajni faktorji pri gledališču kakor tudi pri filmu imeli širši pregled. S tem je bila debata končana.

Občinski svet je pri glasovanju soglasno sprejel predlog finančnega oddelka, da se dovoli subvencija Din 200.000 Narodnemu gledališču v Ljubljani.

Jesenice

pred važnimi nalogami

Pereče vprašanje regulacije — Pregrupacija jeseniške občine — Ustanoviti bo treba mestno hranilnico

Jesenice, 23. decembra.

Melokatero mesto v dravski banovini! etoji pred tako važnimi gospodarskimi vprašanji in odločitvami, kakor Jesenice, ki so v zadnjih letih v marsičem prav lepo napredovale. Mnogo se je v našem mestu zadržala leta napravilo. Popravile in razširile so se glavne ceste, zgradili novi mostovi, se močno razširil železniški podvoz, napravljen nov vodovod, povečala in razširila mestna župna cerkev, zgradili lep prosvetni domovi in uredila športna igrišča, se na novo imenovala ulice, ceste in trgi, namestili novi ulični napisi in hišne številke, kar je stalo občino in razne kulturne organizacije ogromne vrste.

Zal pa kljub ogromnim investicijam in vloženemu trudu mestnih očetov rezultati niso taki, da bi jih bili občani lahko veseli in kot bi si jih mestni očetje sami želeli, kajti Jesenice so danes ravno po številu prebivalstva lahko mesto, po svoji znamenitosti pa so zlasti v središču še vedno trg ali celo vas.

Res je sicer, da se je v zadnjih letih gradilo v našem kraju izredno mnogo hiš, ki pa so večinoma zgrajene brez kakoga regulacijskega načrta, vsaka po svojem in brez ozira na skupnost in na harmoničen zunanji videz mesta kot takega. Naše mesto šteje okrog 500 hiš. Med njimi je okrog 150 novih lepih enonadstropnih, a tudi nekaj dvonadstropnih, ki bi predstavljale, če bi bile zgrajene bolj skupaj in po regulacijskem načrtu, lepo belo gorenjsko mesto. Tako pa imamo veliko navlako hiš, ki izgledajo kot bi jih nosil veter.

Z dograditvijo nove carinarne ter Korčijove in Vilmanove hiše je v enem pogledu naše mesto v središču precej pridobilo, v drugem pa je nasprotje med hišami še bolj kritično, kot poprej, ter so v okolstih carinarne nekatero stare nizke hiše, ki stoje močno v nasprotju s stavbne črte. Ko se je pred štirimi leti na novo urejevala skozi Jesenice državna cesta, bi se morala potegniti prejšnje Gospodarske ceste v ravni črti in se od sedanje carinarne neravnost do oga hiše z. Ignacija Hrovata in višje gori od župnišča v ravni smeri na Plavški most. Ta del ceste ima brez potrebe kar tri ovirke: enega ob pokopališču, drugega pri Čuljarjevi hiši in tretjega pri Lukmanovi vrti, v kateri sedaj stanuje naš župan. Tu bi se dala napraviti v nekaj letih lepa, široka in ravna cesta, kar pa je v bodoče nemogoče, ker je ob tej vijugasti cesti zgrajeno h še več hiš in vil.

Istotako so se napravile pogoške na Krekovem trgu. Ne smejo nas motiti strankariki nagibi in priznanje, da tu marsikaj ni bilo prav in to na škodo skupnosti in kjer bi se morali podrediti interesi posameznikov interesom celote in odpasti vsak partijski nagib, ki se zelo radi menjavajo, celota pa trpi veliko škodo, ker se stvar ne da več tako brez velikih stroškov popraviti, da bi se moglo dati lepo in prijazno lice temu novemu delu našega mesta.

Pa tudi v drugih pogledih čakajo naš mestni zastop zelo važne naloge. Predvsem bo morala mestna občina storiti vse potrebno, da se bo v smislu novega zakona o občinah, jeseniška mestna občina oblikovala tako, da bo tvorila lepo zaokroženo upravno in teritorialno enoto in to s priključitvijo krajev, ki gravitirajo na naše mesto, ali pa so zdaj na videz že sestavni deli mesta. Predvsem bo treba priključiti mestni občini Jesenic naselje Podmežakljo, ki se dotika Jesenic in spada v občino Gorje, kamor je dve uri hoda, ter vas Blejsko Dobravo, ki gravitira k Jesenicam, a katerimi ju vežejo dobra pota in železnica. Od občine Koroška Bela pa naj se priključi vsaj teritorij v takem obsegu, da bi bila Bratovska skladnica s svojimi stanovanjskimi hišami v mejah občine Jesenic. Najboljša rešitev za ves industrijski kot pa bi bila ta, da bi se spojili občini Jesenice in Koroška Bela v eno samo veliko občino, na katere teritoriju bi bile vse tri tovarne KID.

Taka občina bi obsegala obširen kompleks zemlje in bi imela tudi važne naloge, ki bi se dale zelo težko izvesti ob sedanjih ločenih občinah. Na teritoriju take velike občine leže kar štirje kolodvozi in sicer postaja Jesenice, Slov. Javornik, Blejska Dobrava in Hrušica. Občina bi imela na svojem ozemlju meščansko šolo in pet osnovnih šol, graditi bi pa se moralo v doglednem času še šest poslopje in to na Hrušici, ki šteje 1000 prebivalcev in morajo hoditi otroci daleč na Jesenice v šolo. Na ozemlju take občine bi imeli pet cerkva

in 4 poštno urade. Občina bi štela 11.000 prebivalcev in bi imela po zakonu 24 občinskih odborov in vse pogoje za splošen napredek vsega industrijskega okraja. Imela pa bi izvesti tudi važne naloge, predvsem pa s pomočjo banovine in države regulirati reko Savo, ki ima strugo široko na nekaterih krajih po vsej širini doline, ter zgraditi most čez Savo, ki bi vezal Javornik in Koroško Belo z Blejsko Dobravo in Gorjami.

Jeseniki župan mag. pharm. J. Zebkar

Svedča se bo morala tako velika občina baviti na vse kriptje, da se čimprej prenese okrajno sodišče iz Kranjske gore na Jesenice, ker se 90 odstotkov razprav tega sodišča nanaša na Jeseniške občane in drugje, ker so Jesenice največji kraj in središče areza. Tudi vprašanje premesitve seseske železnice in sreske davčne uprave iz Radovljice na Jesenice postaja dan za dnem aktualnejše. Poslovanje uradov je vedno v tesni zvezi ter je v gospodarskem pogledu, kar se uradov samih, še bolj pa prebivalstva tiče, priporočljivo in nujno potrebno, da se vsi uradi sreza koncentrirajo na enem samem kraju in to naravno v središču areza, kamor so prometne zveze najbolj vsestranske in ugodne. Tudi na ustanovitve lastne mestne hranilnice moramo Jeseničani že enkrat misliti. Večina mest dravske banovine ima že zdavnaj svoje mestne hranilnice, ki lepo uspevajo in tvorijo močno gospodarsko podlago svojim mestnim občinam, zato pa je tudi za Jesenice že skrajni čas, da se že enkrat v tem pogledu postavijo na lastne noge.

Foto revija

Je glasilo raznih hrvatskih fotografskih organizacij in se je tudi med Slovenci prav naglo razširilo, odkar jo je ljubljanski Fotoklub proglasil za svoje glasilo. Novembenska številka ima izvrstne reprodukcije del naših najboljših amaterskih-umetnikov ter tudi drugih jugoslovenskih mojstrov. Znana je že Čveto Švigljeva »Iz stare Ljubljane« s slikovitim kotičkom ob Olupovi hiši na Starem trgu, ki je pa na žalost že prezidan. Peter Kocjančič je pa dal svoj krasni »Motiv z Ljubljance«, ki je najslavnejši in najznamenitejši posnetek z našega Banja ter kakor prava stara holandska mojstrovina. Tudi njegovo idilično »Poletje« je karakteristično za našo pokrajino ob konjih, prav kipersko je pa obhuten izvrstni akt Karla Kocjančiča »Ponizana«. Ta mojster in agiti tajnik Fotokluba objavlja tudi strankovnjaški članek »O pravilnem izrezu in drugih nepravilnostih«, v drugih številkah bodo pa redno pisali tudi drugi slovenski strokovnjaki. Zanimiv je tudi Marijana Szaba članek »Sunce rdeče« o fotografiranju proti soncu, prav dobrodošel pa tudi članek Ivke Katusičeve o »Snimanju životinja«, a zelo poučna razprava Avgusta Frajtca »Snap — shot« o najkrajših momentih »strebah«. O fotografiranju pokrajin govori M. A. Weiss, o fotografiranju obrtnikov pri delu Ivan Zorko in o fotografiji lahkih atletov Zlatko Lopa. V posebni rubriki »Početnik« začetnike poučuje najbolj znani strokovnjaki o vseh vprašanih. dragocen vir znanja so vprašanja in odgovori, nadalje objavlja revija vse strokovne novosti, literaturo, razstave in natečaje ter vesti iz društvenega življenja, a tudi najnovejše izume in pojave na polju fotografske industrije. Ker mesečnik na leto navzlic trikotam najfinejšem papirju stane le 60 Din, si ga gotovo vsak amater naroči, saj je vsem potreben in koristen, naroča se pa na čekovni račun zagrebske poštno hranilnice št. 37.565 ali pa kar pri Fotoklubu v Ljubljani.

Žena v odnosu do moža in mož do žene

Žena v sovjetski Rusiji

Etična vsebina zakonske zveze se ni v Rusiji nikoli izgubila

Razmerje med moškimi in ženskimi je bilo v 15 letih življenja sovjetske Rusije skozni mnoge nasprotujoče si razvojne faze. To, kar je zdaj, imenuje vsa dr. Halle po pravici uresničeno ideala tovariškega zakona iz njene nedavno izdane knjige „Žena v sovjetski Rusiji“ (založništvo Paul Szołnay, Berlin) posnemamo glavne misli.

Pri vseh olajšavah, ki jih je prineslo bratno pravo v sovjetski Rusiji, zdaj menjavanje zakonov ni pogostejše, kakor v drugih državah. Isto vella za tovariški zakon Koliko zakonov seže v sovjetski Rusiji vsako leto po lahkih ločitvenih možnostih, se seveda ne da statistično točno izotvoriti, ker se v mnogih primerih zakonske zveze razderejo, kakor tudi sklenejo samo faktično, ne da bi bile uradno zabeležene. Vendar pa država veda: velika ločitvena epidemija, ki je sledila v Rusiji, kakor tudi v drugih državah med vojno in revolucijo, ni tu nikoli zavzela tako velikega obsega, kakor za je zavzela še do najnovejšega časa v Zedinjenih državah. Sicer je pa napravila doba rekonstrukcije življenja, ki se je vrnilo polagoma v normalni tiri, veselju do lačite energičen konec. Končno kaže, da je bila z naraščajočo neodvisnostjo in samostojnostjo žene izločena večina gradiva za konflikte med zakonci.

Toda tudi ne glede na to gre v sovjetski Rusiji svojo pot proces, ki bi ga lahko označili kot rehabilitacijo monogamije. Kako znano, se drži sovjetska zakonodaja monogamije, ne da bi izrecno naglašala njen temelj in uoštevava enako neizrecno tudi etično vsebino zakona s tem, da bežnih zvez ne priznava za faktične zakonske zveze. Še važnejša je pa okoliščina, da se kaže to bazirano življenja na načelu monogamije kot nekaj organičnega. Kakšno je stališče sovjetske mladine do tega vprašanja, je razvidno med drugim tudi iz izidov raznih glasovanj, ki so se pri njih izrekle tri četrtine mladine za brezpogojno ohranitev monogamije. O stališču komunistične mladine, celice novega življenja, pohanja in sovjetske morale, nas pouče razni dnevniki in bišni reči. Komune odločno odklanjajo vsa slučajna in bežna razmerja ter označujejo kot sedino dopustno in pravilno monogamično trajno zakonsko zvezo. Ki sloni na skupnosti, nazorov in duhovni harmoniji dveh ljubečih se ljudi. Sicer je pa v komunah običaj, da se obravnavajo zakonske razprtije, ki bi utegnile povzročiti ločitev zakona, med komunisti javno in zakona, ki kažeza prevleko navdušenje za izpremembo, morata pred komuno odgovorjati in zadene ju primerna kazen.

Ne gre pa za staro obliko zakonske zveze, ki vstala tu po udarcih revolucijske narave dobe, temveč za poseben pravni razvoj, ki temelji na etični podlagi. Sovjetska Rusija je zdaj edina država na svetu, kjer monogamija ni zakon na papirju, temveč predstavlja novo, kristalizirajočo se obliko zakonskega življenja, do čim tvori sicer povsod okostenel okvir, ki mu življenje dan za dnem vedno znova grozi, da ga razžene. Kar se je v kapitalističnih državah preživelo in pomeni zonec, pomeni v sovjetski Rusiji začetek, začetek novega razvoja. Tako nam dopri naša sovjetska država poskusni dokaz, da je monogamija nekaj, kar se uravnava samo po sebi po socialno etičnih in naravnih načelih in kar je treba smatrati za zakon, ki je zapodan v vsakem kulturnem človeku, podobno onemu, ki mu brani moriti izkušnja narodov je pokazala, da odgovarja monogamija potrebam večine ljudi bolj kakor katerakoli druga oblika zveze med spoloma. Ona prevladuje v zakonu na podlagi svojih lastnih prednosti, če ji pripravimo tla, ki na njih lahko raste. Prav Lindsey, eden največjih mislecev med onimi, ki so zadnja leta razmišljali o zakonski zvezi.

Iz tega razloga, zlasti pa zaradi močne čustvene monogamije, ki menda pri ruski ženi prevladuje, je privlela zakonito omogočena olajšava ločitve zakona prav tako malo do porušenja načela monogamije, kakor „revolucija pravice“ k trajnemu napredovanju kaotičnega spolnega občejanja. Pri tem pa ni čuda, da so izzvali novi zakoni o ločitvi na ruski vasi večje razburjenje in boazen, kakor v taktar že več industrijskih mestih. Zakaj dovoljuje sovjetska vlada našim možem zapuščati žene? — so se vpraševali stari ljudje prestrašeno.

Ni pa trajalo dolgo in že so začele baš iste žene po kmethi, ki so bile po ženskih organizacijah točno poučene o svojih pravicah, prav pridno segati tudi po ločitvi zakona. Zanimivo je, da je prihajala pobuda za ločitev zakona tik po revoluciji večinoma, zdaj pa še vedno v dobrih 60% primerov od žen. Čeprav sovjetski zakon ne pozna nobenih ločitvenih razlogov in sploh ne vpraša, zakaj opuščata zakonca skupno življenje, je zanimivo ugotoviti, da so tako daleč čisto subjektivni in zasebni ločitveni razlogi v sovjetski Rusiji, večinoma političnega značaja. To se je pokazalo zlasti prva leta revolucije, ko je bilo skupno življenje zaradi različnega stališča zakoncev napram izpremenjenim razmeram onemogočeno. Zdaj je sovjetska Rusija že tako daleč politizirana da so tako ostre razlike v politični zdelo. Seveda so se potajljivi tudi primeri, da sta napravila zakonca, ki sta zavzemala v začetku čisto različno stališče napram novemu življenju pozneje razvolni proces, ki in je spravil po ločitvi zakona zopet skupaj.

Tako se je večkrat zgodilo in se še zdaj dogaja, da se mož, ki je zaposlen in podjetju in se čuti člana nove velike skupnosti ter opravlja socialno delo, loči od žene, ki skrbi samo za gospodinjstvo, za kuhinjo in za otroke. Dosedanja spoznanja pride tako čisto v ločitvi položaj, da mora skrbeti ne samo zase, temveč mora odpruščati vse svoje življenje in po nekaj letih samostojnega poklica in biva zakonca naspram spoznata da ni nista več tako tuja in da niso vedno možje tisti, ki prehitvijo žene v tem razvoju, temveč da prevahite najmanj enako

pogosto ali pa še večkrat žene svoje možje, dokazujejo nečeti primeri.

Da je število ločitev zakonov v sovjetski Rusiji v primeri s prejšnjimi leti močno nazadovale in da še vedno pada, je pripisati v veliki meri dejstvu, da se navzile prehodnim ekscesom, ki dajejo povod za napačno pojmovano „svobodno ljubezen“. Etična vsebina zakona nikoli ni čisto izgubila. Tudi se je navzile neizogibni trdoti petletke čut odgovornosti pri sklepanju zakonske zveze poglubi in opaža se nazadovanje ločitev zakonov. V takih razmerah ni pretirano govoriti o stabilizaciji sovjetske zakonske zveze. Poleg tega ne smemo pozabiti, da je tudi v ostali Evropi in Ameriki znana povovna kriza zakona v sovjetski Rusiji mnogo bližja rešitvi, kakor kjerkoli. Do čim je namreč spravil v drugih državah ta problem na dan celo vrsto novih predlogov, ki so po vrsti načeli diskusijo o zakonu na poskušajo, o zakonskem trikotju in o tovariškem zakonu, imamo v sovjetski Rusiji še opraviti z dozorevajočo novo obliko zakonske zveze.

Kakor drugi vladajoči življenjski pogoj, kaže tudi nova oblika zakona v sovjetski Rusiji svojstveno sliko, ki sloni

Beseda o zakonski nezvestobi

Nekaj misli o zakoncih, ki imajo ljubavno razmerje izven zakona

Dan za dnem čitamo v domačih in tujih listih o samomorih zakoncev, ki se niso razumeli, enega zakonca ali pa tudi oba je vleklo srce drugemu. Končala sta si življenje, ker nista našla drugega izhoda iz obupnega položaja. Tako in podobno skušajo ti nesrečneži utemeljiti v poslovnih pismih svoje obupno dejanje. Vsak človek preživlja v zakonskem življenju lažje ali težje srčne krize. Je pa vprašanje, ali imata dva človeka, živeča v zakonski zvezi, pravico imeti ljubavno razmerje izven zakona in iti tako daleč. Da mora vozati razvozljati samomorilno orožje?

So možje, ki imajo radi ženo in otroke, ki ženo spoštujejo, ki so se oženili iz ljubezni, čez nekaj let pa najdejo drugo in spoznajo, da brez nje ne morejo živeti. Ali se da taka strast tako ali drugače opravičiti? Poštena zakonska žena pozna svojo ceno in dobro ve, da ne je moževega kruha zastoni, saj je dolga leta poznala samo blagor svoje rodbine. Kaj naj store žene, ki imajo njihovi možje ljubavno razmerje z drugimi? Ali naj nastopijo proti temu? To ne gre brez prepričev, razprtij, očitkov in drugih mučnih zadev, ki se nežni ženi upirajo. Ali pa naj žene možiči, ko ma moža navzlic vsemu rada in hoče otrokom ohraniti očeta? Ali naj potrepljivo čaka, da se moževa strast ohladi? Toda kako prenesti strašne duševne muke? Kaj ča omaga prej, predno se moževa ljubezen do druge ohladi? Ali naj ono drugo prosi, ali naj ji zagrozi, mar naj se pred njo poniža s prošnjo, naj nikar ne jemlje otrokom očeta? In vprašanje je če bi to sploh pomagalo.

Svetovati v takih primerih ni lahko. Ne da se trdit, da bi bila zakonska zveza tafsman, ki srce za vse življenje zavaruje pred ljubeznijo do druge ali drugega. Spolna privlačnost vpliva enako na poročene in neporočene, samo da vsi ljudje ne gledajo enako na zapeljavanje in nezvestobo. Je mnogo primerov, ko en zakonec ve za nezvestobo drugega, pa vendar ne pride do rodbunskega razdora. Če namreč ostane nezvesti mož napram ženi dostojen, prijazen in pozoren, ni njeno življenje tako bridko, da bi ga ne mogla prenašati. Hujša je v primerih, ko nezvesti mož ženo popolnoma zanemarija in ji na vsakem koraku pokaže, da mu je samo v nadlego. Še hujše je pa v primerih, ko gre za hudo ljubosumnega zakonca, pa naj bo že mož ali žena.

Mnogo se je že razpravljalo o ljubosumnosti. Mnogi pametni ljudje jo obsojajo kot zaostalost, barbarsko, nizkotožno last, nedostojno kulturnega človeka. Toda ljubosumnemu človeku s tem ni nič pomagano. Naj ga še tako obsolamo, ljubosumnost ga bo razjedala in končno ugonobila, če ne najde pravočasno in zanesljivega zdravila. Ljubosumen človek se čuti po nezvestobi ponižanega in ne more prenesti teke udarca. Mnoge žene so doslovno umrle od muk zavržene, poteptane ljubezni. Če živi človek v zakonu s takim človekom, ki za zasluzi sicer vse spoštovanje in vso obzirnost in če ga res ceni, je dolžan meti z njim usmiljenje.

Značajan človek nikoli ne ravna tako, da bi nedolžnega človeka vedoma in po nepotrebnem težko žalil. Žalil torej tudi ne bo lastne žene, temveč se bo varoval vsega, kar bi jo moglo zadeti. To pomeni, da se mora mož premagovati in zatajevati. Toda nihče naj ne reče, da je strast nepremagljiva. Vsako spolno nagnjenje, vsaka spolna privlačnost, pa naj bo še tako močna, se da premagati, vsaj v začetku. Kdor se je ne brani, čeprav čuti, da utegne povzročiti razpad rodbine, ravna strahopetno, je slabši Močan značaj si zna ukazovati in lastno povele tudi izpolniti, pa naj bo še tako težko.

Tu bi utegnili na strani zaljubljeni možje ugovarjati, da bo trpela tudi druga, če je ne bodo vračali ljubezni. To pa ne drži, če se takol v začetku pokaže mož silnega in če na njeno strast sploh ne reagira. Če pa podlež, zadene čisto zlo njega in njo. Ali

žena podlaga na ne samo zakonito zajejani, temveč tudi v praksi dosledno svedeni enakopravnosti spolov in baš po zaslugi te enakopravnosti lahko smatramo sovjetsko zakonsko zvezo po pravici za uresničeno Lindseyevega (ideal tovariškega zakona, ki ga definira ameriški reformator zakonske zveze kot „pravno-veljavno sklenjen zakon s zakonito priznavo kontrolo porodov in pravico zakoncev brez otrok, da se lahko po obojestranskem sporazumu vsak čas ločita.“ Mi vemo, da je šla sovjetska zakonodaja celo preko te zahteve glede ločitve, za katero ne zahteva nobenega obojestranskega pristanka ali zakona brez otrok. Zato lahko govorimo o faktično obstoječem tovariškem zakonu, čeprav ka skuša prikazati Lindsey kratkoma kot „v družabnem življenju trdno zasidrano dejstvo, v večjem obsegu samo v sovjetski Rusiji. Samo tam naletimo v množicah na zakonci, ki bi jih lahko označili v pravnem pomenu besede kot tovariše. V nobeni drugi državi s cerkveno patriarhalno obliko tradicije ni pri vsem naglašanju naprednega duha niti približno doseženo stanje, ki bi omogočilo in podgotovilo pomoč celo nuno zahtevalo nastanek podobnega tovariškega razmerja med zakonci, sklenjenega za življenjski boj in skupno življenje. Seveda naletimo še zdaj v meščanskih državah tu pa tam na zakonske tovariše, ki ju večje enakosti interes in enaka prizadevanja. Toda v Rusiji je ta izzema povprečna in baš v tem je velika razlika.

Ka opraviti namestu žene vsa ona na prvi pogled neznamna in vse preveč omalovaževana dela, ki je iz njih sestavljeno gospodinjstvo.

Ce je mož kaj vreden in če ma ženo rad stori to brez godrnjanja, vžvi se v nove razmere in potrpi. Zgodnja morda skrivaj, n koli pa ne pokaže, da je nezadovoljen. Če je pa mož brezobziren, luševno izžrpan in nervozen, preživlja bo na ženo težke trenutke.

Praktičen diheč.

— Lepo je od tebe, Mihec, da si se prišel igrat z našim Jurčkom. Ali ve tvoja mati da si pri nas?

— Da, gospa, in mamica mi je dejala, da dobim pri vas tudi južino in večerjo.

Berači.

— Denarja nimamo, pač vam pa lahko damo delo

— No, to lahko sami pobirate, če nimate denarja.

Šola za zakon in preljubi mir

Potrebna bi bila tudi pri nas, morda še bolj kot v Ameriki

Ljubljana, 24. decembra.

Takšno šolo imajo baje že v Ameriki, zakaj bi je potem takem ne mogli imeti tudi pri nas! Izvrsten pedagog in psiholog modernega kova nam je že poslal nekaj osnovnih misli, ki bi naj vodile naše bodoče učitelje v šoli za zakon, ki je tako silno potrebna. Dejal je, da ti zlati nauki ne bodo nikomur škodovali, četudi si jih bo vzel k srdu. Bodo pa tudi pokazali, kako krvavo potrebna je takšna šola. Vodilno učelo, ki mora voditi pedagoga v novi šoli, je, da upošteva povode navidez neznatnih družinskih sporov. Pečati se mora torej z malenkostnimi zadevicami, ki naravnost presenečajo, kar boeste takoj sprevidili.

Po krščanskih naukih mora biti žena možu pokorna in nekateri vidijo v tem koren zla, da je zdaj žena že tako emancipirana, da več ne uboga moža. Ker se je odtujila domačemu ognjišču in v mnogih primerih si služi sama kruh, ni več tako navezana na moža materialno in duševno, zato v zakoncih ni idealne celote, da bi drug drugega dopolnjevala. Ženi ni več zakon svetlost, do čim možu ni bil menda še nikdar, ženi je ideal emancipacija. Zato sta se zakonca odtujila drug drugemu duševno. Potem takem je nastal razdor med zakonca iz socialnih motivov in bi vprašanje, ki ga načelnjano, spadalo v sociologijo. Psiholog, ki nekoliko simpatizira s Freudom, pa postavlja to vprašanje na povsem drugo podlago ter daje prednost psihološkim motivom.

Ali veste, da je prišlo že do ločitve zakona, samo zaradi tega, ker ženo ni prišla možu gumba na hlačah? vprašuje psiholog. Lahko bi mu seveda oporekali, da mu ni prišla gumba zato, ker je emancipirana in ker smatra, da bi si moral gumb priti sam, da ta spor torej nima psihološkega ozadja, nego sociološko. Nasprotno pa trdi psiholog, da žena v tem primeru sploh ni bila emancipirana, da ni hodila v službo in je bila vedno doma, da bi gospodinjila. Zakonca sta imela otroka, ki je kmalu po porodu umrl. Po otrokovi smrti se je žena zelo spreminila. Zatekla je sovražitvi moža, čeprav ni vedela, zakaj ji je postal odvraten. Ona se pač ni pečala nikdar s psihologijo. Mož tudi ni imel časa premišljevat o spremembi ženiniga značaja. Pač pa se je zbudila v njem podzavestna reakcija zoper njeno mržnjo ter ni videl več ničesar privlačnega na ženi. Mož in žena sta si postala duševno tuja. On se ni več brigel

za njo, ona pa ne zanj. Razumljivo je, da zaradi tega ni posvečala več pažnje njegovi obleki ter je gospodinjila le z nevoljo, do čim je mož še vedno smatral, da je žena dolžna delati, ker je delal on za njo, ker je prispeval za gospodinjstvo. Ko se je nabralo v možu dovolj nevolje zoper ženo zanikanost, je prišlo do hujšega prepira. Sledila je ločitev zakona. Če bi žena kljub temu, da je sovražila moža, še gospodinjila vestno kot prej, bi nedvomno še ne prišlo tako hitro do ločitve zakona. Če psihološko razčlenimo to vsakdanjo zakonsko dramo, pridemo do zaključka, da so psihološke motnje pri ženi v zvezi z materinstvom ter seksualnim življenjem povzročile razdor med zakoncem, ki mu je sledila ločitev. V tem pogledu bi torej to vprašanje spadalo v področje medicine.

Ko bo torej učitelj učil zakonske umetnosti, bo smatral za simptom nevarne, zakonsko škodljive bolezni, če bo žena začela zanemarjati možovo obleko. Mož, če se res smatra za glavo družine, bi moral takšno pojave takoj psihološko razčleniti, kar lahko stori, ne da bi bil psiholog. Brez vsakega razburjenja, kar je posebná važna, naj preišče zadevo. Z ženo je treba češče ravnati kot z ubitim jajcem, čeprav se to upira možnosti naravi. Mož ne sme nikdar računati s tem, da lahko tudi žena logično misli. Čeprav ve, da ne more sprejeti ženinige logike, ji baš zaradi tega ne sme ničesar dokazovati, zlasti ne tedaj, ko je razdražena. Mož zadene le tedaj pravo, ko ženi dokazuje ljubezen. Četudi ga žena ne ljubi več, bo vendar mir v družini, če bo mož na pravilen način dokazoval ženi ljubezen. S tem ni rečeno, da se mora mož poniževati pred ženo, nego pomeni, da se zakonsko življenje mora češče spreminiti v pravo diplomatsko borbo, ki ni nič drugega kot posebna metoda zdravljenja psihičnih bolezni, ki nastopajo v zakonu.

Z vsemi podrobnostmi novih metod za srečno zakonsko življenje in za preljubi mir se psiholog seveda ne more pečati, temveč nam je na ta način samo pokazal problem, ki bi ga lahko le proučili dovolj globoko na visoki šoli za zakonsko življenje. Lahko pa tudi sprevidimo, da bi bila takšna šola pri nas res potrebna, morda še bolj kot v Ameriki, o čemer se lahko prepričamo že, če pomislimo, prav tako kot psiholog, samo na odtrgane gumbe pri moževih hlačah.

Iz zagorskega revirja

Obdarovani siromašni otroci — Nedejski pouk na obrtno nadaljevalni šoli ukinjen

Zagorje, 23. decembra.

Leto za letom širi naše Kolo jugoslovenskih sester dobrotelost med našo rudarsko mladino, ki ji prinaša s svojimi bogatimi darovi sonca v bedne dušice vsaj enkrat na leto. Letos se je pridružilo tudi društvo za varstvo otrok, tako da sta obe društvi na najlepši in najvidnejši način proslavili kraljev rojstni dan z zares bogato obdaritvijo mesto božnice. V mali dvorani sokolskega doma se je zbrala najpotrebnejša mladina obeh šol, zagorske in topliške in z žarečimi lici motrila vrhoma naložene mize darov.

Uvodno besedo je govoril predsednik društva za varstvo otrok in pozdravljal navzočega predstavnika občine župana g. Bajcarja, dr. Tomo Zarnika, odbor KJS s predsednico go. Brollovo na čelu, šolska upravitelja g. J. Levstika in M. Pelka ter učiteljsko in ostalo občinstvo, ki je prihitelo, da bo priča otroške radosti. Govornik je mladini orisal pomen dan, kraljev god, ki naj ji z obdaritvijo ostane v lepem spominu. Zahvalil se je vsem činiteljem, ki so kakorkoli pripomogli k bogati obdaritvi. naker je bilo obdarjene okrog 150 šolske dele. Obleko in perilo je darovalo KJS 64 otrokom, društvo za varstvo otrok je pa razdelilo blizu 90 parov trpežnih in lepo izdelanih čevljev, ki jih je napravilo 12 dolinskih mojstrov, tako da je znašala vrednost podarjene obleke in obutve 15.000 Din. Največji delež je seveda prišel na rudarsko mladino topliškega okrožja, kjer prebujajo večinoma rudarji, do čim je zagorski del tudi iz drugih stanov. V imenu presrečne deke sta se v iskrenih besedah zahvalila šolska upravitelja, naker je bila intima slavnost zaključena. Priključujemo se tej zahvali v imenu vse javnosti, ki bo tudi v bodoče po svojih močeh podprla človekoljubne akcije naših dobrodelnih društev.

Pred kratkim je odšel na pedagoško šolo v Beograd priljubljeni in agilni sokolski delavec učitelj g. Božo Črnelič. Udeleževal se je pri mladinskem odseku za katerega je vodil episkopična predavanja, kot prednjak, vaditelj in v sokolskem odru. Izven tega je bil predsednik Protituberkulozne lige in tajnik društva za varstvo otrok. Prednjačk zbor mu je priredil intimen poslovnih večer, želeč mu pri nadaljnem študiju najlepših uspehov.

Mladina topliške šole je v režiji učitelja ce go Adamičeve naštvirala mladnško igrsko ki jo je mladini napisal učitelj g. Arnost Adamič. Ker je ves čisti dobiček namenjen za Rdeči križ, ki ga bo porabil za zdravila potrebna mladino, opozarjamo na predstavo, ki se bo vršila na Stefanovo do

pol 19. v Sokolskem domu. Isto predstavo se že predzadnji nedeljo vpr zlorila za odrasle, dvakrat med tednom pa za mladino topliške in zagorske šole.

Z nedejskim veseljem so te dni prejeli gojenci obrtnonadaljevalne šole v Toplicah sporočilo, da je ukinjen dosedajni nedejski pouk, ki je prenehan na torke. Boj proti nedejskemu pouku se je vršil že dalje časa, a ni prišlo zaradi rezerviranosti enega čela prizadetih do končnega zadovoljivega zaključja. Sedaj so pa predskoli izgovili in pri seji se je soglasno odobrilo stališče, da potrebuje tudi vajence, ki dorašča, svoj odnos. S tem je pokazalo naše obrtništvo svojo nesebično razumevanje za težak vajencev položaj, na drugi strani bo pa hudi vajence znal ceniti mojstrovo naklonjenost, ki jo bo poplačal z vestnejšim delom, kar bo obema v korist. Tako smo tudi tu stopili v vrsto onih, ki se to že zdavnaj uvajata.

Nad revir je legla pravcata jesenska megla. Smučarji so že pripravili svoje odličce in hrepenče upirajo oči v naše bele postojanke: Sv. Planino, Kum, Sv. Gor, Čemšenik in drugam v valovne, ki je z njimi bogato naše Zasavje. Pa ni od nikoder nič, menda je letos še s snegom kriza. Vseč pa je revnejšim slojem, da se je zakasnila neljuba zima, a prav po računih tudi rudarju ne gre, saj je ves odvisen od mraza, kajti če je zima premila, je malo zaslužka v rovu, premog ne gre in praznovanje grozi. Vidimo, da ni nikdar vsem ustreženo. Ker pa ni še vseh dni konec, bomo pač vsi lepo počakali, saj nam naš kmečki občan prerokujejo še zelo sneženo in ostro zimo.

Dobro ga je zavrnil.

Na promenadi odnese veter možu klub z glave. Mimoidoci mu zakliče: — Drugič si pa pribite klub na glavo.

Če bi hotel to storiti, bi moral imeti glavo iz takega materiala, kakor je vaša.

Nalezljiva bolezen.

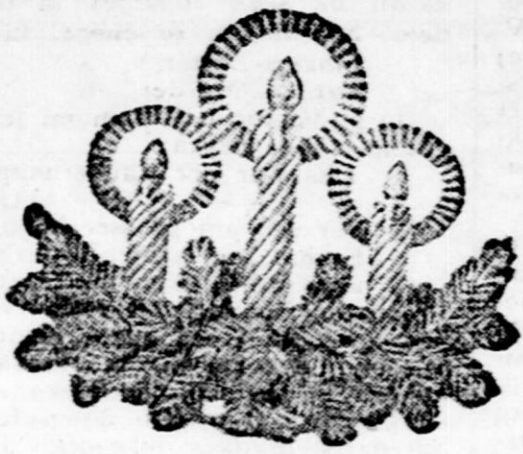
Potnik v vlaku, ki se zelo boji nalezljivih bolezni, vpraša ženo, držečo v naročju otroka: — Zakaj pa vaš otrok tako joka? Ali nima morda nalezljive bolezni?

— No, take nalezljive bolezni bi bili lahko vi veselji. Otroci dobiva zobe.

Čudno.

— Kdo pa je ta svetlolaska, ki sem te videl z njo v četrtek?

— To je tista črnolaska, ki sem ti jo predstavil v ponedeljek.

in mir ljudem na zemlji

Ljubljana, 24. decembra.

Tem bolj zažaja človeka o božiču po iskreni besedi, po lepem in plemenitem, po človečanski ljubezni, ko se toliko govori o vsem tem. Se bolj začutimo prepad med človekom in njegovimi lepimi besedami. V človeku se dvigne odpor s tem večjo silo zoper hinavščino, zoper fraze, zoper zlagano človekoljubje, zoper vso to nizkotonost ter slabost, ki tišči družbo k tlom, da ji je zdaj geslo »Mir ljudem na zemlji!«

Bog se je rodil. Kmalu bo že 2000 let od tega. Leto za letom obhajajo spomin njegovega rojstva. Ko se pa človek nekoliko zamisli nad seboj, se zgrozi v misli, da je bil bog prej rojen kot človek! Človek se ni bil rojen. Rodi se le smrtnik. Ne ve, zakaj se rodi, ne pozna smisla življenja, ne živi tako, da bi bilo njegovo življenje vredno veličine življenja, ne živi zato, da bi rasel k lepemu in plemenitemu, ne živi tako, kot bi moral živeti človek! Človeka se ni. Človeštvo bi se moral roditi človek, njegovo rojstvo bi moral pričakovati tako nestrno, kot so pričakovali rojstvo boga. Bog se je rodil, toda zakaj ni zavladalo na svetu božje kraljestvo, zakaj se zemlja ni spremenila v raj, zakaj se ljudje niso prerodili po božjih naukih? Bog se je rodil in umrl, človek se pa še vedno ne rodi. Bog se je rodil, toda z njim ni prišel na zemljo mir. Zgodovina nam celo dokazuje, da sta potem še bolj kosila meč in ogenj. Krščanska ljubezen ni zmagala niti tam, kjer je zmagal križ. Izmalčičila se je, ni več istovetna s človekoljubjem. Krščanska ljubezen je samo lep nauk, ne sloni pa na nji bratstvo ljudi. Tega bratstva ni. Mir ljudem na zemlji... kako žalostno zveni to geslo! Miru na zemlji ni, ker ni človeka.

Božič praznujemo. Bog se je rodil prej kot človek, prej smo dobili praznik miru, ko mir sam. Zato se zdi, da praznujemo božič brez pomena. Da praznujemo, kar je še tako daleč pred nami. Ta praznik je torej vesel samo navidezno in tudi lep ni tako, kot se

nam zdi. Tudi v tem pogledu smo ogradili idejo v plašč fraz. Vsaka ideja se nam zdi važna bolj zaradi tega, ker se lahko na njen račun lepo govori. Zato proč z lepimi, praznimi besedami! Iskrenosti pogrešamo, prave ljubezni je treba ljudem, ne besed o nji, ne smemo tajiti, da božič ni praznik miru, nego le praznik lenobe. Božič praznujemo, da lahko skrijemo za lepe besede vso pasivnost, vso slabost družbe, da zagnemo resnico z geslom o »miru«.

Zakaj ne moremo posvetiti o božiču vsaj nekoliko pozornosti človeku, ki se ne more preroditi, da bi mu bil mir dejstvo, ne le lepa beseda? Vsaj toliko bi se morali zamisliti nad človekom in njegovo žalostno usodo, kolikor govorimo o bogu. Vsaj toliko človekoljubja bi moralo biti v naših srcih, da bi vsaj poznali pojem človekoljubja! Zdaj pa je še vedno tako žalostno na svetu, da mnogim ne pride niti na misel, da bi ljudje ne smeli donuščati trpljenja niti nekaterih redkih posameznikov. Zdaj pa trpe milijoni ljudi in nihče resno ne razmišlja, kako bi čim prej odpravili to strašno zlo in strahoto človekoljubje vendar ne temelji na sami borbi za nadvlado posameznikov, na tem, kako bi posameznik kljub trpljenju milijonov ljudi stremel še vedno, da bi se mu godilo dobro samemu, da bi v miru užival sadove trpljenja trpinov in da bi se ne zavedal, da je človek socialno bitje in da smo vsi odgovorni, če trpe soljudje. In človekoljubje tudi ne temelji na gnusnem hujškarstvu, podpihovanju zverskih strasti — v imenu nekih namišljenih idealov in celo v imenu miru! Ali mislite, da bomo mir dosegli s klanjem? Ali mislite, da bo zavladalo božje kraljestvo na zemlji samo zaradi praznovanja božiča?

Samo človek bi se moral roditi, človek, v katerem bi ne bilo več zverskih nagonov, človek, ki bi se zavedal, da je socialno bitje, ki bi vedel, da je človekoljubje osnovna življenjska zapoved in da ima človeštvo bodočnost samo, če bo živelo v ljubezni in ne pod oblastjo pestil!

jasno je, da ima človeštvo samo tedaj bodočnost, če bomo vzgajali ljudi v plemenitosti, če bodo ljudje plemeniti, če bomo torej zahtevali zverstvo, živalske instinkte. Boriti se za mir pomeni torej boriti se za boljšega človeka, za srečnejšo usodo človeštva. Ta borba je povsem naravna. Že zdavnaj smo spoznali, da je človek socialno bitje, ki priznava, da je človek socialno bitje, tedaj moramo pač priznati, da vse človeštvo tvori skupnost. Ta skupnost se potem takem ne more deliti na edince, ki bi se borile med seboj za prvenstvo s klanjem. Skupnost se vendar ne more razkosavati in masakrirati same sebe. Brez analiziranja nam je jasno, da je smisel klanja narodov le delo!

v tem, da drug drugega čim prej ugonobi. Zmaguje tisti, ki je bolj zverski in končno bi ostale na svetu samo najbolj rafinirane zveri, ki bi se tudi krale. Čeprav bi ostal le en narod. Vojne ne more nihče upravičiti, da je potrebna ter neizogibna. Nihče ne more dokazati, da je kdaj koristila človeštvu in da še bo.

Ako torej kdo ovira mirovno misel na njenem zmagovitem pohodu, se bori proti življenju, proti človeštvu, proti vsemu, kar je boljšega v človeku, proti boljši bodočnosti človeštva in proti pravi kulturi. Skoraj isto pa je, kot če bi se borili proti pacifizmu, če smo pasivni in če ne delamo za svetovni mir, čeprav smo prepričani pacifisti. Naš program je torej

mešom, čeprav so mnoge nakuhale in napetle mesa že včeraj.

Prav dobro čutijo slabše zakonske polovice na svoji koži, da bo jutri božič. Zene so jih enostavno spod-le od doma, ko so jih doslovno otropale. In kam se naj izgubi ubogi mož ob tem mrazu, ko žene doma čistijo s takšno verno stanovanja, kot da je stanovanje postalo moderna ker čez noč?

Tudi dopoldne so v večini meščani domov smreke kljub temu so pa že včeraj nekateri kmetje »napovedali konkurse in so začeli sčeti lepe smreke v drva. Ta božični sejem je bil zaključen »oficijsko« ob 10., da so lahko stopili v akcijo pravočasno pometači.

Mešto je še vedno zelo razgibano na trgovine se polnijo od ure do ure bolj. Prejšnje dni je bilo tudi živahno v trgovinah, vendar pa ne tako in marsikdo je mislil, da ljudje nimajo denarja. Danes se pa lahko prepričaš, da imajo ljudje še preveč denarja, vsaj tisti, ki se privedajo v trgovinah, niso pa imeli dolejš časa, da bi kupovali. Danes je že napol praznik, zato se lahko ljudje bolj posvečajo takšnim veselim prazničnim opravkom.

D je praznično razpoloženje popolno, oblegajo stanovanja armade beretev, ki so se izredno pomnožili te dni, pač povsem v razmerju s pomembnostjo božiča. Meščani si pa ne puste s tem kvariti božičnega veselja. Marsikje so na vratih stanovanj veliki napis, da ni nikogar doma. Zvonci ne zvone, odvijti so, pač pa se tu in tam sliši na stopnišča kakor ronotajo v kuhinjah z lonci in nekateri prekušajo gramofonske plošče. Zvečer bo namreč vsokolna Ljubljana navila gramofone, kjer nimajo radia.

Skrajna, povsem smo se že pripravili na božič, ničesar ne pogrešamo — razen snega. Po cerkvah so že začeli zvoniti s takšno vneto da se človeku ustavljajo peresa. Hm, božič!

Neka podjetna ljubljanska gospodinja je nista ponosna in presrečna potico k peku. Tedaj pa — potica se je spuntala, začela je kar na lepem sliniti iz modela, najbrž pod vplivom nežnih rok. To vam je prava živa gospodinjinska umetnost, da potica tako imenitno naraste. V tem primeru je pa bila umetnost preživa. Gospodinja je z nergozno naglico popravljal testo, vendar ga ni mogla zadržati, kar bruhalo je iz modela ter se obesilo v dolgi stremi od gospodinjinskih rok in še preden se je gospodinja prav zavedla strahote, se je testo že vlečko po tleh. Gospodinja bi se najraje pogreznila v zemljo, kajti hujše sramote si ni mogla niti misliti. K sreči pa ni bilo v bližini človeka, zato je napravila hokus-pokus — in potica se je znašla v Ljubljani med drugimi dobrotami.

Podobnih nesreč se pa dogaja te dni nešteto in moramo očudovati že zaradi njih gospodnje, ker ne obupajo. Če bi se moškemu zgodilo kaj takšnega, da bi mu ušla potica v Ljubljano, bi najbrž skočil za njo, čeprav (ali baš zato) je Ljubljanka suha in kaj bi napravil možak, če bi mu ušla potica, ko bi se vračal s trga tako obložen kot nesrečna gospodinja? Ni bilo časa za primedljanje, cezar, nabasan z repo, jajci, s solato, kolerabo itd. Je odložila kar na cesti ter jo ubrala za kokačo. Jo, kolikor so ji pač dovoljevale košate oblike. Kričala je: Držite jo, držite! — Ljudje so mislili, da teče za tico, končno so pa vseeno zagledali bežečo božično penčko. Začel se je eden najzanimivejših lovov na naših ulicah, ki se ga je udeležila takorekoč vsa javnost brez lovskih listov, ki je bilo tedaj na ulici. Kokačo je kar frtala po cesti in najbrž bi ušla, če bi se ne zatekla gospodinja pod nose in se ji zapletila v ozko krilce. No, krilce pa sploh pomeni nesrečo. Hop! možak je posegel po kurti ter jo izvlekel iz prijetnega zatišja s čimer je bila usoda leteče penčke zapечатena. Gospodinja je pa bila seveda kar omamljena, da ni vedela, kaj se je godilo z njo.

Če še omenimo eno takšno strahoto, bo menda dovolj, da boste sprevideli, kakšne mučenice so gospodnje. Če nese gospodinja po cesti zajca, ni to nič nenavadnega, saj je tudi povsem navadna stvar, če nese lovec samozavestno iz dejkatesne trgovine zajca. V tem primeru se je pa zdelo stvar ljudem vseeno nenavadna. Ustavljali so se na ulici v gručinah in posamezno ter se krohotali, da so preglušili celo tramvaj. Gospodinja tega ni opazila, ker je bila zatopljena v gospodinjinske račune. Nazadnje se je zaletela v možaka ter se pri poštem sunku zdramila. Obrnila se jezna za nerodo — ter opazila, da vleče zajca za tace pes volčjak. — Zato je bil tako težak! Marš mrtva! Še pojedel bi ga, gled, gled, rep mu je že odgriznil!

Da je božič blagoslovljen

Ganljiva božična idila v samotarski koči na kmetih

Da je božič blagoslovljen ter sveta noč res blažena, je menda treba zato poleg vse prigodne poezije in »žegnove« tudi precejšnje porcije tihožitja, seveda ne takšnega, z oljem namazanega na platno, nego povsem realističnega. Nedvomno bi bilo treba o teh tihožitjih najbolj govoriti o božiču, če že posvečamo temu prazniku takšen pomen. Kdo bi ne privoščil ljudem vseh zemeljskih blagov, kakšen pomen pa naj ima božič, če ni »blagoslovljenec«? Toda zdaj je v akciji samo ta kanonada, ki tako sentimentalno grmi zoper poezijo tihožitij, na vse nemogoče načine nam hočejo blagosloviti božič, samo na mogoč način. Nihče noče z besedo na dan, kako si naj založimo misel in niti ne pove, kako si jih tu in tam zaigajo kljub vsemu. Sploh pa dober tek vsem! Ne bomo jih nadlegovali ter molili tihožitja.

Vendar se pa gospoda moti, če misli, da na kmetih ne znajo praznovati božiča tako imenitno, kot se motijo tudi tisti, ki mislijo, da se kmet letos o božiču lahko smeje zaradi razdolžitve, ko drugi sloj gledajo skozi ozke. Pregrešno so takšne misli, zlasti o božiču. Vraga, ali res mislite, da naj kmet baše tukaj na božič kiso zelje in krompir? Že zaradi tradicije se ne sme pregrešiti tako strašno, poleg tega pa tudi gospoda v mestih ne bo umirala na božič od gladi. V tem pogledu je torej kar neokusno govoriti o krizi.

Kako pa praznujejo božič drugi sloji, razen omenjenih, menda nikogar preveč ne zanima. Kljub temu se nam vsiljuje sama po sebi posebna božična legenda, kot se pač vsiljuje vse božične legende. Ta legenda ganljivo pripoveduje, kako je praznoval božič siromak, ki ne spada med čistokrvne kmete, še manj pa med gospodo.

Prišlo je do pomembnega vaškega dogodka. Bogata kmet je zakaj pred božičem kravo, ki je najbrž videla Abrahama na Govedino na kmetih zelo čistojo, zlasti ob tako imenitnih praznikih, kakršne je božič. Toda najlepše krave vendar ne morejo žrtvovati za takšno »neumnost«. Pod nož pride pač takšna, ki se je izgubila smrt in ki je že dovolj stara, da aže pogine Govedina je bila takoj »razprodana, tega menda n. treba še posebej omenjati. Za božični obed mora biti poleg vsajnetine vendar tudi Govedina. Kupil jo je tudi siromak, o katerem govori naša legenda. Kupil jo je seveda na upanje, založil se je pa s precejšnjo porcijo, kajti prašičevega mesa ni imel.

Ko so angeli oznanjali mir ljudem na zemlji in blaženi noči, je že možak pristavil k ognju Govedino, da bi na sveti večer ne gorelo zamen v peč. Božičnega večera ni postavil na mizo, saj ni imel otrok in ne žene, ki bi ga opominjala na svete dolžnosti. Dovolj pokore se mu je zdelo, da je moral žetvi in stradati sam. Sicer pa to za legendo ni važno. Važno je, da je ganljiva božična idila v samotarski koči na kmetih. Samo mislite si, kako je ganljivo sedeti v blažen noči pred pečjo ob plapolajočem ognju! To je vseh božične poezije, zlasti še, če ne pozabiš, da se v velikanskem loncu kuha preslastna Govedina! Šlišiš celo angelsko petje in pri srcu ti je tako nepopolno sladko, da v ginjačnosti posežeš po burkiji in izvlečeš pisik iz peči. Da pokušiš, če se je omečala Govedina. Toda Govedina je vedno bolj trda, da svetovna poezija traja čim delj. Treba je zopet doiti voje ki se je povreča in tista prijetna pesem v loncu se zopet nadajuje.

Siromak je zakramaj ob uspravajoči gošbi. Legenda sicer lepo pravi, da so ga zazibali v spanje sami nebeški angeli. Pustimo jim to veselje! Končno pa tudi ni več tako važno, kolikokrat se je siromak predramil pri Govedini in koliko voje je porabil za dolivanje, dovolj je jasno,

da je preživel najlepšo sveto noč, ker je sedel pred pečjo še vedno že ob belem dnevu. Dolgočasna poezija se je zavlekla v neskončnost. Govedina je bila vedno enako trda in možak je moral biti vesel, da ni postajala še trša. Nanosil je drvo in vode in si nabrusil skrban nož. Bil je že vrazil lačen, toda potrpeti je treba, čeprav je božič, če si kuhaš Govedino. S pokušanjem si vzbujš samo skomine, zato je mož prepustil Govedino svoji usodi ter si potolažil puntarski želodec s slanin krompom, ki ga je odliil z Govedino.

Ko je že v mraku hotel zopet naiti na ogenj, se je strahovito prestrašil, kajti Govedina se je pekla na črepinjah velikanskega lonca in čvrčala kot bi gorelo brnje. Nič čudnega, če se je skuhal prej konec kot Govedina, kajti bil je vseeno precej manj trd in tudi star najmanj toliko kot uboga krava, ki jo je siromak kiel čedaj bolj nesopstljivo kljub velikemu prazniku. Največja nesreča je bila, ker možak ni imel več nobenega tako velikega lonca, da bi spravil vso nakuhano in opečeno Govedino vanj. Razumljivo je, da ni bila kuhana niti v dvanajstih urah. Siromak jo je zbasal v več manjših loncev. Sponec ga je drugo noč še precej vil pred pečjo in češče mu je ugasnil ogenj, ko je zaspal. Končno pa je le minil sveti dan in se pričel god mučenika Stefana.

Ker so se božični prazniki začeli, torej se nagibati h koncu, je možak skienil, da ne bo več čakal, da se Govedina končno skuha, ki mu je napravila toliko bridkih ur. Junaško se je spravil nad njo. Bila je pa bolj žilava kot najboljše pnevmatike svetovnih znamk. Siromak je ni mogel pregrizti, z ostankom starih zob, pa jo je držal krčevito s njim ter nategoval, z roko, da bi jo pretrgal. Pograbila ga je strahovita jeza, kajti zavalje je, da ne bo mogel pospraviti Govedine kljub vsem mukam in žrtvam. Toda ni vrgel puške v koruzo. Ves besen je nasadil en konec Govedine na kjužo sobnih vrat ter z zobmi in rokami vvelal drugo konec po sobi. Govedina je pa bila čudovito elastična ni se pretrgala, ko jo je možak nategnil v več metrov dolg trak. Ves obupan je možak končno zmirevali Govedino z drvarskim kijem in ssekjal s sekuro.

Ali bi ne bila to idealna snov za tihožitje? Vj pa, ki se mastite, nikar se ne pohujšajte nad to preneslično legendo! Tudi sveti strah je potreben, da ne bo blagoslovljen božič večno moderen.

Božično razpoloženje v Ljubljani

Ljubljana, 24. decembra

Da bo jutri božič sprevideli na vsakem koraku, ne le na ljudeh, saj tudi ljubljanska megla diši po božiču, po poticah namreč, ki jih pečejo te dni na debeču, kot da bo jutri vse Ljubljana na benketu.

S poticami imajo gospodnje posebne skrbi, ker je pritišni mráz: samo pomislite, kako hudo je če se potica preveč shladi, ko jo nese gospodinja k peku, ter upade testo. Pred mrázom je pa težko obvarovati potičke, toda neše gospodnje so iznajdljive. Zato vidite danes na cesti toliko dam z otroškimi vozčki. Ne smeš pa misliti, da imajo gospe toliko ljubega časa za sprehode z otroki. Otroški vozček je v Ljubljani malo da ne univerzalno prevozno sredstvo, zato dame z njim vozijo potice k peku.

Sveveda se je poznalo danes tudi zelo na trgu, da je jutrišnji dan povečan posebnimi želodcev. Stnda da je tako malo takšnih živahnih tržnih dni, ko gre vse tako v denar. Gospodnje bi vse najraje kupile s blagom vred, če kmetice. Za hranjenje pač ni bilo časa. Najbolj so se zalagale s

Božič in mirovna misel

Miru ne bomo dosegli, če se ne bomo zanj z vso odločnostjo borili

Božič je postal praznik miru, ne da bi ga določili za to. In najlepši pomen ima, če ga praznujemo v tem namenu. Ko se o božiču ustavi za trenutek človeško pehanje za materialnimi dobrinami in se ljudje prepuste bolj samim sebi, kar pomeni, da postanejo nekoliko bolj človeški, plemenitiji ter dovezni za globljo misel, se sprošča v človeku tista elementarna, življenjska sila, hrepenenje za lepim in dobrim, kar se odraža v optimizmu in človečanski ljubezni. Morda je takšno božično čustvo nekoliko podobno tako zvani sentimentalnosti, ki išče izraza le v frazah, toda to je le navidezno. Ko se o božiču začne solnce takorekoč preražati, vračati se proti ekvatorju, morda začuti človek že zaradi dovteta, zlasti mi, ki smo potomci čistilcev solca, da je bistvo življenja optimizem. Zato se mu mora vzbuditi vsaj v podzavesti gnev proti vsemu, kar ponižuje človeštvo, kar temelji na surovem atavizmu in pesimizmu, ki škoduje človeštvu najbolj.

Božič je splošno že priznan kot mirovni praznik vendar še ni povsem posvečen mirovni misli. Zdi se, da govori večina o božiču o miru le bolj prigodno, da le beseda o miru le lepa božična fraza. Pacifizem, ki bo šel ali prej zavladal popoičoma, se še zdi marsikomu tu. Nešteti so, ki jih ni iztreznila niti najstrašnejša vojna, ki so spili za vse žrtve in strahote vojne, ki se niso sposobni misliti človeško, ki še ne poznajo najvišjega, neporečnega ideala človeštva. Mnogo jih je, ki so prepričani, da se narodi ne morejo sporazumeti mirnim potom. Toda, če bi vsi ti bili pripravljeni delati za svetovni mir ali če bi vsaj ne hujškali na novo vojno, tedaj bi pač ne bilo tako težko doseči tega ideala, svetovnega miru.

Nedvomno je tudi dovolj prepričanih pacifistov, ki bi lahko storihi mnogo več za mir, če bi bili vsaj tako aktivni, kot se voin hujškači. Vsi, ki smo omečani pacifisti, bi se morali zavedati, da si mir moramo priboriti. Zato moramo vsi delati za mir. Morali bi tvoriti močno organizacijo kot protutež organiziranemu hujškanju za vojno. Vprašanja svetovnega

miru očitno ne bodo nikdar rešili zadovoljivo diplomati. In menda ni treba posebej naglašati, da od rešitve tega vprašanja zavis: usoda vsega človeštva. Osnovna človeška pravica je, da vsak član človeške družbe sme sodelovati, ko se mu krijajo pravice, ko se odloča o njegovih usodi, saj mora človek uživati tudi pravice, ne le, da izvršuje dolžnosti. Zato bi morali vsi sodelovati pri tako važnem vprašanju, kakršno je vprašanje svetovnega miru. Kaže da so doslej pri nemih odločali samo oni, ki govorijo o drugih narodih vedno le kot o sovražnikih in o prijateljih, če si dele sovrastvo z njihovim narodom zoper tretji narod.

Toda te pravice pacifisti seveda še nimajo, ker si je niso znali priboriti, ker so bili preveč pasivni. Pacifizem se mora manifestirati v aktivnosti in je le tedaj pokret, ki ima bodočnost, ako so njegovi pripadniki aktivni. Pacifisti morajo torej predvsem uveljaviti svoje pravice, kajti živimo še vedno v časih, ko se še ne zdi vsem samo po sebi umevno, da se moramo zoperstavljati vojnemu duhu da je stremenje za mirom dolžnost vseh. Zdaj se morajo pacifisti še boriti za to, kar bi jim morali priznati vsak, če bi ne bila kultura samo slepo. Kultura še ni človeška, ker služi predvsem tistim, ki priznavajo samo pravico pesti.

Seveda se zdi marsikomu smešno boriti se zoper tako mogočno silo, zoper krivoločnost, ki je posebeljena v kulturi, ki ne služi ljudem, in ki se naslanja le na silo in zlagani idealizem na »svet egozem« zoper vojnega duha, ki ga upravičujejo s svetovnim sovrastvom zoper vse tisto, kar ovira svobodo, razmah človeštva. Toda čim silnejša sila ovira človečansko misel, tem silnejši mora biti odpor tem bolj aktivni moramo biti. V slehernem človeku je nekaj človeškega in vse kar je boljšega v nas, vse, kar plemeniti človeka temelji na ljubezni na življenjskem optimizmu. V tem je upravičen pokret prijateljev miru. Ni treba skrbeti nih in visokih besed, ni se nam treba navduševati za mir s frazami, kot se navdušujejo z njimi za vojno. Povsem

Spominjajte se slepih!

IZ KRALJESTVA FILMSKE UMETNOSTI

Szöke Szakall

Szöke Szakal je bil rojen 2. februarja 1883 v Budimpešti. Njegov oče je bil kl. par. Roditelja sta mu umrla, ko je bil še mlad. Potem ga je vzela k sebi teta. Njegovi bratje so postali vsi inženjerji in arhitekti. Tudi njega so poslali na tehniško visoko šolo, pa je kmalu pokazal, da mu ta poklic ne prija. Začel se je ukvarjati s pisateljevanjem in napisal komedijo »Svetla brada« all po madžarsko »Szöke Szakalle«. To namreč ni njegovo pravo ime, ampak samo psevdonim, ki si ga je vzel po svoji komediji.

Iz pisatelja je postal igralec. Na skuhnjah za svoje igre je pomagal režiserju, vladalci je igralcem, kako si vloge zamisliti. Vsi so se njegovim vlogam smejali. Ravnatelju nekoga gledališča je prišlo na misel, da bi ga pokazal tudi gledalcem, ki se hočejo zabavati. Tako je Szakall postal igralec. Igral je skoraj v vseh budimpeštanskih gledališčih in postal na posled najpomembnejši madžarski komik.

Pred sedmimi leti je prišel v Berlin in začel igrati pri filmu. Osemindeset filmov ima že za seboj. Naj natejemo samo najboljši: Dve sret v 3/4 taktu, Vekčanstvo ljubezni, Pustna vila, Valčekov raj, Sestrinica iz Varšave, Neznani gost, Melodija ljubezni, Zvezde z neba, Grofica Marica in njegov najnovejši film v mestu je vse narobe. Njegova glavna želja je, da bi igral Mošerovega, Namisljenega bolnika, ki bi se mu brez dvoma zelo dobro podal.

Ko je Szakall prvič stopil na berlinske odre — bilo je v Lessingovem gledališču s slavnim Bassermannom — je zapisal znan nemški kritik Kerz: »Pazite, gospodje gledalci! Ravnatelji! Zapomnite si tega moža! In vendar si ga gledalci ravnatelji niso tako dobro zapomnili, kakor filmski. Danes jim je gotovo žal!«

Teza izvrstnega komika bomo videli za božič v filmu »Zvezde z neba« in njegovim dvotipom se bomo smejali kot že dolgo ne!

da Schröderja, da bi v njim jestla Bobbyja. Otokar na brzojavlj Zamberiju, ker se sluti, da bo Bobby kmalu obišel. Potem si prizadeva na vsa možgna načine, da bi združil Bobbyja in Carmen.

Res je Bobby odvedel službo, vendar pa je obljubil, da se odpelje drugi dan Allico na letovišče. Ko pa izve, da je Alice namenjena tja samo zato, da spremlje Schröderja, se z njo sporeči in vztraja pri tem, da je ne bo peljal. Tedaj zmaga v Aklci Lubezen. Prosi ga, naj ostane, toda Bobby očiše peš dalje in hodi tako dolgo po cesti, dokler mu železniška zapornica ne zapre poti. Ko se pripelje Otokar, da bi šel na postajo po Zamberija, ju zagleda v obljemu. Zdej se mora odgovodati svojim železnim naklepom...

Sibila Schmitz

Sibila Schmitz je bilo komaj okrog 17 let, ko se je udeleževala na Reinhardtovem odru. Njen izredni, elementarni talent jo je kmalu usposobil za vloge, ki jih more preudaren, resen režiser je težko zaupati tako nežni mladenki. Reinhardt je pa kmalu spoznal ta izredni talent ter je storil vse, da je njegov razvoj pravilno usmeril. Vendar pa je šele zvočni film mogel do dna izčrpati vse neverjetno bogate zaklade tega talenta, zvočni film, ki s svojimi malone nadnaravnimi možnostmi nudi igralcu prav vse možnosti izživljanja talenta, doživeti in občutkov. Po njenem silnem uspehu v Dreyerjevem filmu »Vampir« jo je — človek bi rekel — osvobodil Erich Pommer za nemški zvočni film, in sicer za glavno žensko vlogo v Ufinem zvočnem filmu »F. P. 1« ne odgovarja. V tem filmu igra partnerico Hansa Albersa.

Kakšna je naša Sibila? Te utegne marsikoga zanimati. Vsaka igralca ima — če ni samo povprečna ali podpovprečna — nekaj svojstvenega, nekaj prava posebno svojstvenega pa ima prav Sibila. Komu, ki je kdaj videl njen turbojni nasmešek ob očeh, komu niso od neke globoke ob-

čutene bolesti vztrepetale ustruce? Ali pa tisti njen resni, neznanji gib glavnice! Kako slaboten je ta gib — in vendar: kako čez vse mere zgovoren! Pa njene melanholične oči, ki kažejo vose, v notranjost, in so nemirne kakor Ahasverjeva misel — pa kljub temu tako zelo utrujene, kakor da se mučijo že tisočletja. Človek se mora skoraj vprašati: čemu ves dialog z vsemi svojimi dialektičnimi trdotami, in fiesami, čemu vse to? Saj so te oči kakor govoreče oči, če ne njene oči! Vse bi povedale, vse — če ne bi bilo njene brade, tiste ponosne brade, ki zapovedovalno, samozavestno preseka govoreče oči! In kako se to izvrši! Na zunaj malone niti ne opaziš! Čutiš samo, da je bila prisiljena neko nezrekljivo in sladko bolest svojega srca privesti...

Vse to, tudi najneznatnejše vibracije čustva, tudi poslednji, umirajoči žarek pogleda — vse to, ki se je na odru izgubilo, vse to je film zopet odkril, vse to ohranil in daroval sto in sto tisočim! Tako nam je film zopet daroval bogat dar, čudežno Sibilo Schmitz!

Film F. P. 1

Razdalja med Londonom in New Yorkom in prav tako tudi razdalja med Kildomom in Natalom znaša približno 5500 km. lometrov. Sedanji nivo tehnike ne dopušča na takšne razdalje rednega poleta z zračnimi vozili, ki so težja nego zrak, nato varjenimi s tovarji; tak polet se more gospodarsko obnesti le, če more vozilo medpotoma pristati.

Te besede je spregovoril dr. Dornier, genialni konstruktor zrakoplova »Do X«, ko je srečno zmagal vse težave povratnega poleta na prog. Amerika-Evropa. Po njegovem mnenju bo direktno polet na takšne razdalje težak tudi pozneje, ko bo hitrost zračnih vozil dosegla 210 km na uro. Tudi tedaj bo ogromna težina benolina — računati moramo na štiri tone in pol takšnega tovora — izključevala možnost kritja stroškov takšnega poleta. Zato so posebno pomembni napori inženjerjev, ki skušajo ustvariti bazo pristanišča za zračna vozila. Vse tehnične iznajdbe so se v svoji zgodnji mladosti posluževale obstoječih oblik. Prvi železniški potniški vozovi so bili do počitnice podobni tedanji kočijam. Tudi prva zračna vozila so bila po svoji obliki in konstrukciji podobna pticam. Tako so se začeli graditi tudi umetni otoki, ki so po svoji obliki podobni velikim ladjam. Ti otoki naj bi v bližnji bodočnosti postali medpotna pristanišča zračnih vozil. Podobni pa so motičnim ladjam vojne mornarice, ki vodijo na svojem krovu na sto in sto aeroplanov.

V Ufinem filmu »Junak« zrakac se kažejo matične ladije aeroplanov v osupljivo živih slikah v tej smeri: namerava nemška »Luft Hansa« ustvariti projekt čezoceanskega zračnega prometa. Prihodnje leto bo poskušala neki primerno urejen brod stationirati kot medpotno postajo za zračni promet sredi južnoatlantskega oceana.

Ta »umetni otok« postane postaja in prabežališče prometnih zračnih vozil prog. Nemčija-Južna Amerika. Tam bodo

Zvezde z neba

Pri našo vsebino uspelega filma »Zvezde z neba«, ki ga prinese Elitni kino Matica za božič.

Sofer Bobby (Gustav Fröhlich) je izgubil službo pri svetniku Blumaju, ker je bil preveč priljubljen pri ženskah. Ni se mu zgodilo prvč, da bi brez svoje krivde prišel ob službo.

Ko pride domov, ga tam že čaka čuden možak, ki ga z velikim spoštovanjem nagovori z besedami: »Gospod prof. ... V resnici je Bobby prof, ki si pod navadnim imenom služi kruh kot sofer. Čudni možak je Otokar (Szöke Szakall) njegov suiga iz dobrih časov, ki mu nikakor ni po volji, da je šel grof med soferje, ko bi s pomočjo dobre ženite prav lahko prišel spet do denarja. Na vse načine pregovarja Bobbyja, naj kaj takega pokušni in za naposled res prepovori, da sprejme povabilo na večerjo k španskemu kralju kavca Zamberiju in njegovi hčerki Carmen (Vera Spohr), ki je do ušes vanj zaljubljena.

Ko pride večer Bobby v hotel, se sreča z neko damo, Allico Lambert (Liane Haid). Biserna verižica obvisi na njegovem manštem gumbu in se raztrga. Med iskanjem biserov se začne Bobby z leno neznancko pogovarjati in pri tem pozabi

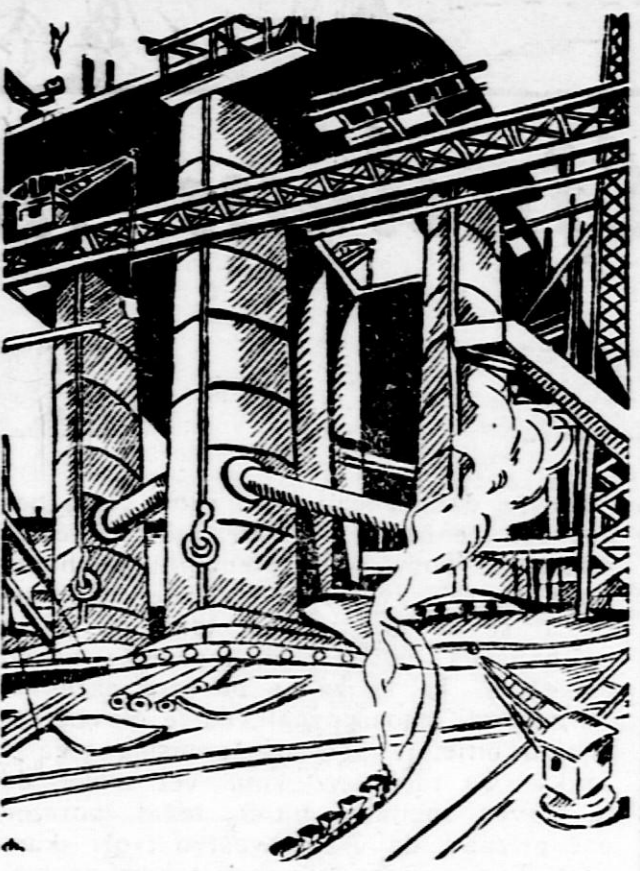

na Zamberija s hčerjo vred. Tudi gospod Schröder, ki se je z Allico dogovoril za sestanek, čaka zama. Bobby, ki ima še vsjo plačo za zadnji mesec v žepu, povabi Allico na večerjo. Kmalu začutita, da ljubita drug drugega. Ko se ji hoče Bobby predstaviti, mu ona to prepove, ker si ji zdi zabavno, da večerja z možem, ki ga ne pozna.

Drugi dan dobi Bobby po nekem oglašno službo zasebnega soferja pri predsedniku Führingu. Führing hobe priporočil in Bobby mu navede ime grofa Lerchenaua — kar je v resnici on sam. Predsednik je bil nekod z grofom v trgovskih stikih in bi se rad s tem ali onim članom njegove družine seznanil. Otokar se mu mora predstaviti kot grof Lerchenau in Führingerju je njegova zabavnost zelo všeč. Zelo je navdušen, da ga povabi na avtomobilsko vožnjo po Italiji. Ko Bobby pripelje drug, dan avto pred Führingovo vilo in ga pripravljata za pot, zagleda Allico v spremstvu Führinga, njenega strica. Zdej je kar besna, da se je upal navaden sofer ljubimkati z njo. Da bi se mu maščevala, ga na vse načine šikanira.

Peljejo se v Italijo proti Comu, kjer že čaka veselo družbo Ema, Allicina prijateljica. Alice pokliče brzojavno tudi gospo-

vzeli nove zaloge bencina ter letek dalje. Ti pokusni so se posrečili. Šele v nadaljnjem razvoju so se ti potoki primerno potrebam spreminjali. Pršli so zatoreje novi konstruktorji, ki so začeli graditi te »otok« na novih osnovah. Najmorednejšo konstrukcijo je nedvomno izumil nemški inženjer A. B. Henninger, ki je skušal odpraviti gibljivost brodu podobnega otoka, njegovo odvisnost od viharjev in morskih

Plavajoči jekelni otok sredi oceana, glavno pozorišče filma F. P. 1

valov. Henninger je ves »otok« postavil na plavajoča telesa »Bulere« imenovana, ki so z zrakom napolnjena. Ta telesa segajo približno 50 m v globino. Njihova višina je zato tolikšna, ker je morska površina gibljiva do globine 20 m. Telesa pa segajo še nadaljnjih 30 metrov v globino ter so zavarovana proti vsakršnemu vplivu valovanja in viharjev. Prebivalci takšnega otoka imajo občutek, kakor da živijo na naravnem otoku. Na mogočnih plavajočih telesih je pritrjena silna plošča, ki je dolega 500, široka pa 150 metrov. Na tej ogromni planjavi morejo pristati tudi največji zrakoplovi. Ob vzdolžnih straneh plošče sta zrajzen dve poslopji, in sicer na eni strani delavnice za zračna vozila, na drugi strani pa hotel z najmorednejšim komfortom. Seveda ne manjka radio-oddajna postaja. Nad vsem pa dominira ogromen svetilnik, ki je zgrajen nad hotelom ter kaže v silne daljave zračnim vozilom pravilno smer.

Na vseh štirih vogalih plošče so mogočni žerjavi, ki morejo silne aeroplane liki drobno peresce dvigniti ter položiti na ploščo. Velik spor je nastal zaradi vprašanja, ali naj se otok svobodno giblje, oz.roma ne kaže li zasidrati ga. Henninger se je odločil za zasidrano, ker s tem zrakoplovi lažje dosežejo pristanišče. Tako leži otok F P 1 z mogočnim sidrom pritrjen, vendar pa se more obratovati v smeri vetra in valov. V Ameriki, kjer so takšni problemi na dnevnem redu, so že izračunali stroške, ki bi bili potrebni za zgradbo takšnega čudežnega stvora.

F P 1 bo gibalo novega zračnega filma Erich Pommerjeve produkcije »Ufex« imenovan se bo »F P 1« ne odgovarja. V tem filmu bomo videli do počitnice natančno posneto Henningerjevo konstrukcijo — v tem filmu bo ta konstrukcija slavila svoj ognjeni krst preizkušnje!

Film „Maradu“

„Maradu« je izredno napet film, ki nas odvede v džunglo na otoku Borneu. V njem vidimo doživljaje bele žene, ki odkrije svojega moža pri maraduškem knezu. V čarobni palači sredi pragozla. Njena pot gre skozi pokrajne, kjer žive najvernejši zveri. Krokodili preže tam na svoje žrtve. ozromne kače zalezujejo ljudi, higene in tigri so jim povsod za petami. Pri knezu odkrije svojega moža, kemika, ki misli, da mu je bila nezvesta in noče zato o njej nič vedeti. Ko pa se izkaže, da ga ni nikdar varala, se mož odloči, da z njo pobegne. Knez, ki mu je bela žena zelo všeč, pa zve po izdaji za načrt bega in ju zajame. V boju ga kemikova žena nevarno rani s strelom iz revolverja Kemik, ki je bil knezov zdravnik, vladarju obljubi, da ga bo rešil, toda pustiti mora njega in njegovo ženo, da odideta. Tedaj pa nenadoma izbruhne ognjenik in porušil palačo. Knez je mrtev, kemik in njegova žena pa sta se kakor po čudežu rešila.

V tem filmu, ki je ena letošnjih umetniških senzacij, igrajo v glavnih vlogah: Rose Hobart, Charles Bickford in Georg Renavent.

Filmski drobci

- Fritz Kampers dela v Münchenu Atalanovski film »Dekle, kakor si ti.«
- Luise Rainer igra glavno žensko vlogo v Albersovem filmu »Zlati sakofon.« V istem filmu bo igral tudi Oscar Karlweiss.
- Novo Stolzevo opereto »Venera v svilke« so igrali prvič te dni v Zürichu. Dirigiral jo je Stolz sam.
- V ateljeju družbe Sascha na Dunaju delajo film po opereti »Polkova hčrca.« Glavno vlogo je dobila Anny Ondra.
- Filmsko opereto »Orlov«, kjer igra glavno vlogo Liane Haid in Svetislav Petrovič, so prekrstili v »Carjev dijamant«.
- Fritz Kortner bo režiral pri filmu slovitve pevke Marje Jeritze.
- Ufa misli napraviti film iz Schubertovega življenja.
- Jan Kiepura dela pri Ufi nov film, ki se bo imenoval »Pesem za Tebec.«
- Harry Piel je pravkar dogotovil svoj film »Ladja brez pristanišča.« V januarju se misli lotiti nove pustolovske drame »Skok v prepade.«
- Govoreči film o znanem svetovnem pustolovcu Manolescu, ki ga poznamo že iz časov nemškega filma, se bo imenoval »Manolescu in zenskec.«
- Conrad Wiene pripravlja za družbo Saturn filmsko opereto »Noč v Benetkah« po motivih Johanna Straussa. Glavne vloge so dobili slavniti pevci Tino Patiera, Elise Elster in komik Paul Hörbiger.

Dolenjska pred 50 leti

Iz predavanja podžupana prof. E. Jarca v društvu »Krka«

Ljubljana, 24. decembra.

»Krka«, pravijo, je postala »velika moda«. Zato ni čuda, da je bil tudi njen V. družabni sastanek v petek, 16. t. m.) v tej novi sezoni tako lepo obiskan, kakor vsi prejšnji. Na sporedu je bilo sklopično predavanje podžupana prof. Jarca o Dolenjski in o Novem mestu pred 50 leti iz predavanja posnemamo naslednje zanimive podrobnosti:

Vozno pošto med Ljubljano in Karlovcem je imela v oskrbi skoraj 100 let do leta 1893, ko je bila pošta podržavljena, novo-meska rodbina pl. Fichtenau. Od Virantove hiše na St. Jakobskem trgu je odhajal vsak večer, pozneje vsako jutro »Eilwagen«, težka kočija, ki je imela prostora za okoli 8 oseb. Zadaj je imela kočija zaklenjen prostor za poštne posiljke, na strehi pa za pakete in prtljago. Uniformiran postiljon je imel visok klobuk s širokimi kraji, krog njega svetlo »šnor«, na njej dva zelena debela želoda. Melodijo, ki je je trobil v svoji rogi, je tolmačil ljudstvo »Stradam, stradam, pošto peljam.«

Po Hoffovi knjigi »Gemälde vom Herzogtum Krain« se je obrtu v Novem mestu slabo godilo: »Meesan se preveč trudi, da sam pridela kruh in vino: namesto da bi zaslužil s svojo obrtjo, se preveč ukvarja s poljem in vinogradom in zato ni niti dober profesionalist, niti dober kmet. Rokodelcu se zdi njegov poklic stranskega pomena. Naročeno delo ostaja predelgo pri njem in zato si marsikdo postrže raji v Ljubljani. O tukajšnjih profesionalistih pravijo, da zahajajo raji v krme, kakor da bi se brigali za svoje delo. In ker vse v mestecu rado piije, hoče skoraj vsaka hiša točiti vino. Knjiigar ali tiskar bi moral tukaj lakote umreti...«

Koncem 18. stoletja so nastale železne industrije (kovačnice) na Dvoru in v Gradcu, ki so izrabljale domačo železno rudo. Tovarna na Dvoru pri Zuzemberku je slovela po svojih ložilih oih izdelkih. Njen izdelek je n. pr. čevljarski most v Ljubljani, ki stoji sedaj ob prisilni delavnici. Tovarna je zaposlovala več sto delavcev. Ker pa so morali kuriti z ogljem — dovolj premoga po 10 ur daleč je bil predrag — je tovarna propadala in l. 1891 ustavila obrat. Še pred njo pa so propadli plavži v Gradcu pri Črnomlju. Tudi kovačnice pri Zagradcu (Fužine), ki so se preselile pozneje v Ponikve pri Turjaku, se niso vzdržale. Propadla je tudi druga dolenjska industrija, tako cikova tovarna pri St. Janžu, pivovarna v Soteski, papirnica v Zuzemberku, steklarna v Kočevju in velike turbinske žage v Stattenbergu, Inpolci in Ponikvah.

Dolenjskega kmeta pa je zadela v teh letih še hujša nesreča: trtna us, ki je zajela vso Dolenjsko. Po pravici je trdil takratni državni poslanec Šušter, da je vinograd, ki je bil prej vreden 1000 goldinarjev, vreden le še 50 gld. Kaj so pač vredne suhe trte! Poleg teh gospodarskih udarcev kmeta šteje dejstvo, da je kuga zamorila rake v Krki. Iz Krke se je prej izvozilo na leto nad 100 tisoč rakov, največ tehkih eksemplarjev, o katerih pripoveduje Kost, da jih »5 meri toliko, kakor visok grenadir«. Letno je prišlo na ta način v deželo mnogo tisoč goldinarjev. Da so bili raki z Dolenjskega res slavn, se vidi iz tega, da so bili stalno na mizi na dunškem dvoru, kjer jih je tudi spoznal nemški cesar Viljem I.

Novo mesto je poraslo šele okoli leta 1900, ko so zgradili železnico in nov most v Kandio. Med tednom je mesto mirno dremalo Oživel je ob sobotah zvečer, ko je igrala godba pred rotovžem, pozimi v solnčnih dneh pa v nedeljo dopoldne. Živo pa je postalo mesto ob velikih cerkvenih slovesnostih, sejnih in tržnih dneh. Sv. Feliksa so hodili častit od blizu in daleč. Pri-

hajali so pevci, ki so z monotonim glasom kazali na slike roparjev in opevali njih dolo. Spomnjam se enega, ki je pel:

Johann Zoder, war ein Mörder, In g. Viktor Rohrman mi je citiral tole pesem takega pevca: Das war der Räuberhauptmann Udananñ

der war ein grosser Held Er hat die Armen unterstützt, und die Grossen hatte er ermordet. Zivahni so bili tudi vešeri v majniku iz pustni torek. Gospoda iz kazine je pripravila sijajen korzo in obmetavala ljudstvo s konfeti Podjetni Novomešanec so aranžirali na glavnem trgu delo dolenjske železnice. Sprajad štedinik s puhajočim dimnikom na kolesih, zadaj za potnike zvezane razbte »sajtrge«. Videl sem tudi mašinista, kondukterje in potnike.

V počitnicah je gospodarila puščoba. Mesto je oživelo le, kadar so tu prenočili topničarji na poti k strelškim vajam pri Krškem. Bil je to Novomešanom apomin, ko so imeli še garnizijo.

Dolenjska, ločena od svetovnega prometa, zvezana z železniskimi središči s cestami, ki so jih merili takratni inženjerji naravnosti po zračni črti, ne da bi se brigali kje držke vkreber, kje nezvol, je morala propadati. Opomogla se je šele z otvoritvijo dolenjske železnice l. 1894. in otvoritvijo belokranjske železnice l. 1914. S tem je Novo mesto postalo prehodna točka, ki pa se zaradi preslabega spodnjega stroja na dolenjski železnici in na prog. Bujbarci—Karlovce še danes ne more izkoristiti za svetovni promet, zlasti za zvezo s Sušakom in Splitom.

Zlodi danjem Narodnega doma (sedaj Sokolskega doma), ki je bil zgrajen po zaščiti župana dr. Poznika eno leto prej kot v Ljubljani, t. j. l. 1884., se je zelo razmahnilo društveno življenje. Največ zaslug za njegov razmah je imel takratni novomeški profesor Ivan Vrhovec, ki je tudi spisal »Zgodovino Novoga mesta in okolice.«

L. 1876. je kupil 33letni Ljubljantan Janez Krajec Bobnova tiskarno v Novem mestu. Ta podjetni mož ni bil samo tiskar, temveč tudi knjigotržec in založnik. Največje delo, ki ga je založil, je druga izdaja Valvazorja, ki ga je ogromno stala. Znana je dalje njegova izdaja pravljic »Tisoč in ena noč«, Kristof Schmidov spisov in Narodne biblioteke, v kateri je bila znamenita zlasti druga izdaja »Cebelice« in spisi Adrejkovega Jožeta. Krajec je bil tudi oče »Dolenjskih novice«, edinega lista, ki je kdaj izhajal na Dolenjskem. Ta list je bil verna slika družabnega in ljudskega gibanja na Dolenjskem. V rubriki »Kaj je novega po širokem svetu?« so posegale tudi v zunanjo politiko, dasi na način, ki se danes vzbuja dobro voljo. Troje takih cvetk iz prvih let »Dolenjskih novice«:

1. Angležem se v Afriki kaj slabo godi. Krivi prerok Mahdi, ki je dobil v oblasti veliko mesto Kartum, je od dne do dne bolj obseban s svojimi žrnimi vojaki. Ako ne bodo Angleži poslali tikeje več vojakov, jim bo morda se jako trda predla. Mesta Kartuma bi pač Mahdi ne bil dobil, ako ga ne bi izdel Farak paša. Ta grdoba izdajalka je pa tudi prejel svoje plačilo. Mahdi ga je ukazal obesiti. Prav je izdajalec!
2. Anglež, se res pravi kramarji. Kadar slutijo, da je kaj za dobiti, jim je dobro. A vendar so se zdajni žas opeharili. Ni se jim posrečilo utrditi Egipta. Zato so odpotali Turku nasvet, naj Turčija prevzame odgovornost in red čez deželo Faraoonov. Pa Turčija ni nič kaj pri volji. Ona pravi: Ako to storim, bo moje. Za drugega pa nočem pobirati krompirja iz žerjavice.
3. Francozi menajo in črncarji, ko so slišali, kako sta zvezani Avstrija in mogočna Prusija.

Zborovanje organizacije naših kolesarjev

V nedeljo je bil v Zagrebu redni občni zbor Koturaškega saveza krajevine Jugoslavije,

Ljubljana, 24. decembra.

V nedeljo 11. t. m. se je vršil v Zagrebu letošnji redni občni zbor Koturaškega saveza kraljevine Jugoslavije, ki mu je prisostvovalo nad 40 delegatov poedinih podsavezov in klubov. Zaradi nesporazuma v upravnem odboru, ki je dosegel višek po letošnjem cestnem državnem prvenstvu in ker takrat nikakor ni moglo priti do pomirjenja duhov, je dosedanji predsednik zveze podpolkovnik G. Jaklič 26. novembra odstopil in se zato občnega zbora ni udeležil. Mariborski delegat G. Hlebš je prosil predsednika, naj pojasni vzroke njegovega odstopa in dobil je odgovor, da se bo o tem govorilo na koncu občnega zbora.

Tajniško poročilo je prečital agilni tajnik G. Dianič. Poročilo priča, da je zveza do cestnega prvenstva dobro delovala. Glede glasovalne pravice je občni zbor doležil, da se spremeni v toliko, da posameznim klubom ne bo več pripadal en glas, temveč bi bila odločilna moč kluba tako da bi odpadel na vsakih 10 verificiranih članov po en glas. Blagajniško poročilo priča, da je gnotni položaj zveze dokaj žalosten. Dohodki so skromni, podpor ni od nikoder. Finančni položaj naj bi se zboljšal z uvedbo registracije koles odnosno s taksnimi znamkami. Nova uprava bo delovala v tej smeri. Odobren je bil predlog, naj bodo v bodoče verificirani ne le kolesarji, temveč tudi odborniki podsavezov, odnosno klubov.

Po prečitaju poročil funkcionarjev je bil izrečen absolutorij, potem so pa sledile volitve. Izvoljen je bil naslednji odbor: Predsednik Strzakowski, podpredsednik Krcalič, I. tajnik Dianič, II. tajnik Banek, I. blagajnik Megla, II. blagajnik Borovecki, I. tehnični referent Potnik, II. tehnični referent Kepec, savezni delegat adv. Jeglič. Odborniki pa Zagreb Sekulič in Slezak. Ljubljana Starin, Maribor Hlebš, Novi Sad Holicky, Bjelovar Horvat, revizorji Rodich, Pintaric in Borovecki.

Po volitvah je bil občni zbor za pol ure prekinjen, potem je pa prišlo na vrsto kočljivo vprašanje posledic letošnjega cestnega državnega prvenstva. Nekateri dirkači so vložili proteste proti sodrkačem in nekaterim funkcionarjem. Protesti so šli na kazenski odbor upravni odbor in predsedništvo Izrečene so bile občutljive kazni na katere so ponovno protestirali drugi Predsednik zveze, ki prebiva v Ljubljani, razburjene duhove, toda zaman natelet je na močan odpor zagrebških funkcionarjev,

L. Pinkavi v spomin

Kranj, 23. decembra.

Ni ga več! Odšel je od nas utrujen, izmučen od neprijetne zemsko poti. Ravno ko je hotel izvršiti prevažno življenjsko odločitev, mu je zastavila zla usoda korak. Bilo je...

Rajni prijatelj Pinkava, nazadnje sreški načelnik in Laškem, je bil znanja osebnost. Kdor ga ni dober spoznal, ga je utegnili napačno presoditi. Vnet za nedolžno šale in vesel v družbi: je bil zlasti — Sloven in poštenjak.

Zakaj naglaslan Sloven? E, ko je prišel doli z moravskih ravnin v našo neravno Kranjsko l. 1907., ni niti dober znal slovenko. Zato se je često izražal mimogrede i v nemščini. Ali, da ste mu videli v dušol še v nemščini je zabavljaj nad Nemci in njihovo politiko, da se je kar kadilo Marsikdo tega ni videl in znal, meni kot njegovemu stanovskemu tovarišu ne črnomajskem okrajnem glavarstvu je bilo to dobro znano. In Pinkava — poštenjak. Vnet za šalo in družabno zabavo je v vsem svojem življenju strog ločil mejo, ko se neha razgrajeno in prične čast in kavalirstvo Veder in pošten v vsem in napram vsem je bil povsod dobrodošel gost in cenjen tud: kot dober, vesten uradnik.

Sedaj je končano... Dragi Pinkaval Vidim Te, kako se voziš črez Leto in se smešljaš Haronu, ko vodi svoj čoln čez strme in zopet umirjene valove po rekli večnosti in kakor da Te slišim. O najini vožnji po Lahinji od Črnomlja do Gradca in kaj mi pripoveduješ razlagas najino predpotopno barko in vse dogodivšine spotoma, zlasti onaj zabavno, ko nema je hotel lovski čuvač gradškega graščaka Kühnela — ravno sva poživala na bregu — zlepljeni puško in čoln — No, po tej nadzemski vožnji naj čim prej pristaneš z nebeškim čolnarjem tam, kjer vlada večni božični mir in trajno svečano novoletno razpoložnje.

Dr. Fran Ogrin.

Brez pomisleka se lahko odločite

in stopite v krog naročnikov

„Slovenskega Naroda“

ki se vedno bolj širi. Prečitajte pazljivo našo božično številko, pa se prepričate, da naš list ni samo najlepši, temveč tudi najzanimivejši.

V novem letu se bo »Slovenski Narod« vestransko še zelo izpopolnil in postal še bolj

GLASILO NAŠEGA MALEGA ČLOVEKA

našega nameščena, trgovca, obrtnika in kmetovalca, ki ga vedno bolj tarejo nadloge tako, da čuti vedno najnežjo potrebo, stopati pred javnost in boriti se javno za svoj obstanek. A to stori najlažje potom našega lista, ki vedno in dosledno zagovarja interese malega človeka. Vsi, ki morajo trdo delati za vsakdanji kruh, se lahko z zaupanjem zatekajo k »Slovenskemu Narodu«, vsem in vsakemu bo naš list tudi v bodoče rad pomagal boriti se za pravično stvar.

In če se pomislite, kako širok pogled vam nudi naš list po domačem in zunanjem svetu, koliko zanimivega in poučnega čitva najdete dan za dnem v njem in kako krasni so »Narodovi« romani, ne boste več oklevali, temveč postanete tudi vi z novim letom naš naročnik. Naročnina je itak tako malenkostna, da ne more igrati nobene vloge, saj znaša mesečno

samo 12 Din

Besedo imajo naši čitatelji

Brezposelnim dajte dela!

Nehajte že vendar z zbiranjem sramotne milošne! Že dolgo se vodijo časopisne polemike, kako pomagati številnim brezposelnim, toda vse udarja le na eno stran zvona, tako da ne bo nič čudnega, če bo počil od tega enostranskega razbijanja.

Skoraj vse toži, da je pri nas še vse počno tujih delovnih moči, ki so masno plačane, a domačin se mora zadovoljevati s sramotnimi mezdami. To je vendar za naše prilike in razumevanje popolnoma logično. Če se izdelki tujih tovarn od strani kupujočega občinstva mnogo bolj čislajo in dražje plačujejo samo zato, ker so tuji, zakaj se vendar ne bi tudi tuje delovne moči plačevale boljše od domačin. K temu bi pa jaz rekel tako-le: Vsi tisti, ki zaposlujejo tuje delovne moči, spadajo na sramotni oder, a z njimi naj gredo tudi tisti, ki tuje blago kupujejo. Sklicevati se na domačina samo takrat, kadar iščemo zaslužka pri domačih podjetjih, a pri nakupovanju zahtevati tuje blago, je naša pristna slovenska logika.

Čudim se, da je podpisala proglaš o pobiranju milošne brezposelnim med drugimi tudi delavska zbornica. Mnogo več za sluge bi si pridobila za brezposelne, ako bi započela s propagando kupovanja domačih izdelkov, da pridejo brezposelni do poštenega koščka kruha.

Dokler bo konzument trdovratno zahteval od domačih tovarn neprimerne nizke cene, ne bodo prišli brezposelni do kruha in bo njih armada čim dalje večja.

Proč z miloščino! dela dajte brezposelnim! Vi konzumenti, pri vas je ključ do rešitve.

Svoj k svotelmu! A ne samo takrat, kadar iščete brezposelnim službe, temveč tudi kadar kupujete judje vsakdanje potrebščine. Tudi razna društva bi se lahko zganila in ne hodila samo takrat k domačinom tvrd-

Privedel sem jo v kraljevsko palačo in ji priznal svojo vročo ljubezen. V moje neizmerno veselje mi je prisegala, da me bo večno ljubila.

Obdal sem jo z razkošjem in od solnčnega vzhoda do zahoda sem plakal, ležeč pri njenih nogah, od prekipevajoče sreče; govoril sem ji najkrasnejše besede, ona me je pa hvaležno poslušala in mi prisegala večno ljubezen. Bilo ji je petnajst let, tako da sem bil prepričan, da v duši tako mlade ženske ne more biti nezvestobe. V začetku je nisem zapustil niti za hip, pozneje, ko sem bil o njeni zvestobi in kreposti že trdno prepričan, sem pa sklenil stopiti pred kralja s prošnjo, naj moje ženo preizkusi.

Kralj se me je tem bolj razveselil, ker mi je obraz kar žarel od zmagoslavja. Poklical je vse ministre in velikega vezirja, potem smo pa odšli glasno veseliti se v njene sobane.

Toda moje žene ni bilo nikjer, kar me je navdalo z velikim strahom. Brž sem vprašal staro sužnjo, kje bi mogla biti njena gospodarica in moja žena.

— Pred pilčima dvema urama, — je odgovorila sužnja, — je tvoja žena pobegnila z gonjačem velblodov. S tistim, ki ima uročne oči in je tako močan, da ustavi konja v galopu.

Pri teh besedah sem omedlel, kralj in ministri so pa bridko zaplakali. kajti ta vest jih je napolnila z globoko žalostjo.

Kornel Makuszynski. Preizkušnja zvestobe

Odšel sem, drhteč po vsem telesu in na samem sem premišljeval, kaj bo treba storiti, da si zagotovim ženino zvestobo. Če vzamem za ženo mlado, se mi izneverim, ker je mlada; če vzamem staro in izmозgano čarovnico, se mi izneverim tem prej, ker se bo delala mlado.

Lotil se me je obup in pobegniti bi bil iz tega strašnega kraja, da me ni prorok v zadržnem hipu navdaj z upanjem.

Napotal sem se iskat ženo, s seboj sem pa vzel sto izbranih velblodov, tisoč sužnjev in petdeset skrinj, polnih oblek. Velel sem, naj mi lepo počesejo lase in preženo iz njih ves mrčes. Tako sem potoval po deželi. Videč imenitnega lepega tujca so mi padali vsi k nogam, premožne žene so mi pošiljale svoje sužnje s prošnjo, naj si odpočijem pod njihovo streho, kar me je navdalo z globoko žalostjo.

Nekega dne sem zagledal krasen prizor. Na belem oslu je jahala drobna postava, zavita v zlato vezan plašč. Opazil sem, da gledajo izpod najčistane sročee oči skromno in da so polne čudovite lepote. Nekaj me je napolnilo, da sem ji sledil. Zvedel sem, da je hči bogatega kneza in ko je njen oče slišal, da sem ljubilence kralja Babu, je bil pripravljen dati mi jo za ženo.

Kralj Babu je bil tako žalosten, da je zgrabil v obupu dva ministra za bradi in ju s koreninami izpulil. Potem so odšli na posvetovanje in iskali so vzrok te strašne nezvestobe; toda našli niso nič pametnega, a jaz sem se znova vrgel na posteljo, nad pol leta sem plakal ali pa razmišljal o globokih protislovjih, ki mi jih je pokazala moja nesreča.

Ko sem znova stal pred kraljem, je kriknil od veselja, pa ga je takoj zopet obšla žalost, kajti spoznal je, da se bliža čas druge nesreče. In res je kma: prišel, ko sem vzel drugo ženo. Bila je počasna in debela, kajti mlašč sem si bil izbral tako, misleč, da ne bo lahko-miselna vrtoglavka in se ji ne bo tako mudilo nasaditi mi rožičke, kakor se je prvi; vedel sem namreč, da so krive vse nesreče na svetu suhe žene s tankimi nogami.

Moja druga žena ni imela na telesu nobenega znamenja, niti bradavice, kar je tudi velik okrasek; če ženska nima ničesar, da bi se lahko pobahala, ji pride prav tudi bradavica.

O, prijatelji! O čem naj še govorim? Nekot sva s kraljem Babu videla, kako je pritiekala moja žena na svoja buina nedrva fanta, ki je bil zelo plah in je navdušen bril kralju brado.

Velel sem oba ubiti, sam sem pa šel iskat visoko palmo, da bi se obesil. Nič drugega mi ni preostajalo in hotel sem

Smešno! S tem, da ne boš pil ti, dragi moj, še ne boš rešil naroda posledice pijačevanja, ki ga morajo prej ali slej zadesiti.

Abstinentni pokret je treba preusmeriti in ga postaviti na razumsko bazo, če se hočemo tako reči. Zato ne pijem, ker hočem svoje možgane čim bolj izrabiti, ne jih pa s alkoholom zastrupljati, odnosno omamljati! Gotovo je, da tresen človek mnogo več misli, kot človek, ki se redno ali morda samo včasih omamlja s alkoholom. Razumsko misleči človek ni s vsem slepo zadovoljen, temveč je razumsko misleči — nezadovoljen!

Treba je vsaj majke radikalnejših ukrepov! Ali naj pa se ves treznostni pokret v splošnem negira kot nepotreben? Čemu vedno več novih točilnic, vinotočev, gostiln itd.? Ob sobotah, nedeljah, praznikih, zadnjega in prvga v mesecu, naj se enostavno zabrani točenje alkoholnih pijač, pa bo veliko manj krvavih pretov, pobojev in uničenih eksistenč!

V nasprotnem primeru sem pa prepričan, da je ves današnji boj proti alkoholizmu iluzornega pomena, posebno pa še, če se namerava voditi tako, kot ga vodi »Treznost«. Zato bi prav iskreno svetoval omenjenemu društvu, naj nadaljnja predavanja opusti, in sicer v korist pokreta, ker ga s njimi samo amehi.

V tolažbo borcem za treznost pa naj napišem svoje trdno prepričanje, da bo abstinentno vprašanje rešeno morda prav kmalu, čim se bo rešilo neko drugo vprašanje izredne važnosti za človeštvo, ki mu je abstinentno samo neznan del.

J. K.

Podeželski peki

Vaš cenjeni list z dne 9. t. m. je poročal o velikem zborovanju obrtništvu s posebnim osirom na pomanjkanje dela. Šušmarstvo in težka javna bremena Ker se mi tega zborovanja ni bilo mogoče udeležiti ter ob tej priliki iznesti in poudariti vprašanja, ki je za naš podeželski stan najobčutljivejša, skoroda najtežje si usojam k tem pisмено doprinesti naslednje:

Mišljena je tu podeželska pekova obrt. Kriza v tej obrti me je primorala da sem se moral izven tega priložnosti ozreti še za postranskim zaslužkom Tako so me opraviti zanesli v vse mogoče kraje in med vse mogoče vrste ljudi. Evo nekaj vpogleda in ugotovitev!

Podeželski peki si navadno svoj odjemalni »rajonc« nekako razdele, to pa je, ako imajo zmesel za skupnost. Navadno pa prevladava neka prečudna konkurenca, egozem. Pri tem egotizmu, tej brezglavi konkurenci, pozabijo na to, da ravno s takim postopanjem podpirajo to, proti čemur se v resnici hočejo boriti. Jasneje povedano, podpirajo ravno s tem postopanjem šušmarstvo, katerega je tudi pri tej stroki več kot preveč.

Podeželski pek si je s svojimi trdo prisluženi prihranki postavil neke na deželi, na kolikor toliko ugodnem tržiščnem kraju pekarijo. Računal je, da bo v tej okolici prodal tonko svojega zdelka, da bo nekako izhajal ter redno plačeval, kar razni zakoni in naredbe predpisujejo in zahtevajo. In to danes niso majče solze! Ako računamo 2 kolavdicaji, vse mogoče koleke, postavitev predpisanih lokalov sploh, nabavo najpotrebnejšega inventarja, vplacilo članarine, prijave, odjave itd., pomeni za vse to izdana vsota danes že lep kapital.

Vse to je urejeno, obrat prične delovati. Obrtnik poseti osebno stranke, kjer je računal da dobi stalne odjemalce. Potri in zamisljen se vrača domov. Uvidel je, da je delal račun brez krčmarja. Kakor po gostilnah, tako je bil tudi v trgovinah, ki se pečajo z maloprodajo kruha, odslovljen z motivacijo, da gostje oziroma odjemalci bočejo je domači kruh in da zato pečejo, če že ne dvakrat, pa vsaj enkrat dnevno doma. Primeri se, da proda gostilničarka na dan več kruha čez ulico kot katerikoli pek iz okolice. In n' hče ne vpraša ali imajo res vsi ti predpisane peči, naprave glede varnosti, primerne delavnice, obrtno pravico itd. ali res tudi plačujejo obrtni davek za to stroko, ali se res drže vseh predpisov pekoveke obrti. In še to in še ono! Ali naj ta revez vse to naznanj? Ali naj s tem pride še ob teh par odjemalcev, kar si jih je s trudom in dobrim izdelkom pridobil?

Tu je potreba, da se obrtna zadruga zavzame z vsem vplivom za te podeželske

obrnika. In ne samo to. Potreba je, da uveljavi s vso nergijo to zahtevu tudi pri državni oblasti. Izrek, da ni sodnika brez tožnika, naj tu ne najde uporabe kot ingovor. Ako je obrtnikova dolžnost, da svoje stanovanje in državljanske obveznosti točno in brez oklevanja izpolni, je tudi dolžnost oblasti, da te ljudi štiti in podpira, kar pa spada med šušmarje, pa s temi te-

Nov problem: strici ali „šnops“

Kako je hotela boljša polovica brezposelnega monterja preskrbeti možu službo

Ljubljana, 24. decembra

NM ni večnega na svetu, tudi Einstei-novo teorijo bo prej ali slej vzel vrag. Toda še marsikaj važnejšega se ne bo moglo obdržati večno. Strašna perspektiva se nam odpira, je pomislite, kaj bo, če ne bodo več odločili strici pri vprašanju brezposelnosti. To bi pomenilo popolno revolucijo. Morda bi spravilo celo naravne zakone s ravnotežja. Ker nimam nobene-ga strica niti v šestnajstem kolenu, mi lahko verjamete, da bom načel naslovno vprašanje povsem nepristransko. Tudi kar se tiče »šnopsa«, mi doslej ni še nihče mogel ničesar očitati, kajti tudi s žganjarji nisem v sorodu.

Že delj časa se govorilo o nekakšni krizi, čemur menda ne boste oporekali. Zoper to krizo je pa bilo doslej najradikalnejše sredstvo moč stricev. Ker pa vse splošno tarzanje zavzema katastrofalen obseg kljub vsej mogočnosti stricev, ki se je sicer izkazala tako imenitno, da je marsikdo dobil celo tucat služb, so nekateri začeli prerokovati, da slava stricev bledi. To bi bilo nekaj strašnega, kajti pošast-kriza bi nas požrla. Toda ne obupajte, stricevske maziljenci, ta prerokovanja zgodba naj vam pokaže odrešilni z-hod in dokaže, da lahko odločajo še druga sredstva, ko odpove oblast stricev.

Kaj bi vam tolmáčil, predobro veste, da ne moreš sneti službe kar s kljuka, da je pa treba pritisniti na marsikatero kljuko, če iščeš službo, ali če se poteguješ za njo. Toda pritiskej na kljuko, če te ni pripravil stric! Boljša polovica brezposelnega monterja si pa s tem vprašanjem ni belila glave. Nekakšen dobi duh je navdihnil njega, da se je založil s »šnopsom« kot ameriški tihotapec. Doma je v gorenskih hribih, zato z nabavo »šnopsa« ni imel posebnih težav. Treba je bilo samo še razdeliti nebeško pijačo odločujo-čim odličnim gospodom in damam šlo je vendar za službo. Toda za službo mora prositi žena moški se namreč ne znajo koketno nasmehniti v odličnem trenutku.

Monterjeva žena je torej nastopila križev pot. Gospod upravni svetnik jo je vrludno sprejel, ter ji ponudil stol in cigarete. Žena se je graciozno predstavila. Svetnik je nežljivo nastavlil uho, da bi mu njene besede segle čim globlje do srca. Ko je dama izjelčala svojo bolečino in se skušala nasmehniti čim bolj sladko, se je svetnik nenadno zresnil in povsem uradno je dejal, da obžaluje, ker ni kompetenten za to zadevo ter zato ne more pomagati. Bil je pa še vseeno toliko usujen, da ji je povedal, na koga se naj obrne. Dama seveda ni hotela verjeti, da ji svetnik ne more pomagati. Ko ni, znala nobene sianke besede več, je naglo odvila robustno steklenico »šnopsa« in jo postavila na resnobno svetnikovo pisalno mizo.

— Le govorite zanj! »šnops« je pa dober! Klanjam se!

Svetnik je molčal kot štor, nova metoda ga je povsem razoročila. Ko je pa poduhaj čudoviti sok ter se zavedel, se mu vsa stvar ni zdel niti preveč smešna. Ko bi vsaj vsak prišel s steklenico »šnopsa«, pa bi svetnik lahko odprl še žganjetoc.

Dama se je založila zopet s »šnopsom« ter odšla k vplivni dami. Ker je dvomila, ali je bolj učinkovito podariti žganje naravnost pripravniku ali pripravnici za službo, ga je izročila damini kuharici. Vplivna dama je velikodušno obljubila pomoč, svetovala je pa prosilici, naj se vseeno obrne še do tega in onega gospoda.

In tako se je križev, odnosno »šnops« pot šele začel. Poleg tega pa tudi ne moreš dobiti imenitnih gospodov ni-

mejitvo pometa, ne da bi čakala, kdaj se ji bo kak tak primer šele navedel oziroma prijavi. Zakaj bi tudi šušmarji ne bili enkrat čam dobrodelne akcije?

Pek ne sme istočiti niti 1 del vina in ne prodati 1 Frankove cigkrije. Gostilničar pa vzame od peka 5 žemljic, maloprodajalec pa hlebec kruha, da je za vsak slučaj pri rokah in — mirna Bosna! U. F.

kdar doma in ne v uradu. Ko ga končno zalotijo v uradu, ima vedno kakšne važne službene razgovore s imenitnejšimi ljudmi. Tedaj pa čakaj celo večnost s »šnopsom« v čakalnici, dokler ni konec uradnih ur, ko gospod šef dostojanstveno odide! Zato je najbolj zanesat, gospodu »šnops« na stanovanje in ga čakati svečer pred njegovim stanovanjem, ko vendar mora priti spat. Uboga damica ima v tem urečno bogate skušnje. Dostikrat so jo zaklenili svečer v imenitnih palačah in ni mogla ven, gospoda pa ni bilo od nikoder. Na vse šive in mrtve je morala prositi hišnika, da ji je odklenil. Češče je bila trudna kot Ahaaver, pa je sedla na stopnice, da si odpočije. Tako je sedela s steklenico »šnopsa« v naročju kot ciganka, ko doji otroka, mimo nje so pa oblastno hodili imenitni stanovaki palače in se češče zgražali nad »pijančok« ter klica: hišnika, da postavi »punčkar« na cesto. Najhujše je pa bilo, da jo je tako sedečo končno presenetil preimniten gospod, ki ga je pričakovala. Strašno sram jo je bilo stopiti predenj, ali izhoda ni bilo drugega.

Končno je pa bil »šnops« vendar raznošen. Zdal je bilo treba samo še počakati, kako bo učinkoval. Gospodje se pa niso oglašali, nihče ni spročil monterja, kaj so skienili na seji. Treba se je bilo s-pet podvizati na pot. Toda gospodje niso omenili niti z besedico, kako jim je teknila pijača. Zato je pač morala vpraševati damica sama, ali jim je bil všeč »šnops«, da bi jim ga še prinesla. Toda gospodje so se zahvaljevali za to prijaznost tako resno, kot da žganja sploh niso pokusili. Uradno so tudi povedali, da za službo ne morejo posredovati in da je bolje, če jih dama več ne nadleguje. Damski obiski namreč niso dovoljeni v uradu in se takoj širijo najstrašnejše govorice, če obiskuje šefa več mladih dam. Najhujše je pa bilo, da jo je eden gospodov sprejel naravnost nevljudno. Srce bi ji skoraj počilo v gnevu. Ali se tako govori s damami?

— Kaj pa mislite, za božjo voljo, kaj bi bilo, če se razve! Višjega uradnika podkupiti s smrdljivim »šnopsom«! Višek perfidnosti! Nezaslišano! Takoj pojditte k moji služkinji po »šnops« in ji recite, da ste prišli po tisto steklenico, ki ste jo zadnje pustili pomotoma pri nas! Tudi služkinja ne sme vedeti! Kaj bo, kaj bo, če se zve!

Zadeva s »šnopsom« je bila še bolj komplicirana, saj je vplivna dama dejala: — Vi pa imate imeniten »šnops«!

— O, saj vam ga lahko še prinesem! Je hitro odgovorila damica, milostljiva se je pa milostljivo nasmehnila, kar je pomenilo, da dovolj, da ji damica prinese še steklenico »šnopsa« in jo potolaži. Ja jo je, naj potrlj, se bo še dobila kakšna službica.

Tako je torej učinkoval »šnops«; čeprav je bil hud, vendar je bil za možka nedvomno preslab, ker je prijal samo vplivni dami. Nazadnje seveda ni bilo več ne »šnopsa« in niti ne upanja na službo. Toda morda »šnops« ne učinkuje tako hitro in bosta šele praksa in bodočnost pokazali, ali bo lahko »šnops« nadomestil vseomogotnost stricev. Treba bo še preiskustiti, ali je boljša silovka, tropinova, brinjevec ali borovničar. Problem se bo rešil sam od sebe, potrpiamo!

Praktičen ded

— Dedek, zakaj imaš kar troje očal?

— Ene imam, da vidim daleč, druge, da vidim blizu, tretje... no, tretje pa rabim, da najdem prve in druge.

Svileni trak, ki mi ni naj bi pomagal na oni svet, sem dal možu, ki sem ga srečal. Stopal je počasi in se oziral po palmah, kakor jaz prejšnjega dne.

Potem sem pa stopil pred kralja Babu, rekoč:

— Mogočni kralj, zdaj se oženim tretjič.

Zamislil se je kralj Babu in mi dejal prijazo:

— Po smrti ti dam iztakniti samo eno oko, ker si nesrečen. Bog je samo eden.

Odšel sem daleč in čez več tednov sem prinesel na nosilnici tretjo ženo. Ker je bila utrujena, sem jo položil na divan in se poklonil pred njo. Oblekel sem jo v najlepšo svilo, zapovedal sem, naj zažigajo pred njo najdražja kadila in vprašal sem jo veselo, če me ljubi. Ni mi odgovorila, le zgovorno me je gledala.

Bil sem zelo srečen, ko sem stopil pred kralja Babu, ki je nalival prave solze v dragoceno vazo, kar je delal vsak dan dve uri pred solnčnim zahodom, kajti sicer se je pečal z vladanjem dežele. Čakal sem zelo potrpežljivo, kdaj bo kralj Babu nehal plakati, in ko je nehal, sem padel na kolena, rekoč:

— Naj ti da Allah toliko dežel, kolikor jih vidi solnce, in toliko podložnikov, kolikor vidiš ti zvezd. Naj ti pošlje večno srečo in radost duše, moč leva in

si izbrati lažjo smrt od one, ki me je čakala na povelje kralja Babu.

O, Akbar Allah! Videl sem zveste pse, videl sem konje, ki so poginili od žalosti za gospodarjem, videl sem leva, kako je hodil pohlevno za svojim gospodarjem, nisem pa še nikoli videl zveste žene! Solze so mi zalile oči, ko sem pomislil na svoji dve ženi. Vrag ju vzemi. Njuni duši naj po smrti ne najdeta miru, telesi naj pa požro črvi! Zdelo se mi je, da se mi roga ves svet, ko sem hodil s svilenim trakom v roki in povešene glave išoč močno vejo.

Sedel sem pod palmo in zaplakal, kajti še nikoli me ni bila doletela tako strašna nesreča. Vedno sem imel vsaj malo upanja, zdaj pa niti najmanjšega. Legel sem vznak, da bi mogel pred smrtjo še malo razmišljati o svoji nesreči in zadnjč v življenju pomisliti, kaj je potrebno ženi, da ostane zvesta. Noč se je bližala in razmišljal sem, dani-lo se je, pa sem še vedno razmišljal o vsem, kar se je nanašalo na moje zadeve. Slednjč, prijatelj, se je zgodil čudež, odkril sem resnico in spoznal, da ženska lahko ostane zvesta. Prorok mi je povedal, kakšna mora biti, da ostane zvesta. Padel sem na obraz in se mu zahvalil, iz oči so mi pa pritekale tako debele solze, kakor tisti demant, ki sem ga prodal v Damasku za tisoč dukatov, sto konj, tristo velblodov in sto suženj.

Namažimo smuči, pripravimo se Nasveti onim, ki mislijo šele začeti — O skokih in skakalnicah

Ljubljana, 24. decembra. Tudi letošnja zima doja smučarjem pravljice. Zdej smo že skoraj sredi sezone, pa nikjer nobenega snega. Niti v našem smučarskem rajju, v Planici, ga ni dovolj. Zedno nedeljo so se sicer nekateri smučarji in pravijo, da je bila smuka idealna, toda snega je zelo malo in pobral ga bo prvi jug. K sreči se vreme nekoliko spremnja in je računati, da bomo za božič, če ne pa vsaj za novo leto na smučeh. Podoba je, da bo letošnja zima podobna lanski, ko smo dobili šele v februarju ogromne množine snega in je trajala potem zima prav do srede aprila.

Slavna norveška smučarska prvaka brata Sigmund in Birger Ruud

Da, prav muhasta je letošnja zima in upravičeno se jeze smučarji nanjo. Vse so bili pripravili: dres, nepremožljivo obutev narezali so dilce in zdaj samo čakajo ter štejejo na sknove: bo, ne bo, bo... Ker je letos stopila v smučarske vrste armada novincev, je pač potrebno, da nekoliko

spregovorimo o letošnji sezoni.

Takmovanja jih ne bodo toliko zanimala, kakor bolj tereni, ki pridejo v prvi vrsti za začetnike v poštev. Za začetnike je pač najbolj težko izbirati terene. V tem pogledu mnogokrat zelo grešijo izurjenjenci in starejši smučarji, ki vodijo začetnike na pretežke terene ter jim ubijejo vse veselje do smuke, še preden so vso lepoto tega sporta spoznali in utegnili iz njega žrtati koristni za svoje telo.

Začnimo kar

z ljubljansko okolico.

V bližini Ljubljane je za začetnike gotovo ena najbolj nevarnih in eksponiranih tur Sv. Katarina, na katero nekateri kar slepo drve. Saj je res, toda lahek je vzpon na Katarino, da ga začetnik z lahkoto premaga, toda smuk je težak. S silno brzino gre navzdol in revež tisti, ki ne obvlada svojih smuč, ki so mu neznan vsi liki. Venomer pada in se pobira, tvega svoje zdrave ude in je poleg tega za napoto drugim izvečbanim smučarjem, ki uživajo baš v smuku. Zato naj si začetniki izbere za svoje prve ture lahke terene z izrazito položnimi sestopi. Če najdeš tak teren, ki ti odgovarja, treniraj delj časa tam, da se nekoliko priučiš, navadiš nekaterih brezpogojno potrebnih likov, predvsem pluznega zavojca (kristjanije) in pluzenja samega. Važno je tudi,

da si začetnik ne išče družbe starejših smučarjev,

ki ga vabijo na težje ture, ne ostenejo pa v njegovi bližini, ker jih ovira baš pri najlepšem delu ture — pri smuku. V okolici Ljubljane imamo za začetnike nekaj prav primernih terenov. To je v prvi vrsti Golovec od Orlov, Rožnik s Privoljem, potem je Podutik pod Katarino, precej idealna je tudi smuka na Črnuškem vrhu, od katerega je najlažji dohod z Jezice. Lep in prav mikaven je tudi izlet na Kuresček, deloma odgovarja začetnikom tudi Rakitna, s prav idealnimi tereni ee pa ponaša tudi Logatec, kjer so izvrstne snežne prilike. Zednja leta je tudi zelo

prebrisanost lisjaka, o Babu, o nesmrtni kralj!

Po teh besedah sem se priklonil in udaril po običaju s čelom sedemindesetdesetkrat ob tla. Kralj Babu me je prijazno pogledal in čudil se je misleč, da prihajam prosit ga, naj mi podari življenje. Zato me je vprašal:

— Nesrečni Sindbade, kaj se ti je izneverila tudi tretja žena?

Odgovoril sem mu:

— Raduj se, sultanovo srce, kajti v tvoji deželi sem našel ženo, ki slovi po svoji zvestobi. To je žena, kakršne ne najdeš pod solncem.

— Kako me hočeš prepričati o tem, Sindbade, da se razveselim in neham plakati?

— Zapoveduj, gospod, — sem odgovoril.

Kralj Babu je zapovedal, naj se skrijem za zaveso, vsem velmožem in lepim mladeničem je pa zapovedal stopiti pred njo in izkušati jo.

Tesno mi je postalo pri srcu, pa sem rad ubogal kralja; stopil sem k svoji ženi, ležeč mirno na svileni otomani, in spregovoril glasno, da bi me vsi slišali:

— Poslavljam se od tebe, ljubljena moja žena, roža z Allahovega vrta, zvezda, spremljajoča mornarja, ker grem s kraljem Babu na lov in boš tri dni sama doma.

Potem sem se sklonil, jo vroče polju-

priljubljena Vihnja gora s Sv. Duhom. Če boho začetnik na daljše ture, potem je zanj primerna in kakor nalašč ustvarjena

idilična dolina Planice,

odkoder lahko napravi večje in manjše izlete na vse strani. Naprej v Tamar, ali pa malo čez mejo k poldrugo uro oddaljenim Belopeškim jezerom, ki sta pozimi zamrznjeni ter nudita krasno zimsko sliko. Iz Planice so potem mogoči izleti na Podkoren in v Kranjsko goro, za bolj izvečbane pa na Petelinjek ali iz Kranjske gore na Vrhšč, odtod pa čez Sleme v dolino Planice.

Za izvečbanega smučarja imajo tudi

Južnjke Alpe in Karavanke svoje mikavnosti. Iz Mojstrane v Krmo, za Karavanke so pa važna izletna točka Jesenice. Nad Jesenicami je planina Sv. Križ, ki se je zlasti zadnje čase zelo priljubila smučarjem in je izhodišče za številne ture, tako na Marklovo planino, na Pusti Rovi, na Črni vrh in na Roščo. Povsed tu so tudi smučarske postojanke. Na Vrhšč sta oskrbovani obe koči SPD na Gozdu in Erjavčeva koča, na Rošci je zgradila Skala svojo postojanko, na Pustem rovtu je koča »Bratstva«.

Naslednja točka je Bled. Z Bleda je

lep izlet v Gorje, še lepša tura na Mrzli Staenec ter na Pokljuko.

Na Mrzlem Studencu je koča SPD Gorje. Prav idealen je sestop z Mrzlega Studenca v Bohinj, ki vna na Gorenjskem najlepše smučke terene. Prostrana dolina Bohinja nudi najrazličnejše variante za lažje in težje ture, zadivila bo slehernega smučarja. Iz Bohinja jo smučarji radi ubero na Planino na Kraju ter v Triglavsko pogorje, ki pa pride šele pomladi v poštev za smučanje.

Tretja izletna točka Gorenjske je

Tržič, naš Manchester.

Iz Tržiča so mogoči izleti na Kofce, na Ljubelj in Zelenico, kjer so povsed smučarske postojanke odnosno koč SPD. Prav priljubljena je Zelenica, ki ima prijeten, ne prestrm sestop na Zirovnico.

V Kamniških planinah nudita smučarjem

mного užitka

Velika planina in Krvavec.

Velika planina ima krasne smučarske predele, to turo lahko riskirajo tudi začetniki, ki so vsaj malo trenirali. Krvavec zahteva od smučarja več znanja. Na Veliki planini je koča SPD, dograjena je bila pa tudi dependanca za smučarje. Nekoliko bolj od rok je Menina planina, o kateri gre glas, da glede smuke ne zostaja za Veliko planino. Dostop je razmeroma lahek, prijeten tudi sestop v dolino.

Za spremembo pride potem v poštev

Zasavje. Prav lepi smučski tereni so na

Planini, na Sv. gori, na Kumu ki je postal

priljubljena izletna točka Zagrebčanov.

Tudi Dolenjska ima obilico lepih terenov, prednjači ji pa Notranjska.

Bloke so domovina našega smučarstva.

Na Bloški planoti so prekrasni tereni, škoda le, da so Bloke tako izpostavljene vremenskim spremembam.

Ozrimo se

še malo na štajersko stran.

Zeleno Pohorje slovi po svojih krasnih terenih. Ena njegovih postojank je Pohorski dom v višini 1030 metrov, kjer se bodo vrhli tečajji od 25. decembra do konca zime. Vrh Pohorja so Ruska koča Planinka in Čandrova koča. Pri Ruski koči bodo trije tečajji. Tretja smučarska postojanka je Koča na Pesku (1382 m), do katere dostop s postaje Sv. Lovrenc. Za božič bo pa smučarski tečaj tudi v Sv. Lovrencu na Pohorju (442 m). Pod Jezerskim vrhom (1535 m) na sedlu, ki veže Rbniško dolino z Mislinjsko, se dviga mogočna zgradba sredi planot z valovitimi snežišči. To je Seniorjev dom (1520 m). Vso zimo je tudi oskrbovana Uletova koča na Peci (1654 m), z idealnimi smučskimi tereni se pa ponaša tudi zdravilišče Rimski vrelc ob vnožju Urške gore. Podrobnosti o Pohorju ter njegovih mikavnostih lahko čitatelji dobe v izredno ličnih in okusnih prosepkih, ki jih je izdal Mariborski smučarski klub. Zletiti bi bilo, da bi take enotne oz. skupne prosepke izdala tudi Gorenjska za vse smu-

čke terene.

Najbolje in

najefektnejši del smučanja so skoki,

ki nudijo tako tekmovalcu, kakor gledalcu mnogo užitka. Saj je res veselje gledati skakača, ko drvi s silovito brzino po skakalnici, ki ga odžene v velikanskem loku in vsakdo se raduje, če je skok srečno izvedel. Lajski uživajo v posebej smučarsku, športni gurmani se pa divijo čakačevi tehniki in njegovemu stilu. V stilu je ves estetična smučarskega skoka, kar se pri ocenjevanju najbolj upošteva. Na slikah vidimo dva krasna in mojstrska skoka obeh

Tone Decman, član SK Ljubljane, v lepem prečnem skoku

svetovnih prvakov v skokih, bratov Birgerja in Sigmunda Ruuda, ki sta si že na nešteti mednarodnih tekmah priborila prvo mesto, sta prvaka Norveške in sta bila prvo plasirana na zadnji zimski olimpijadi med skakeč ter tudi uspel posnetek prečnega skoka Toneta Decmana, člana Ljubljane. Oba brata skakača v krasnem stilu, ki ima dozdaj šele malo posnemalcev. Zeto je tudi mogoče, da sta izvedla

skoke v dolžini nad 80 metrov.

To sicer ni popolnoma odvisno od skakača, temveč tudi v precejšnji meri od skakalnice in njene gradnje. Logično je, da vsaka skakalnica ne dopušča enakih skokov. Za skoke nad 70 metrov so potrebne velike skakalnice, kakršnih pri nas dozdaj še nismo imeli. Odsle bi drugič, kajti poročali smo že, da je Erija v Planici pod Ponco zgradila impozantno skakalnico, ki bo dovoljevala skoke do 75 metrov. Skakalnica je bila zgrajena po novih predpisih in normah FISA in v tem pogledu odgovarja vsem zahtevam. Po teh novih predpisih se grade zdaj pri nas tudi vse ostale skakalnice, že obstoječe se pa popravljajo.

V amušnem sportu Slovenci med

Jugoslovenci prednjačijo, zadnja leta je pa tudi

opažati, da imamo mnogo smučarskega

parastaja za skoke, ki bo kmalu lahko

uspešno meril svoje moči v hudi mednarodni

konkurenci. To so pokazali že lanski

uspehi, kjer so si naši v hudi konkurenci

priborili državno prvenstvo. Dorašča nam

garda mladih skakačev, ki rabijo za uspešen

razvoj mnogo treninga. Zato so pa po

trebne skakalnice in teh imamo hvala bo

ga za enkrat res dovolj.

Letošnji jesen so razni klubi, društva

in tudi občine pridno gradile skakalnice,

da jim imamo zdaj v Sloveniji nad 20

Zlasti podjetni so bili v tem pogledu

Gorenjci. Ker smo že pri skakalnicah, jih

hočemo naštet in opisati.

Naša prva in

najstarejša skakalnica je dr. Žiškova

v Bohinju, ki dovoljuje skoke do 25 m. Seveda je bila ta zgrajena še precej primitivno toda za silo še vedno služi. Prvo uporabno boljše skakalnice so zgradili Mojstranci; ta dovoljuje skoke do 32 m. Kmalu nato je bila zgrajena skakalnica v Kranjski gori, letos so bile pa v Ratečah zgrajene kar tri skakalnice, ki dovoljujejo skoke po 20, 40 in 70 metrov. Potem sta dve skakalnici na Bledu, večja za skoke do 50, manjša do 20 metrov. Pred tremi leti je bila v Bohinju zgrajena impozantna

Hansenova skakalnica, ki dovoljuje skoke do 50 metrov. Pripravna za trening je tudi skakalnica pr Sv. Janezu za 20meterske skoke. Jeseničani so si postavili skakalnico za 25meterske skoke, v Kranju pa za 22meterske skoke. Tudi na Lescah nočejo zaostajati, pa so letošnjo jesen napravili prav lepo skakalnico za skoke do 35 metrov, prav tako v Begunjah. V Kamniku je bila zgrajena že lani, dovoljuje pa skoke do 25 metrov, vendar je treba omeniti, da ne odgovarja vsem zahtevam in da jo bo treba popraviti.

V Ljubljani imamo zdaj dve skakalnici. Lani je prvo zgradila aglna smučarska »Ljubljana« na Golovou, letos pa »Ilirija« na Rožniku. Rakovniška skakalnica dovoljuje skoke do 25 metrov, ilirijanska do 30 metrov.

Celjani so blizu Celja napravili skakalnico za skoke do 37 metrov, dve skakalnici sta pa tudi v letovišču Rimski vrelc,

in sicer za skoke 15 in 25 metrov. Tudi Maribor ima svojo skakalnico, ki bo popravljena dovoljevala skoke do 40 metrov. Na Sv. Lovrencu na Pohorju so zgradili skakalnico za skoke do 25 metrov in pa na Pesku, ki dopušča skoke do 20 metrov.

Največja naša skakalnica do danes je bila kot rečeno bohinska, ki jo je za prekoska ilirijanska. Mnogogrede naj omenimo, da je bohinska po svoji konstrukciji prvovrstna. Inž. Hansen je strokovnjak za gradnjo skakalnic, v zadnjem letu je zgradil na Norveškem 24 skakalnic in velja danes v Evropi kot najboljši graditelj. Zato je bil tudi imenovan za zastopnika Norveške v mednarodni komisiji FISA za skakalnice.

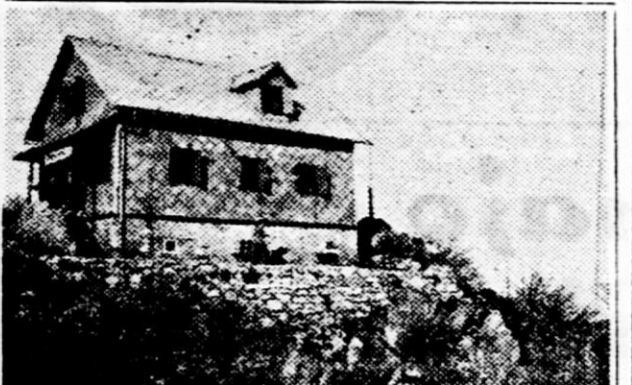
Glede gradnje skakalnic pri nas je treba še omeniti, da je bolj umestno, da se grade manjše skakalnice, ki pridejo za treninge bolj v poštev, kakor velike.

Solčni Ljubnik nas vabi Božično drevesce na njem že čaka, da obdaruje izletnike s solncem in krasnim razgledom

Škofja Loka, 23. decembra.

Vsem onim, ki nimate dosti časa ali pa lahko denarnico, priporočamo obisk Ljubnika, katerega vrh lahko v dobrih dveh urah po lepah in zložitnih potih doseže še tako slab pešec.

Naj nikogar ne plaši dolinska megla, kajti kmaj po eni uri hoda iz Škofje Loke prideš na solnce, ki jemlje pogled in je vsaka pretežka obleka odveč. Ko pa dosežeš vrh, zagledajo tvoje oči najkrajše sliko, sliko meglenega morja, ki sega od visoke Gorenjske do plodne štajerske ravnine, tja pod Nanos in Snežnika. Ve visoki vrhovi naših planin krpe proti solncu, dolinske zajepe pa so kot norveški fjordi. Solnce greje, da se ozanji čelo in skoraj išče hladna pred to višinsko pripeko. Od same svet-

Škofja Loka, 23. decembra.

lobe se solze oči in le zasenčene z roko lahko gledajo naše večno lepe planine od silvega očaka Triglava do posavske Mrzlice. Kuma, Nanosa in Snežnika tja do istrice Učke. Še dalje opazi tvoje večje oko italijanske višave, ki se s svojo svetlozelene barvo zlivajo z nebesnim zaklonom. Tako Karavanke kot Kamniške planine z našim Obirjem v ozadju, zaključujejo vso lepoto, ki jo nudi očen razgled s tako lahko dostopnega Ljubnika.

Ko pa se dvigne megla, ti sto in sto gričev s svojimi belimi cenicami leži pod nogami, pozdravljajo te mesta in vasi, sela in na samotni stoječe kmetije-rezidence naših gorjanecv kmečkih kraljev. Pozdravljajo te Sorsko polje in Ljubljansko barje, Posavje ter gorenjska ravan vse tja do pod Stola. Poljanska in Selška dolina ste kot popisan papir pred teboj in skoraj, da vidiš v posamezno hišo, kaj dela naš človek. Kot zaključek obeh delov in ozadju kipi proti nebu Blegaš, naš mejnik in zvesti čuvar.

Ne pretiravamo, da je Ljubnik ena naših najlepših razglednih točk, ki bo s časom postal pribežališče vseh onih tisočev, ki iščejo v svojem odmerjenem času solca in zraka. To misel nam potrjuje sedemdesetletni obisk koče, ki jo je zgradila podružnica SPD v Škofji Loki. Ze od Ljubljane in Kranja sem je koča vidna, ter se blišči kakor srebrna krona vrh Ljubnika in tih kot sokolje gnezdo tik nad prepado, zasrana z jeklom in betonom v svojo živo skalo, ki je ne omaje ne grom in ne vihar. Zunanje stene, obite z eternitom in opremljena s trojno okenško zapero, daje koča izletniku varno in toplo zavetje. V koči sami pa ti postreže po zmerni ceni skrbna oskrbnica, da nisi lačen in ne žejen. V toplo zakurjenih sobah je izletnikom na razpolago 11 udobnih prenočišč, kjer za silo lahko prenočuje preko 20 počivka potrebnih.

Sedaj, ko toplomer na solncu še vedno kaže preko 30 stopinj C toplate, sedi na mali terasi pred kočo za dobro obloženo mizo, šele okrog 16. se pa dvigneš k povratku in kmaj po dobri uri hoda si že zopet v Škofji Loki.

Ne le izletnikom, temveč tudi smučarjem nudi Ljubnik vse polno godjav, seveda ne na vrhu, pač pa takoj pod njim. Tako pri Sušni kot pri Zaljubnikarju so krasni smučski tereni, od katerih se pripelješ proti večeru s smučmi po novi cesti naravnost v Škofjo Loko. Izurjenim smučarjem priporočamo izlete čez sv. Tomaž na Praprotno ali pa preko hriba Črni vrh v Poljansko dolino, odnosno v Javorju, od tam pa na Blegaš. Seveda je snega za te izlete še premalo, toda za nestrpnega ga je po sečni strani okrog Breznice za silo že dovolj.

Drugabe pa sedaj pripeka solnce kot v poletju in za božične praznike prikuje koča rekordnega obiska. Božično drevesce že čaka, da obdari izletnike s solncem in krasnim razgledom. Tudi Silvestrovo bomo obhajali, ali oskrbnica nam ni hotela izdati programa. Samo to mi je povedala, da bo velik kres in koča razsvetljena z bengališnim ognjem. Torej: Na svidenje!

Potrebna smučarska knjiga

Ljubljana, 24. decembra

Zdrav pojav v našem sportnem življenju je, da se je odločil mlad sportnik, smučar pisati in sam založiti smučsko tehnično knjigo, knjigo, ki je bila zelo potrebna. Da je bila knjiga, ki bi v glavnem obravnavala najkrajše in najboljše vprašanje maž in mazanja smuč, res potrebna, je dokaz v tem, da smučarji, veščaki kot novinci, pridno sezajo po nji in so strokovnjaki izjavili, da je izvrstna in vsebuje vse, kar se more zahtevati v vseh pogledih.

Za sestavo knjige je uporabil razno strokovno literaturo, glavni vir pa je našel iz prakse. Boris Režek, naš olimpijec, ki je tekmoval v St. Moritzu, je od nekaj posvečal osobito pažno vsem smučsko tehničnim vprašanjem, poglabil pa se je v vprašanje mazanja smuč in nam tako podaja najboljše izbrano iz literature, najboljše pa tudi iz njegove lastne prakse in to je glavno.

V uvodu lepo opremljene knjižice podarja pomen in namen knjige, govori o tehnični mazanju, ki je last severnjakov in preide takoj k zelo važnemu vprašanju o preme. Dobro bo služila marsikomu tabelica, po kateri se more ugotoviti na podlagi lastne teže dolžina smuč, ki so potrebne. V poglavju v zvezi upošteva vse, kar mora vedeti začetnik, tekmovalcu pa bodo služili posebni odstanki, ki podrobno obravnavajo prikladnost in uporabnost raznih vezav. Še poglavja o palcih in psih, pa smo z opremo gotovi.

Pravilnemu mazanju smuč je Režek posvetil polnih 16 strani, dobro zavedajoč se, da je pravilno mazanje glavni pogoj za dober smuk, tako za tekmovalce kot tudi vse druge smučarje.

Skratka, knjižica je dobra, zelo priporočljiva, pisatelj pa zasluži vse priznanje — in podporo javnosti, ker je gotovo, da nam bo še marsikaj napisal, marsikaj, kar bomo smučarji lahko s pridom uporabili — če ga bomo podprli z nabavo knjige.

Dolžnost je, da Slovenci podpremo mladega izdajatelja, ki se v teh težkih časih, ni strah založiti knjigo,

zdelo se mu je, da se je zganila, toda v resnici se ni, kajti v naslednjem hipu se je kralj Babu vrnil, me objel in poljubil ter se zjokal od radosti. Njegovo srce se je napolnilo s ponosom in srečo, kajti solnce je po tem dogodku znova posijalo pred njegovimi očmi.

Vprašal me je, po čem hrepenim. Odgovoril sem mu, da hrepenim po povratku v domovino s svojo zvesto ženo. Tedaj je poklical vse svoje ministre in jim dejal:

— Glejte, to je moj prijatelj!

In ukazal je častiti me, kakor niso še nikogar častili v tistem kraju, podaril mi je ladjo in sužnje, mnogo zlatih verižic in srebrnih vrčev, krasnih, z demanti posutih oblačil in najboljšega orožja ter mi dovolil odpluti v domovino.

Na obali je bilo zbrano vse njegovo ljudstvo, klicalo mi je v slovo, in ko so prinesli na nosilnici moj neizmerni zaklad, moje zvesto ženo, se je polastilo množice nepopisno navdušenje in kralj Babu se je veselil kakor še nikoli.

Vrnil sem se v Bagdad, kajti še enkrat me je zaščitil Prorok in mi dovolil pridobiti neizmerno bogastvo, tisočkrat večje vrednosti od mojega lesa in žafrana, ki ga je pogoltnilo morje.

Globoko je dihnil in se ozrl na prijatelja, ki so se zelo čudili in kazalo je, da nihče noče verjeti temu čudnemu

pripovedovanju, kakršnega od začetka sveta še ni bilo slišati.

— Da vam dokazem, da je vse to res, vam pokažem svojo ženo, najzvestejšo, kakršna je kdaj živela na svetu in ki mi je še zdaj zvesta.

Udaril je v dlan in štrlje sužnji so prinesli na škrlatno tapaciranem naslanjaču njegovo ženo.

— Glejte, to je ona, prijatelj! — je dejal Sindbad.

Nizko so sklonili glave in ji izkazali spoštovanje, potem so jo pa začeli radovedno ogledovati, a videli so slabo, kajti v sobi je bilo mračno in zakajeno.

Kar je nekdo presenečeno kriknil:

— Allah vsemogočni!

In že so se začuli od vseh strani klic osuplih Sinbadovih prijateljev:

— Sindbade! Ta žena je mrtva!

Modri pomorščak Sindbad se je pa lokavo nasmehnil in si zadovoljno pogladil brado, rekoč:

— Tepci! Kako bi pa mogla biti sicer tako dolgo zvesta!

Napeto so razmišljali in vsi so na tihem priznali, da so te besede plod velike modrosti. Končno je dejal eden:

— Balzamiral si jo, Sindbade, in zdaj veš, da se ti ne bo izneverila. Zakaj torej zakrivaš s pajčolanom njen obraz?

— Zato, ker ženi niti po smrti ni mogoče verjeti, — je odgovoril in postal je otožen, — ki je bil mnogo doživel in pretrpel, modri pomorščak Sindbad.

bil, vzal lok s tulcem in mirno odšel.

Skril sem se s kraljem za zaveso in gledala sva, kaj bo.

Tri dni in tri noči so prihajali in se ustavljali pred njo vsi, ki jim je bil kralj ukazal priti. Prvi je prišel kraljev brat, junak, da malo takin, ceprav je šepal; in dejal je, da bi jo izkusal:

— Prinesel sem ti vence biserov in polne pesti rubinov; stopi bliže. Niti besedice ni črnila na to, molče in mirno je ležala.

Prišli so ministri, gladko in prebrisanost so govorili in vsak je obetal tako krasne reči, da me je že skrbelo, toda ona je ostala hladna, da se je kralj Babu kar čudil. Potem je prišel najmogočnejši mož v tem kraljestvu, kratko je spregovoril nekaj besed, napel mišice ter ji pokazal hrastom podobna stegna in ramena, podobna grčastim kolom, ki z njimi lahko ubiješ vola. O, prijatelj! Tega človeka sem se najbolj ustrašil in vendar je odšel osramočen in z dolgim nosom, kajti ona, moja najzvestejša žena, ni izvolila niti ozreti se na njegovo krasno telo.

— Čutim, da se bom zdaj zdaj nasmehnil, — mi je zašepetal kralj Babu. In ves presenečen je gledal, ko je baš vstopil v njeno, opojnih vonjav polno sobo pripognjen mož s svitkom pergamentov v roki. Pokleknil je na desno koleno in začel prebrati dolge stibe, ta-

</

NAZNANILO!

Cenj. občinstvu vladno naznanjam, da sem prevzela na novo urejeno gostilno

**„GRAJSKA KLET“
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13**

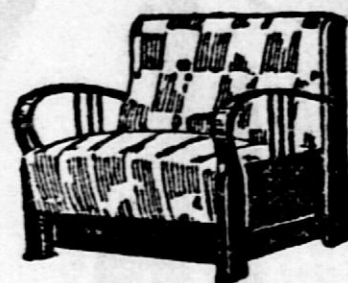
Točim najboljša štajerska in dalmatinska vina. Domača kuhinja. Abonentni se sprejemajo.

Se priporoča

Angela Verce

Afrik modroce iz dobrega blaga

spalne fotelje in otomane izdeluje po konkurenčnih cenah in po naročilu

SITAR KAROL

Ljubljana

Wolfsova ulica št. 12 (dvorišče), telefon 28-10

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim cenjenim naročnikom

MAVRICIJ POBEŠKA

čevljarški mojster

naslednik Fr. Szantner

LJUBLJANA Cankarjevo nabrežje 7-I

Zavese, posteljna pregrinjala

namizne prte, prtice itd., krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

(poleg hotela Štrukelj)

Vezenje oprem za neveste, monogrami, gumbnice, entlanje, azuriranje in predtiskanje.

Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.

Anton Fuchs

kleparska delavnica, Gosposvetska c. 16

»PRI LEVU«

izvršuje vsa kleparska in lesnocementna dela pri novih zgradbah kakor tudi pri starih najsolidneje in po zmernih cenah. 119/T

MAŠANCGAR TRPEŽNO ZIMSKO

JABOLKO,

na zalogi pri „GOSPODARSKI ZVEZI“

Vina iz Zatona

lastno prešana po higienskem načinu

Brezplačna poskušnja

točim preko ulice po sledečih cenah:

Črno brez pečlja	Din 9.—
Belo brez pečlja	> 9.—
Rdeče brez pečlja	> 8.—
Viško črno	> 10.—
Prošek iz suhih jagod	> 24.—
Vermut »Dalma«	> 30.—
Vinski tropinovec 50%	> 25.—
Olivno olje	> 18.—
Vinski kis	> 5.—

Se priporoča

GOSTILNA „DALMACIJA“

SP. ŠIŠKA, Vodnikova cesta 17

cenjenim odjemalcem želeč vesele božične praznike

IVAN LASAN

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v zameno. Za odgovor zamika! - Na sprejemanje brez zamika se ne odločimo. Najmanjši oglaš. Din 5.—

STANOVANJA

SMUČARJI!

Več kurjenih sob. 3 minute od postajališča. — Informacije daje: Elza Gregori, Podkoren, Kranjska gora. 4754

RAVNO

NA STEFANOVO

prideji plača gostilna »Bel-singhans. Bred vstopnine! — Pustni krofi. Izvrstna vina. — Dobra jedila. 4847

POUK

VAJENCA

za damsko krojaštvo sprejme A. Paulin, Ljubljana, Kongresni trg 5. 4830

KUPIM

PRIKOLICO

za A. J. S. 500, kupi Stane Engelsberger, Tržič. 4775

ELEKTRO-MOTOR

220—280 V., 15 Ka, v dobrem stanju — kupi Feliks Tavcar, Vodice nad Ljubljano. 4792

PRODAKI

VEČ PAPOV SMUČI

v zalogi prodam po nizki ceni in jih izdelujem tudi po naročilu solidno. Naročite pismeno: Andrej Prešeren, kolar, Radovljica, Predtrg 47. 4855

HRASTOVE DOGE

za vinsko posodo 100 do 600 l, 1 vagon, ugodno prodam. — Josip Novak, Slovenska Bistrica. 4853

PISALNI STROJ

»Remington« z lepo vidno pisavo, zelo dobro ohranjen in močan, za 1280 Din prodaja Šterle Franjo, občinski tajnik, št. Vid nad Cerknico. 4791

ZIVALI

KANARČKE

Zlahtne barške vrvice (Harzer Edelroller), samce po 100, 150 in 200 Din, samice pa po 25 Din, z jamstvom, da dosepe ptica ziva, — po povzetju razpošilja Franc Smid, Dobrava - Vintgar, Gorenjsko. 4857

HISO S TRGOVINO

velikim sadonosnikom in 4 stanovanji, 10 minut od glavnega kolodvora v Mariboru prodam. Pojasnila daje: Josip Divjak krojač, Maribor, Vrbanova ulica 12. 4776

POZOR ČEVLJARJI!

Prodajam dobro vpeljano trgovino čevljev v Zagrebu na lici. Najemina nizka. Potrebno je 20.000 Din — tudi proti vložni knjižici Praštedione na 50 % do konca decembra. Pojasnila daje M. Weiss, Mesnička št. 1, II. nadstropje. 4772

VEČ VAGONOV SENA

sladkega in polsладkega prešane v bale, prodam reflektanti naj pišejo na naslov: Adam Kincl, št. Jurij ob južni železnici, kjer se izvejo tudi cene. 4795

BOGATA IZBIRA SABLON

za ročna dela, gobeline, kelim dela, volne, svile, nakita in vseh C. M. S. priborov. Azuriranje, entlanje, tamburiranje, vezenje monogramov in klinika nogavice, hitro in solidno v trgovini in ateljeju Kurešević, Zagreb, Radičeva (Duga) ulica 5. 4794

FRISTNA VINA

Ljutomerska in dolenska — toči gostilna Marije Jakov, v. Mrzla in gorška jedila vedno na raspolago. 4824

VINO OD 3 LITROV NAPREJ:

Ljutomerski mosler novi Din 6.—
Cviček »Brezovce«, novi > 7.—
Vis črni > 8.—
Modri Burgundec > 9.—
Gostilna Jeločnik, Rožna dolina pri Ljubljani. Tel. 2411. 4844

Vino kuhane pomeni, v bufetu mojem ti dobis, zato te pridit k meni, do ponoči lahko se veselimi BUJET BRISKI, PALACA »GRAFIKE«.

Mašanegar

in druga namizna in zimna jabolka po zmernih cenah stalno v zalogi pri

Gospodarski zvezi.

I. TOMC

Ljubljana Sv. Petra cesta 42

Najcenejši nakup: KONFEKCIJA — MODA ANTON PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra c. 14 72/T

PERJE PUNASTU Din 15.—, čonano Din 32.—, pub Din 140.— kg. ter VOLNO in ZIMO za modroce izredno poceni prodaja: Segs, Wolfsova ulica 12 (dvorišče) 106/T

ZA BOŽIČ

priporoča ure, zlatino srebrnino, briljante in jedilno orodje

Z 20 % popustom IVAN PAKIČ LJUBLJANA, Pred Škofljo 15 4790

Prvovrstno rženo moko

kupite najceneje le pri **Pavel Bertonec** vajeni mlin DOMZALE

MODROCE

otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudit najceneje

IGNACIJ NAROBÉ, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (»Pri Levu«) 25/T

ČEVLJI NA OBROKE

»TEMPO«, LJUBLJANA, Gledališka ulica št. 4 (nasproti opere). 125/4

SRETAN BOŽIČ

**PUBLICITAS
OGLASNI ZAVOD
1932**

Vesele božične praznike želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

slaščičarna „Pelicon“

Ljubljana Wolfsova ulica 14

Vsa plesarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBS

pleskarstvo in soboslikarstvo LJUBLJANA, Mestni trg 19 ali Cankarjevo nabrežje 21 Telefon »070

PREMOG, DRVA, KOKS

najboljše kakovosti najceneje: RUDOLF VELEPIČ, Ljubljana, Jernejeva cesta 25. — Tel. 2708

GLASBA

TRVORSTNO HARMONIKO s kovčkom v najboljšem stanju ugodno prodam. — Na sloj v upravi »Slov. Naroda«. Ogleda se lahko vsak dan od 1.—2. in pop. in od 6.—8. ure zvečer. 4821

Klavirji!

Pianini!

Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bechendorfer, Steinway, Förster, »etrof. Hötzel. Stignt originali ki so tesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenev in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik Aleksandrova cesta št. 7 (vogal Beethovneve ulice)

KLAVIRJI, PIANINI

prvovrstnih inozemskih znamk od Din 11.000 naprej. — »MURZKA«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 40. 18/T

IZPOSODJAMO

plošče, gramofone radio-aparate. »SLAGER«, Aleksandrova c. 4 (prehod »Viktoria« palače)

KOVČEG-GRAMOFON

s ploščami, zamenjam za foto-grafski aparat 9x12 ali 10x15, optika 4:5. — Jože Jenkole, Slov. Javornik 68. 4854

NEPREMIČNINE

ENODRUŽINSKA HISA visokopritilčna, proti gotovini naprodaj. — Karlovska cesta 5. 4819

HISO

z dobro idočo trgovino z obrtom in inventarjem, gospodarskim poslopljem in vrtem oddam v najem. — Pojasnila daje Josip Jantigaj, Moravče pri Domžalah. 4851

TUČILNICE, BUFETE

trafike, restavracije, hotele, gostilne, kavarne, trgovine, obrtna podjetja in industrije! Kdor želi kupiti, prodati ali oddati v najem, naj se obrne na edino strokovno poslovilnico Pavleko-vič, Zagreb, Illica 141. 4856

MESARIJO

in prekaževalnico z vsemi stroji in električni pogon, oddam z novim letom v najem (event. tudi prodam) dobremu mesarju z 10.000 Din kavcije. — Istotam naprodaj tudi avtotaksi in tovorni prevoz z obema prvovrstnima avtomobiloma — tudi na obroke. Cena nizka po dogovoru. — Pojasnila daje Josip Kozlevčar v Šoštanju. 4852

Kmečka hranilnica in posojilnica v št. Vidu nad Ljubljano

vahit na svoje

občni zbor

ki se vrši dne 31. decembra 1932 v pisarni lista.

- DNEVNI RED:
1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
 2. Poročilo načelstva in nadzorstva
 3. Odobritev računskega zaključka
 4. Slučajnosti.

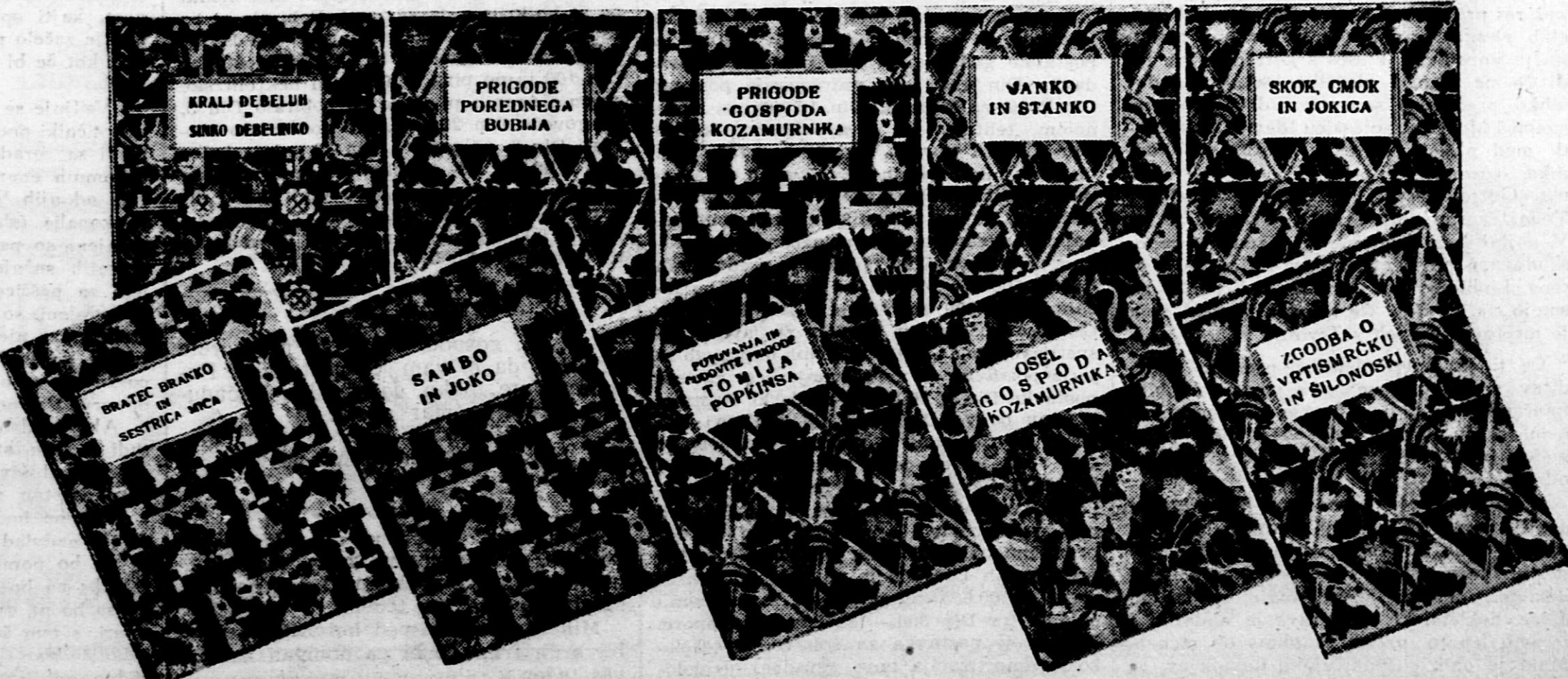
Za Božič

knjižice „Jutroce“ mladinske knjižnice

1. Prigode porednega Boblja
2. Sinko Debelinko
3. Prigode gospoda Kozamurnika
4. Janko in Stanko
5. Skok, Čmok in Jolka
6. Bratec Branko in sestrica Mica
7. Sano in Joko
8. Osel gospoda Kozamurnika
9. Vrtismrček in šilonska
10. Popkino

Vsaka knjiga stane Din 12.—, poštnina Din 2.—. Pri odjemu vseh 10 knjig Din 90.— poštnina Din 7.— Pri odjemu 6 knjig Din 70.— poštnina Din 5.— Pri odjemu 4 knjig Din 44.— poštnina Din 3.—

Dobi se jih v vseh podružnicah »Jutra«. Po pošti jih razpošilja uprava »Jutra« v Ljubljani, Knaflijeva ulica.

PREŠMENTANI LJUBLJANSKI PLESI

Beseda o lepem vedenju na naših plesnih prireditvah in o letošnjih plesih

Ljubljana, 24. decembra.

Križa se pobija s krizo, plesateljnost s plesnimi prireditvami. Tako pravijo oni, ki niso nič kaj zadovoljni, da jim je parkelj prišel priletom decembra prve plesne prireditve. Tradicionalni program plesov je otvoren. Mnogo skrbi in dela se je nagromadilo nad glavami idealnih tprinov, prirediteljev plesov. Parkelj so za nami; prišel je čas zabav za noge in srce. Potrudite se, dragi plesni mojstri, zdravajte noge in pručite jih bontonu.

Vesaka plesna prireditev mora imeti svoj prireditveni odbor, če je »boljša« tudi damski komite in »elitna« svoje pokroviteljstva. To zahtevajo tradicionalni ljubljanski

plešejo sgoji zaradi plesa tudi z manj lepimi.

Prijetni večer in zgodnje jutro sadijo časih vinjeni krokari, katerim po gostilnah ni več mesta.

Naj bi se letošnje zimo vršilo v naši beli metropoli mnogo plesov z doseganji lepimi navadami in razvadami. Podpišje.

Zdaj pa izročam pero drugomu, da vam napiše po tem čudnem, a potrebnem uvodu nekaj splošnega o letošnjih plesih. Izvolite, gospod plesni mojster.

Zdaj, ko smo na pragu zime, se pač spodobl, da spregovorimo o novih plesih, o letošnjih plesih sezoni, o normah in pravih letošnjega plesa in bon tona, ki je nek-

najbolj do veljave v ramah. Angleški valček se pleše v 3/4 taktu, njegov tempo znaša 34 do 36 taktov na minuto.

Rumba ostane tudi letos v modi, je pa mn. go bolj umerjena. Njena posebnost je lahko krožno nihanje gornjega telesa in nekako nihanje v bokih. Pleše se z majhnimi in hitrimi koraki v 4/4 taktu, tempo pa znaša 44 taktov na minuto.

Novost je taprot (igrovori taprot). To je ples v stilu slowfox-bluesa. Ta ples je sicer razmeroma precej težak, menda eden najlepših in se je zadnje čase zelo priljubil. Isvajali so ga prvič na lanskem plesnem kongresu, pleše se v 4/4 taktu, tempo pa znaša 30 do 36 taktov na minuto.

Nebotičniki ali hišice

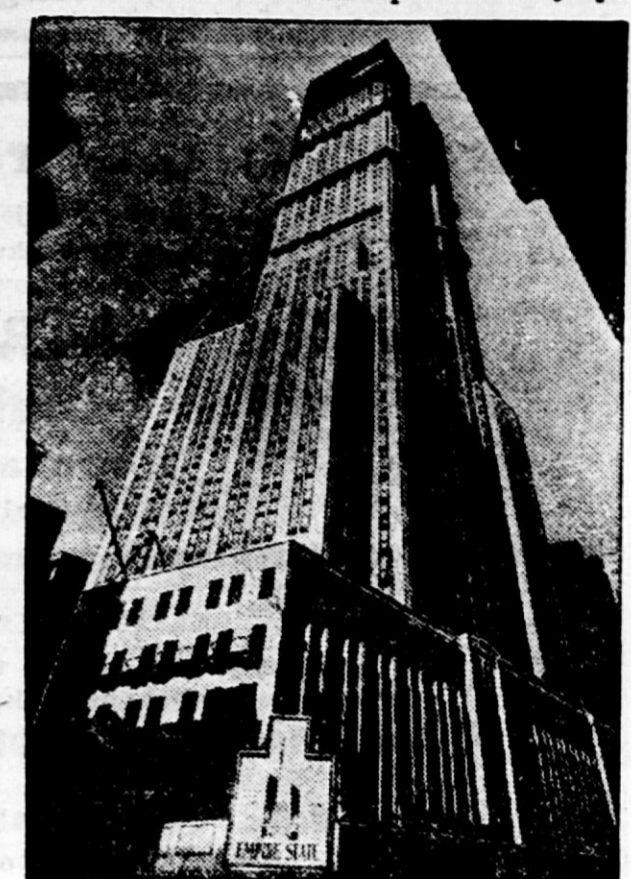
Nebotičniki se kupi nagrabljenih gmotnih dobrin, rezultat hlastanja za zlatim teletom

Ljubljana, 24. decembra.

Tehniki, ki se je dvignila v tej dobi tako strmo na svojo sedanjo višino, napovedujejo neomajen razvoj. Šike bodočnosti si zato čaramo kar moči fantastične. Češče se je tudi napovedovalo, da bo tehnika tako napredovala, da nam sploh ne bo treba več delati ter bo človeštvo samo uživalo dobrine, ki jih bodo proizvajali stroji ali mehanični roboti. V to nam pa k sreči ni treba verjeti, ker čuštimo na lastni koži, da človeštvo trpi zaradi napredka tehnike čedalje bolj, ker si je nismo znali podvreči, da bi služila skupnosti. Prav tako bi bil tudi napredek tehnike dvomljiv tedaj, čeprav bi tehnika služila vsemu človeštvu, ako bi stroji delali vse namesto ljudi, kajti človek najde pravo srečo in zadovoljnost samo v delu. V kakšni meri se bo razvijala tehnika, ne more nihče določno napovedati, nedvomno bo pa tudi v bodoče odraz človekovih stremiljenj: čim popolnejši bo človek, tem bolj bo tudi tehnika služila človeštvu in se ne bo razvijala zato, da bi proizvajali čim popolnejša morilna sredstva.

Kar se tiče gradbene panoge, se je tehnika že razvila tako, da bi njen nadaljnji razvoj ne odločal več, ali bodo v bodočnosti gradili nebotičnike ali hišice. Sedanja doba nekateri imenujejo dobo nebotičnikov. Na splošno se tudi smatra, da so nebotičniki nekakšen višek civiliziranosti posameznih narodov in odraz narodnega blagostanja. Zato pa mislijo mnogi, da bodo nebotičniki česoma povsem izpodrinili nizke hiše, da imajo nebotičniki še sijajno bodočnost. Toda ljudje, ki se tako navdušujejo za nebotičnike, povsem pozabljajo, da pri razvoju stavbarstva ter načinu gradnje odločajo še drugi činitelji, ne le tehnika. Da lahko gradimo nebotičnike, je res napredek, toda tehnični napredek, ki ni vedno tudi socialnega ali splošnega značaja. In če se seznanimo z zgodovino nastanka nebotičnikov, sprevidimo, da Američani niso začeli graditi nebotičnikov le zaradi blagostanja; v Newyoriku so začeli rasti nebotičniki, ker se mesto ni moglo širiti zaradi

nebotičnik ekonomičnejši (ne le zaradi prostora) od manjših zgradb, če bodo gradbeni in vzdrževalni stroški zanj nižji, če bodo mesta z nebotičnimi zgradbami bolj higijenična in če bodo izpolnjeni še drugi naravni in tehnični pogoji, tedaj bo zavladal nebotičnik nad ostalimi tipi hiš. To je pa

Ameriški nebotičnik

seveda povedano tako na splošno, da bi marsikdo ne mogel sklepati iz tega, ali bodo v bodočnosti gradili nebotičnike ali ne. V poštev prihaja nešteto činiteljev, ki govorijo za nebotičnike in proti njim v vseh pogledih, ne le v gospodarskem, temveč tudi v tehničnem, higijenskem in socialnem.

Kjer ni primeren teren za nebotičnike, ki ne prenese večje obtežbe, tam pač ne bodo gradili nebotičnikov, kar zaradi tega, ker bi bili gradbeni stroški previsoki. Tako je n. pr. v Ljubljani bolj ekonomično graditi nižje stavbe, ker teren ni skalnat. Tudi v potresnem ozemlju se nebotičniki ne bodo mogli nikdar razmahati, ker potresnih sil tehnika najbrž ne bo mogla nikdar premagati, dokler bo zemlja živela, se pravi »dihala«.

Kjer bo pa izpolnjen prvi pogoj, bo moral biti tudi drugi, gospodarski. Brez gmotnih sredstev ne bodo nikjer gradili niti hišice. Če pa si ne bodo lastili nebotičnikov finančniki, če si jih bo gradila skupnost, tedaj bo pa odločala ona in bodo v njenih rokah sredstva. Ako se bodo izkazali nebotičniki za idealen tip zgradbe, tedaj bo v primeru odločanja skupnosti več nebotičnikov, ki bodo izpodrinili druge zgradbe, kot pa, če bi odločali le finančniki. Ni treba dokazovati, saj se lahko zgledujemo na konkretnih primerih, da gospodarska anarhija, ki je plod vlade zlatega teleta, zajeti splošnega napredka ter v nji ni smotrenosti, ki uveljavlja interese splošnosti.

Težko je pa reči, da bo postal nebotičnik res standardni tip med vrstami zgradb, kajti ne bo smela odločiti le tehnika, temveč tudi in predvsem, človek. Morda se človek veseno ne bo odtrgal povsem od narave, da bi mu postal ideal življenja v mestih, kjer se kupijo samo hladni, mrtvi zidovi, kjer ne more več živeti rastlinstvo in kjer se je človek odtrgal povsem od zemlje. Človek ni rojen za to, da bi lahko živel med nebom in zemljo sredi velemestnega hrusta in trusa, še vedno biti, da je del narave, zato ga vleče tem bolj naravi naproti, čim bolj je naraven in zdrav. Zato bo pa tudi vedno hrpenel po mirnem domu, po koščku žive narave; v tem pogledu je stanovanjska hišica z vrtno prejo ideal za stanovanje kot nebotičniki. V Ameriki so nebotičniki navadno poslovne, trgovske hiše, toda predvsem zato, ker so tako rentabilnejši, vendar bi tudi sicer ne mogli postati idealne stanovanjske hiše; tudi Američani cenijo bolj stanovanja v hišicah s vrtni, kjer je bolj mirno in zračno, kjer se počuti človek bolj zadovoljen in srečen.

Lahko trdimo, da v bližnji bodočnosti nebotičniki sploh ne bodo mogli izpodriniti malih hiš, povsem jih pa ne bodo nikdar, zlasti ne tedaj, ko bodo nebotičniki gradili finančni magnati iz bahavosti in ne zaradi potrebe.

Aforizmi

Kot vrednotiš delo, tako vrednotiš človeka.

Harmonija med ljudmi prihaja le s pravo kulturo.

Nihče ne sme reči, da je boljši od kogarkoli, dokler ni pripravljen pomagati slednjemu slabšemu, da bi bil boljši.

Klanje je torej najvišji ideal kulture, ker narodi tekmujejo najbolj le s tem med seboj, kdo bo izumil učinkovitejšo morilno sredstvo ter kdo bo močnejši po orožju, da bo lažje »branil svojo kulturo«.

Če je kdo dober, tega ne kriči.

Nesmrtno je samo delo, čigar sadove uživajo vsi.

Če umetnost ne zna pomagati ljudem, ji ne morejo pomagati tudi ljudje.

Človek bi ostal brez bolečine večem bedak, ker bi se nikdar ne zresnil.

Težje je obupati kot upati.

meščanski običaji. Častne dame. Da, kake so. Za ljubezni naslov mora plačati najmanj 100 dinarčkov in pripraviti do sto in dvajset obloženih kruhkov. Dve uri mora stati v buffetu, ostali čas pa ti gre mesto na častnem odru. To je tam, kjer je nekaj kraljevala godba. Sedaj je ta v ozadju, ali celo na galeriji.

Velika pridobitev je častni oder. Če bi ga imeli drugod, bi ga imenovali pranger. Častni oder ni za vsakogar. Tam se zbirajo poleg dostojanstvenikov in častnih dam le še elita in oni, ki si žele biti elita. Ste že kdaj opazovali te nesrečneže na prangerju? Reveži so izpostavljeni javni kritiki, menda tudi zato, ker so plačali pošteno in obilno vstopnino. Nesrečneži in nesrečnice, pravim. So pa tudi vmes srečnice, ki se zadovoljivo radujejo zavistnih pogledov prijateljev in znank, katerim ni mesta na častnem odru. Prireditveni odbor je namreč ugotovil, da je socialna pozicija soprogov še prenizka za tako čast. Te vzdržuje na prangerju najdalj. Dostojanstveniki kaj kmalu gredo in na odru ostane samo še elita. Dve kasti se motriča, gornja na odru in spodnja v parterju. Napetost pa tako in hlad veje raz oder, dostojanstveni hlad v razgreto dvorano. Zato pa so v Ljubljani že prav vse prireditve »elitnega značaja«.

Nobel je, če se ples začne z dveurno zamudo. Pa kaj začne. Slavnostno s polonoz. Takrat zavirajo po zraku šerici frakov, odborniki prireditve zdreva na oder po svoje žrtve, uboge častne dame, plesni učitelj izda še zadnje poveljnške odredbe in — »ajdimo na posao«. Vsi odrogo po vrstnem redu funkcije in dostojanstva. Vroče postaja in marsikateremu gospodu se prične z glave cediti brianina.

Moški in ženski obiskovalci, obiskovalci prvim, ker vsi niso plesalci, se dele v več kategorij.

Prihimo kar z moškimi. Poleg dostojanstvenikov in takih, ki žele biti in morajo priti na ples, saj zato so po mnenju nekaterih prirediteljev dostojanstveniki tu, imamo še kategorijo onih, zlasti mladine, ki poseča plesne in pa posebno kategorijo tistih, ki iščejo na plesih nova poznanstva in mislijo, da smejo v okviru družabne dostojnosti po mlajši počenjati, kar se jim zaohče. Oni sermi se radi imenujejo velikomestni vampirji. In oni res pridejo na svoj račun. Na ljubljanskih plesnih prireditvah je vse sila prijetno in enostavno. Plešeš s katero hočeš, tudi če ne poznaš plesalke, saj se vendar lahko predstaviš sam ali tudi ne in prevzameš drugemu plesalcu damo lahko tudi med plesom. Ogorčeni obraz predhodnika, oziroma predplesalca naj te ne zani-ma. Gorje plesalki, če odkloni kavalirja! Tedaj zagrmi po dvorani in škernal je tu. V najboljsem primeru sme zapustiti nepoškodovana plesišče. Ubožica ne pozna bontona Ljubljanskega seveda. Tudi parčki ne smejo na plesišče. Če sta dva parček, jima je mesto na klopih v Tivoliju.

Če ti je, dragi plesalec, premalo prireditve, si na podoben način izposodiš Ljubljankanko že tudi skoraj v vsakem plesnem lokalu. Pomni, da so Ljubljankarke plesne in skromne plesalke. Nobena ti ne odreže.

Ženski del občinstva se deli v skupine devičnic-orčic, nadzoranih dem. mamic, ki imajo godne berke in »dames«, željne flerta in razvedrila. Prednost imajo lepa dekleta, poročene žene imajo vendar že može, dekleta, ki jih narava ni obdarila s telesno lepoto pa so za okras ob stenah. Malo je onih gospodičev in kavalirjev, ki

do zadnjic o njem omenil, da so ga v plesnih solah pozabili poučevati. Plesni mojstri in koreografi tudi letos niso bili v zadregi in so nam pripravili zopet celo vrsto novih plesov, tako da bodo prijatelji plesa v vsakem pogledu prišli na svoj račun, zlasti pa oni, ki se navdušujejo za plesne novosti. G. Adolf Jenko, ki je pač naša najbolj priznana kapaciteta na polju plesa, nam je rade volje dal informacije o letošnjih plesih in vsem, kar je z njimi v zvezi.

Prijavilo se je več novih plesov, plesali se pa bodo tudi stari. To velja v prvi vrsti za foxtrot, ki se pleše v obliki quicqstepa. Je tipičen ples v angleškem slogu s karak-terističnimi slikami, vsebuje hitre karaktere, kar znači beseda quicq. Pleše se na vsako foxtrot godbo v 4/4 taktu, njegov tempo pa znaša 50 do 54 taktov na minuto.

Elegantni tango bo še vedno kraljeval v plesni dvorani. Osnova tangu je ostala ista, ima pa nekatere nove varijacije korakov. Stil je argentinski, ples pa je popolnoma umerjen. Koraki so nekako plazeči, pleše se v 3/4 taktu, njegov tempo pa znaša 30 do 32 taktov na minuto.

Angleški valček je ostal v bistvu neizpremenjen, samo da je še bolj poudarjen zamah telesa, kar je izraženo posebno v ramah in kar je tipično za angleški stil. Plesalec mora izmenoma stopati na prste in na celo nogo. Osnovni korak tega plesa je posebno diagonalen. Tudi za ta ples velja kakor za foxtrot v prvi vrsti harmonično nihanje telesa, ki mora, kot rečeno, priti

Druga novost je charstep, ki pa nima nič skupnega s prostulim charistonom. Njegova značilnost je kratek korak na prste z udarcem ob pod. Pleše se na vsak foxtrot in je zato zelo lahek. Vsakdo se ga bo z lahkoto priučil in je verjetno, da se bo zelo priljubil, ker je tudi v splošnem zelo živahen ples. Tempo je nagel in znaša 50 do 56 taktov na minuto.

Oba nova plesa sta angleškega izvora, tretji, ki ga pa zlasti forsira Dunaj, je pa tanganilla (izg. tanganilja). Kljub imenski sorodnosti nima ta ples prav nobene zveze s tangom in je po godbi eleganten španski valček, ki se pleše v 3/4 taktu, pri katerem se mora izvajati ena 1/8 sinkope. Koraki so prijetno zibajoči, zaradi sinkope je pa ta ples nekoliko težji.

Nov je tudi la biguine, ki je francoskega izvora in so ga plesali zlasti na kolonijalni razstavi v Parizu. Sličen je rumbi, ker je pa precej ekscentričen in se zdi navidez tudi močno erotičen, se pri nas gotovo ne bo mogel uveljaviti in se tudi ne forsira, kajti Ljubljana pač ni Pariz. Potem je še onestep (vanstep), ki se pleše na pasu double, jasno pa je, da ostane priljubljen tudi valček in za spremembo tudi razni figurirani plesi, kakor četvorica itd.

Glede držje je treba povdariti, da je sličen lanski, gospod je dami strogo vis a vis. Gospod drži damo pod levo plečko, dama pa levo roko na gornjem desnem laktu gospoda.

Škofjeloški občinski proračun

Letošnji proračun predvideva 470.710 Din izdatkov

Škofja Loka, 18. decembra. Kakor smo kratko že poročali, je vzel Škofjeloški občinski odbor na svoji zadnji seji temeljito v pretres občinski proračun za l. 1933. Upoštevalje občje gospodarsko stanje meščanov in njegovo davčno moč, se je delalo pred vsem na tem, da se iz proračuna vse kar ni neobhodno nujno potrebno proračun za 2217.13 Din nižji od letošnjega, črta. Le tako je bilo mogoče doseči, da je novi proračun za 2217.13 Din nižji od letošnjega. Breme bode pa davkoplačevalce kljub temu občutno prizadela, ker je davčni predpis od lanskih Din 185.727.78 padel letos na Din 143.546.52 in znaša torej razlika celih Din 42.181.26.

Letošnji proračun predvideva Din 470.710 izdatkov, ki se bodo porazdelili takole: Iz postavke gospodarstvo se bo izplačalo za davke Din 4.500, za vzdrževanje poslojij Din 2000, za klavnico Din 10.000; za kamnolom, tehniko in zavarovalnico skupno Din 960. Za upravo, kamor je vracunana plača tajnika, potnina, kurjave in razsvetljava občinskih prostorov, pisarniških potrebščin, knjige, zakoniki, bolniško in pokojninsko zavarovanje uslužbencev, samouprava in pisarniška oprava, je predvidenih Din 39.500. Za obresti od posojil se bo izdalo Din 19.000, za redarstvo Din 26.000, za Gasilno društvo Din 1000 in za javno razsvetljavo Din 14.000. Pri javnih napravah se je iz postavke za vzdrževanje cest znižala postavka Din 16.000 na Din 12.000. Poprava mostov bo veljala Din 2000, hidranti Din 2000, za regulacijski načrt se je določilo Din 3000 in se je znižala postavka za Din 2000. Cestarjem se bo izdalo Din 10.800. Zdravstvo (občinska babica, konjač, ogled mlričev in cepivo — razkuževanje) je odpravljen na Din 1650. Za naborne stroške je predvidenih Din 300 in za socialna skrbstvo Din 60.000 kot prispevek k ubetnemu skladu, ter Din 300.— za izredne podpore. Znatna je postavka za šolstvo. Za deško šolo (amortizacija nove zgradbe) je dolo-

čen Din 220.000, za deklško Din 3500, za organista Din 10.000, za meščansko šolo Din 12.000, za obrtno šolo Din 5000 in za trgovsko Din 1000. Kmetijstvo in narodno zdravje imata vsak po Din 500, nepredvideni stroški pa so vracunani z vsoto Din 10 tisoč.

Dohodki iz gospodarstva (zakupnina, najemnina občinskega poslojja, lov, tehnične, klavnice in kamnolomi so proračunani na Din 31.400, od glavnice se bo dobilo Din 5500, od pristojbin za sejme, listine, stavbne ogleda, kino takse, pasje takse in ogleda mlričev Din 12.200. Podpore za ceste bodo dale Din 3000, nepredvideni dohodki pa Din 4000. Vsa ostala razlika med izdatki in dohodki pa se bo krila z davščinami. Pobirala se bo 180% doklada ne državne neposredne davke, občinska trošarina za hi vina in mošta bo Din 100 in od piva Din 70. Od hektolitrske stopnje žganih pijač se bo pobiralo Din 5, od goveda Din 20, odnosno pod 1 leto starosti Din 8, od prašiča Din 12, od drobnice Din 2.50 in od 100 kg uvoženega mesa Din 20. Po tej osnovi bodo vrgli davki dinarjev 258.383.74, vino Din 90.000, pivo Din 22.000, žganje Din 25.000 in užitnina na meso Din 15.000.

Mnogo poje.

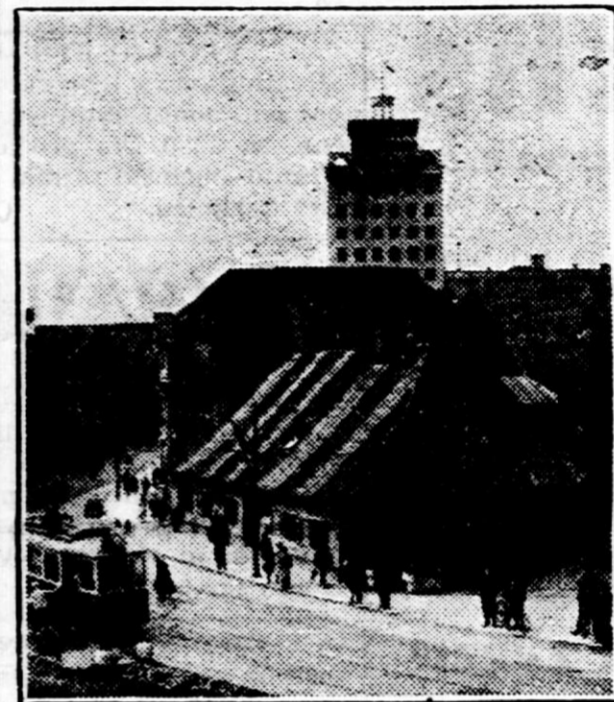
— No, gospod, vi se pa ne morete pritožiti, da bi vam jed ne teknila. Pospravili ste toliko, da vas kar občudujem, pravi krčmar gostu.

— To še nič ni, videti bi me morali, če sem kam povabljen na obed ali večerjo.

7 šol.

Katehet: No, dragi učenci, zdaj mi pa povejte, zakaj prosimo boga vsak dan, naj nam da naš vsakdanji kruh, ne prosimo ga pa za ves teden.

Mihec: Zato, gospod katehet, ker bi bil kruh trd, če bi ga dobivali kar za ves teden.

Naš nebotičnik s Figovcem

omejenega terena. prebivalstvo je pa čedalje bolj naraščalo zaradi ugodnih življenjskih (socialnih) prilik. Razumljivo je, da so dosegla stavišča eredi mesta bajne cene. Treba jih je bilo čim bolj izkoristiti; ker torej mesto ni moglo rasti v širino, je raslo v višino. Človek je premagal oviro, ki je grozila prezgodaj zajeziti gospodarski razvoj mesta. Če bi Američan ne stremel tako za dobičkom ali zaslužkom (business), bi ne postala v Newyoriku, kjer se je koncentriralo hlastanje po gmotnih dobrinah, takšna čudna gneča, da so se ljudje začeli takorekto kupiti do neba. Ne moremo pa trditi, da je postal Newyorik zaradi tega triumfa tehnike zemeljski paradiz. Zdi se celo brez domišljije, da so nebotičniki rezultat hlastanja za zlatim teletom, kupi nagrabljenih gmotnih dobrin, ki doslovno kriče do neba, da je človek s pomočjo tehnike raztegnil prostor, da pa vzgon tega dejanja ni bil povsem plemenit ter da se je civilizacija v tem pogledu oddaljila od kulture, kajti hlastanje za zlatom, strem-ljenje po gospodarski nadvladi, se še ni ustavilo, nebotičniki še niso dovolj viski. In: ali ima nebotičnik kaj od nebotičnikov, ali se njeno blagostanje dviga z rastjo nebotičnikov? Ne! Zdi se, kot da so gmotne dobrine, nakopičene s tolikimi žrtvami v nebotičnikih začele izgubljati svojo vrednost, kajti splošno gospodarstvo v Ameriki je začelo prav tako (morda še bolj) pešati, kot če bi v Ameriki ne bilo nebotičnikov.

Veljuje se n. pr. primera, da so ameriški nebotičniki podobni egiptovskim piramidam. Tudi za zgradbo teh piramid je bilo treba ogromnih energij in žrtev, a dejanske koristi od njih človeštvo ni imelo. V njih so »pokopali« (shranili) le nekaj faraonov, zgrajene so pa bile prav za prav s kostmi nešteti sužnjev. Nebotičniki so pa zgrajeni za peščico finančnih mogotcev in da so zgrajeni, so morali pač od nekod črpati sredstva za nje. Vemo, odkod, toda usodno je, da so sredstva pritekala v močnejšem omiku kot so odtekali njihovi sadovi nazaj: po vrvi tja, po niti nazaj.

Ako gledamo torej pojav nebotičnikov tudi s tega stališča, se ne moremo teko silno navduševati za nje, kajti ako se bo gospodarstvo razvijalo v smeri nebotičnikov, ki ne bodo kazalci kvitšku, nego plesdestal nadvladujočega zlatega teleta tedaj to ne bo pomenilo splošnega napredka in tehnika ne bo posebno koristila celosti. Če se bo pa gospodarstvo razvijalo v drugi smeri, s tem se ni rečen, da je »vzdržljivo« nebotičnikom. Ekonomski razlogi bodo še vedno odločali; če se bo pokazalo, da je

Mlekita
Maslita
Grenkita

Mirim kraljica čokolad

Sadvita
Kavita

DALMATINSKA VINA

Vsakemu dobro znana kvaliteta iz lastnih vinogradov vam nudi za božič znana točilnica s Sv. Petra ceste št. 28, sedaj Cankarjevo nabrežje št. 5 in Breg št. 2

Se priporoča
L. A. Sunara.

Vinko Rauber

čevljarški mojster
Zaloška cesta 12 — Moste

Franjo in Terezija Levec

MESARIJA IN GOSTILNA
Ljubljana, Dunajska cesta 24
Šolski drevored

Vsakovrstno zlato kupujem po najvišji ceni

Zaloga ur, zlatnine, srebrnine, optike, jedrinih priborov, servisov itd.
JAKOB MULAVEC
Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela točno, solidno in poceni
MARIBOR, Kralja Petra trg 1, zraven Magdal. lekarni

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Želi vsem svojim cenjenim odjemalcem in se priporoča za nadaljno naklonjenost, zagotavljač Vas solidne in točne postrežbe
FRAN JUVAN
valjčar mlina
SREDNJE GORNJE — ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Tiskarna, trgovina s papirjem, Oglasi zavod in uprava časopisov

Hinko Sax

Maribor, Grajski trg

Zastopnik „Slovenskega Naroda“

Prvi art. specialni zavod za izveske in črkoslikarska dela na steklo, les, pločevino in zid

Gustav Philipp

Maribor, Detrinjska 11

ustan. 1902, odlikovan 1922 z zlato kolajno.

Specialist za pripravo pisalnih plošč za beležke (za šole in tovarne) na les, pločevino itd.

GOSTILNA „PRI FAJMOŠTRU“ LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 5

teži izberna vina:
v gostilni namizno Din 8.- brez ulice 7.-
" " rizling " 12.- " " 10.-
" " črno " 10.- " " 8.-
" " evišek " 12.- " " 10.-
" " mozler " 14.- " " 12.-

MATJA KEŠE TRGOVSKI VETNAR LJUBLJANA Linhartova ul. 5

Fr. Sevcik

Telefon 33-73

LJUBLJANA, Židovska ulica 8

Orožje in municija, vse lovske potrebščine. Lovske puške, revolverje, pištole, strašilne pištole v največji izbiri. Najnižje cene. Zahtevajte cenike.

Niko Zupan

parna pekarna, Dunajska cesta 58

FRANJO BRECL MODNO KROJASTVO LJUBLJANA Sv. Petra cesta 38

Le „Kontroliran med“

Je sanjsljivo naraven, čist in brezhiben. Uživate ga kot hranilo in najučinkovitejše zdravilo zoper katarje pljuč in grla ter sploh proti prehlajenju. Nudi Vam ga

„DRUŠTVENA ČEBELARNA“

malga čebelarških potrebščina, medu in voska
LJUBLJANA, MIKLOŠICEVA-PRAZAKOVA 13

Janko Zevnik

MESAR IN POKRAJEVALEO
ŠIŠKA — LJUBLJANA

Josip Bahovec

Moste Ljubljana

„SINGER“

za hišno uporabo in vse obrtne delavnice so znani kot najboljši na svetu. Prodaja na tedenske in mesečne obroke. — Brezplačni pouk šivanja, prikrjevanja in vezenja. — Jamstvo 15 let.

Glavna podružnica za Slovenijo:
LJUBLJANA, GAJEVA ULICA ŠT. 3

Podružnice:
Ljubljana, Gajeva ulica 3. Kranj, Nove mesto, Celje, Maribor in Slovenjgradec.

Celuloidne ščitnike za vrata

dobavijo v vseh barvah in fazonih
FRANJO ZRNEC, steklarstvo LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje št. 5

Couch zofe

Otomane, spalne fotelje, divane, zložljive postelje, mreže, peresnice (federmodroce), žimnice (modroce) ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje najceneje

F. Sajovic

Ljubljana, Stari trg št. 6.

Čukova drva in ogelje

kupuje se pri
FRANC LJUBLJANA Sv. Petra cesta 24

VINO ČEZ ULICO:

- Haloško belo 1 Din 6.-
 - Čviček 1 > 8.-
 - Portugalka 1 > 8.-
 - Rizling 1 > 9.-
 - Burgundec beli 1 > 10.-
- Zganje:
- Tropinovec pristni 1 Din 28.-
 - Slivovka 1 > 30.-
 - Hruševac 1 > 32.-
 - Brinjevec 1 > 36.-
 - Rum fini čajni 1 > 28.-
- Razni fini likerji, konjak, sampanjec ter prvovrstna desertna vina nudi točilnica
S. J. JERAJ, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 38. 476.

DELO

more v teh težkih časih vsak dobiti še najlaže z ureditvijo pletenja na domu. Dajemo sprosti delo vsakemu, ker prevzemo izdelane pletenine, dobavljamo prejico (volno) in izplačujemo medo za pletenje, kar dokazuje mnogo zahvalnih pism. Ako hočete delati in zaslužiti, se obrnite zaupno za brezplačne prospekte na firmo:

DOMAČA PLETARSKA INDUSTRIJA JOSIP KALIŠ, Maribor, Trubarjeva 2. odd. 27.

BUKET ODPRT DO POLNOCI

- Vino čez ulico:
- Šipon 1 Din 9.-
 - Čviček 1 > 9.-
 - Rizling 1 > 11.-
 - Ljutomerčan 1 > 9.-
 - Bermet 1 > 24.-

Zganje:

- Slivovka 1 Din 26.-
 - Sadjevec 1 > 26.-
 - Tropinovec 1 > 24.-
 - Rum 1 < 26.-
 - Brinovec 1 > 40.-
 - Pelinkovec 1 > 32.-
- Razna desertna vina in likerji po najnižji ceni!
Za kakovost jamči lastnik bufeta A. BRIŠKI, palača „Grafika“, blizu glavnega kolodvora.

NAZNANILO

Vsem cenjenim gostom najvljudneje naznanjam, da je za praznike prispelo dalmatinsko vino najbolje kvalitete s otoka Visa, katerega točim à Din 8.—. Na zalogi so tudi fina desertna vina, kakor prošek in vermut, pristni doma žgani tropinovec in olivno olje. Priporoča se dobra domača kuhinja, vsak terek in petek polenovka, vsak dan morske ribe.

Za obilen obisk se priporoča
M. S. Radilovič, gostil. Tratnik

Franc Poličar

SPECIALNO POHISTVENO MIZARSTVO
Trata — št. Vid

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozčkov, triciklji, razna najnovejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. Najnižje cene. — Ceniki franku.
TRIBUNA F. S. L., tovarna dvokoles in otroških vozčkov, LJUBLJANA Karlovska c. 4

Štefan Gjura SPLOŠNO ČEVILJARSTVO

Pleteršnikova 14 Ljubljana Linhartova ul. 16

Dalmatinska vina

Prispele so nove pošiljke za božične praznike. Črni Kuč po Din 8.—, belo Din 8.—, ružica Din 8.—, opolo viško Din 10.—, belo viško Din 10.—, prošek stari iz suhega grozdja Din 28.—; vse vrste žganja 50% Din 35.—. — Za obilen obisk se priporoča na novo urejena gostilna »JADRAN« (prej pri Daksu) FLORJANSKA ULICA 33. Vinotoč: POLJANSKA CESTA 17 in vinotoč PRI JANEŽIČU, MEDVEDOVA CESTA 25.
Posebno priporoča gostilna „Jadran“ VSAK DAN SVEŽE MORSKE RIBE!

Tovarna dežnikov L. MIKUŠ

LJUBLJANA, Mestni trg 15

Pozor smučarji na Dolenjskem!

Staroznana čevljarška firma na Dolenjskem, tvrdka **FRANCA TRAVNIK V TREBNJEM** je otvorila specialno delavnico smučarskih čevljev in gozdarjev. Prodajajo se in izdelujejo smučarski čevlji in gozdarji iz najzajemno domačega blaga najbolje kakovosti po najnižji ceni. Par od Din 180.— naprej. V isti delavnici se popravljajo tudi snežke in galoše po najnižji ceni. — Priporočam se odjemalcem širom Dolenjske.

Franc TRAVNIK, čevljarstvo, Trebnje

Franc Bergant

SPLOŠNO MIZARSTVO
Dravije št. 108, p. št. Vid nad Ljubljano

PRVA JUGOSLOVENSKA TOVARNA ZA DIASLAD, SLAD IN KVAS

RUDOLF ZALOKER, Ljubljana - Vič

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto!

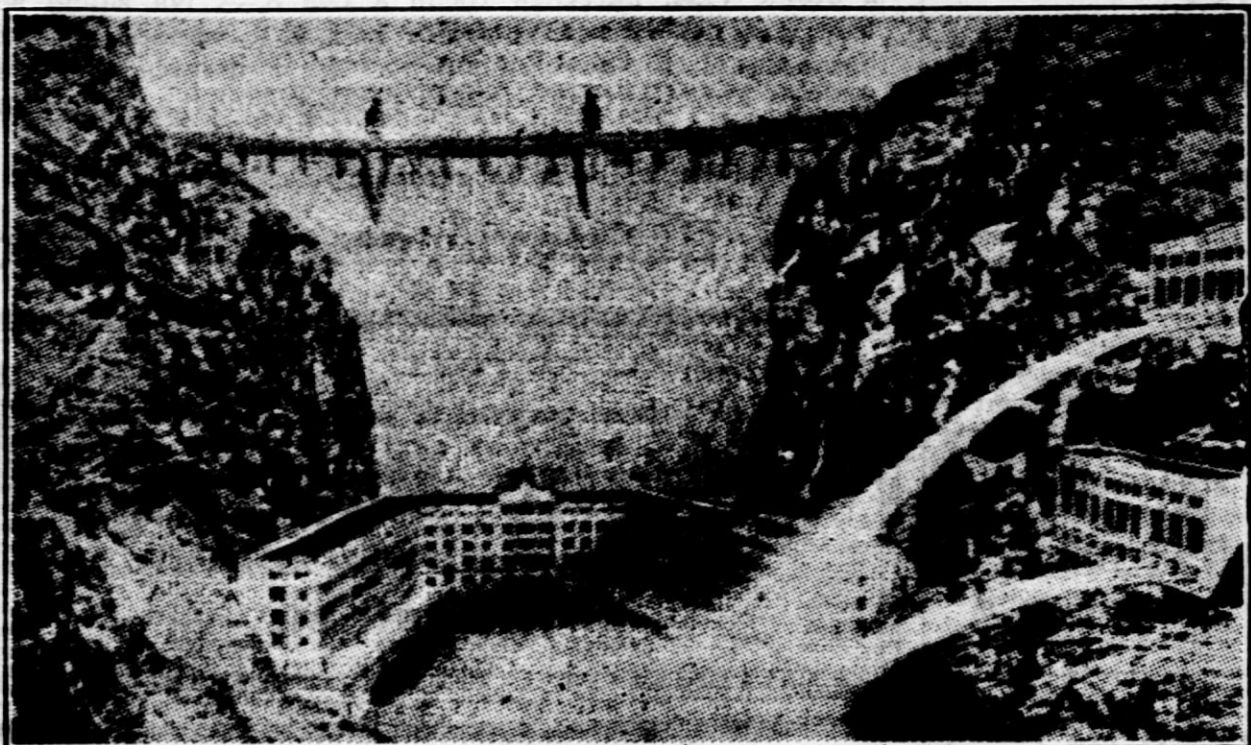
Novo čudo moderne tehnike

Američani grade Hoover jez, ki bo znašal stroški zanj 156 milijonov dolarjev

Na meji ameriških držav Nevade in Arizone, kjer šumi in buči po dobrih 200 m globoki gorski soteski deroča reka Colorado, grade podjetni Američani novo čudo moderne tehnike. Seveda, če delajo kaj novega v Ameriki, mora biti največje na svetu. Grade jez, ki se bo imenoval po sedanjem ameriškem predsedniku Hoover-dam. Ves načrt obsega prav za prav tri orjaška dela — jez z mogočnim vodnim rezervoarjem, veliko

sopot s svetlimi močmi prjelo na delo. Podjetje, ki gradi orjaški jez, je spoznalo, da bo mnogo izgubilo in zato je poskrbelo, da žive delavci zdaj v znošnjih razmerah. Tudi tu je torej igral odločilno vlogo dobiček.

Najprej so izkopal na obeh straneh bodočega jez po dva predora v pobočnih gorah. Na levem bregu so predora v juliju že izkopal in ju utrdili z betonskim plaščem. Predori so okrogli in

Tak bo jez, ko bo dograjen

elektrarno ob njega vsočija in vodni kanal, ki bo namakal velika prostranstva v Imperial Valley v južni Kaliforniji. Vodni rezervoar, ki nastane, ko bo jez dograjen, bo največje umetno jezero sveta. Dolgo bo okrog 185 km, na najširšem kraju bo široko blizu 13 km, breg bo pa dolg nad 800 km. Površina jezera bo znašala pičlih 600 km².

To tehnično čudo grade v pusti, neobitljani krajini, kjer se vrste peščene gorske kotline in doline s skalnatimi grebeni, ki nudijo krasen pogled, zlasti če zreš v globoko sotesko reke Colorado. Podnebje je tu že subtropsko, temperatura doseže poleti 50 stopinj C in iz skal kar puhti vročina. O jezju še ni duha ne sluha. Dela so se pričela pred dvema letoma in bodo končana komaj čez 5 let. Saj so morali zgraditi najprej 54 km železnice do najbližje postaje Las Vegas na progi družbe Union Pacific, ki veže Chicago z Los Angelesom. Poleg tega so zgradili v bližnji kotlini pičlih 10 km od bodočega jezja na pustini novi mesto, ki se imenuje Boulder City (Kamnitno mesto) z asfaltiranimi ulicami, vodovodom, kanalizacijo, električno razsvetljavo, trgovinami, kinematografom in sploh z vsem, kar mora biti v modernem ameriškem mestu.

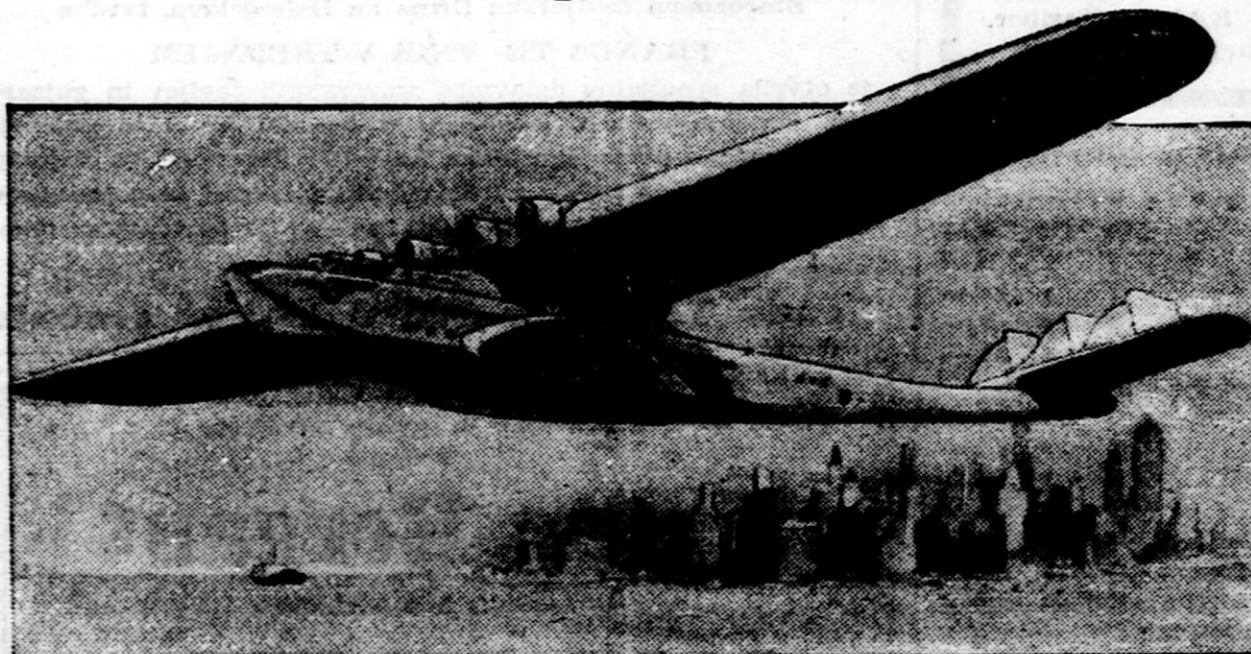
Tu prebiva 2500 delavcev, zaposlenih pri graditvi jezja, približno toliko je pa tudi stalnih prebivalcev mesta. Delavci stanujejo v posebnih poslopjih, ki jih noč in dan ohlajajo z mrzlim zrakom, da si lahko po delu dobro odpočijejo; delavci imajo na razpolago kopalnice in mrzlo pitno vodo. Teh poslopj, ki odgovarjajo v vsakem pogledu zahtevam moderne higijene, pa niso zgradili morda iz sočutja do delavcev, temveč na podlagi izkušnje iz prvega leta gradnje, ko je delavstvo hudo vročino v skalovju težko prenašalo in si čez noč ni moglo dovolj odpočiti, da bi lahko drugi dan

meritjo v premeru 17 m. Najprej betonirajo dno v četrtkrožnem sektorju in pritrčijo tam tračnice, po katerih potiskajo ogrodje za betoniranje obstranskih sektorjev. Šele nazadnje se betonira zgornji sektor. Beton je dobro ohlajen in prepiran, da je odpor sten čim manjši. Zunanji predor je dolg skoraj 5 km. Ko so dogradili predore, so začeli graditi najprej provizorični jez, potem pa zgrade definitivni jez. Ta bo od tal visok 220 m in voda se bo dvignila za 180 m nad sedanjo gladino. Zid bo zgoraj debel nad 13,8 m, tako da bo lahko po njem speljana cesta, ki bo vezala Nevado z Arizono. Spodaj bo pa zid debel skoraj 200 m. Mogočna elektrarna pod jezom bo imela letno kapaciteto 4.330.000 kilovatnih ur.

Prvotni namen jezja je bil varovati bogate poljedelske kraje, ležeče pod bodočim jezom, ki so bili vedno v nevarnosti, da jih preplavi deroča reka Colorado, zlasti spomladi, ko se taja led. Iz umetnega jezera bodo namakali 8094 km² zdaj nerodovitne zemlje. Vsta ta zemlja se bo izpremenila v rodovitno, kakor se je ona okrog Foenixa, ki jo namaka voda iz Rooseveltovega jezja v južni Arizoni. V to svrhu napeljejo po gorskem in pustinskem svetu 426 km dolg kanal do Imperial Valley v južni Kaliforniji.

Stroški za Hoover jez bodo znašali 156 milijonov dolarjev, všteta sta pa tudi dva milijona dolarjev za zgraditev Boulder City. Točko bi stala približno napeljava vode do Los Angelesa. Vračunani pa še niso stroški kanala do Imperial Valley. Električni tok, ki ga rabijo pri gradnji jezja, je napeljan sedaj po definitivnih elektrovodih in Los Angelesa. Ko bo jez dograjen in ko začne obratovati mogočna elektrarna, napeljejo elektriko po istih vodih v nasprotno smer.

Novo ameriško prekoceansko letalo

Zadnje dni novembra so imeli v New Yorku važno letalsko posvetovanje, ki so na njem govorili o dalekosežnem načrtu zračnih zvez med vsemi deli sveta. Znamiti ameriški letalec Charles Lindbergh je s funkcijarni »Pan American Airways« kot strokovnjak obrazložil načrt zračnega prometa med peščinami deli sveta in izjavil, da bodo čez dve leti letali nad obema oceanoma veliki kovinasti aeroplani. V načrtu so naslednje zračne proge: Iz Amerike v Evropo preko Nove Fundlandije in Irse ter preko Bermudov in Azorov čez Pacifik preko Havaje. Gradili bodo v ta namen letala dveh vrst. Lindbergh je pojasnjeval konstrukcijo orjaških prekoceanskih letal, ki bodo imela po štiri močne motorje. To bodo nekakšni zračni čolni, manjši od »Do X«, toda večji od vseh dosedanjih prometnih letal. V vsakem bo prostora za 50 potnikov, seveda poleg posadke.

Airways« niso hoteli govoriti o tehničnih podrobnostih novih letal. Povedali so samo, da bodo prekoceanski aeroplani prevažali več potnikov, da dosežejo večjo hitrost in da bodo večji od onih treh letal, ki letajo zdaj nad Karibskim morjem. Iz tega bi se dalo sklepati, da bodo letala nova letala s hitrostjo nad 125 milj na uro. Sicer pa vidimo tu na sliki, kakšna bodo nova letala, kajti ta ameriški zračni orjak bo služil za vzorec bodočim, ki bodo skrbeli za redno zračno zvezo med vsemi deli sveta.

Star klobuk

— Zakaj pa nosiš star klobuk?
— Zena mi je rekla, da ne pojde nikamor z menoj, dokler si ne kupim novega.

Pisarniški premoč

— Zaponniti si, da je šef vedno na slabšem, kakor kdorkoli v pisarni.
— Tudi jaz bom tako trdil, ko postane šef.

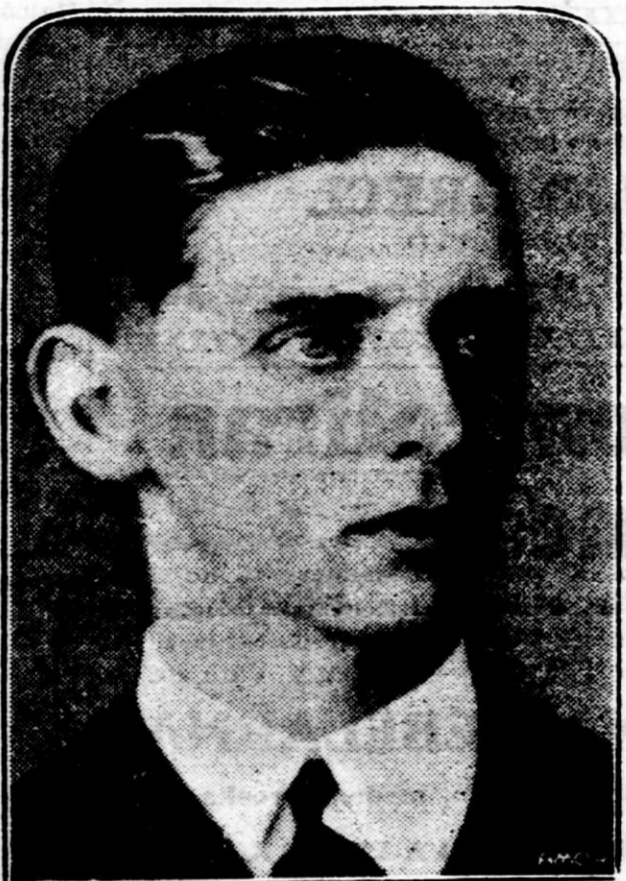
Šola za dvoboje

Francija, dežela vročokrvnih ljudi, ki jim nobena kriza ne more ohladiti prevročnih glav, živi glede dvobojev še zdaj v srednjem veku, ker jih še ni prepovedala. Zaliktev se v Franciji še vedno lahko opere s krvjo. Pri tem pa teče čisto tudi kri užaljenega. Pri nas in tudi drugod po svetu smo že davno spravili take neumnosti v ropotarnico, in če je treba čast oprati, posežemo pač malo v žep in stvar je opravljena. V Franciji pa pranje časti ne gre z denarjem, temveč mora teči kri. Zato se ne smemo čuditi, če imajo v Parizu celo šola za dvoboje. Morda ima takša šola to prednost, da se absolvent lahko potrkna na prsa, češ, nikar se ne igrajte z menoj, dovršil sem šolo za dvoboje, kjer sem bil med najboljšimi učenci, zato pa pazite na svoj jezik.

Šola za dvoboje je pri stroški galeriji v hiši, ki pripada rodbini Revettov. V galeriji vidiš ne samo starinsko orodje, temveč tudi posebne sobe, kjer se ljudje uče spretno in hitro odpraviti človeka na oni svet ali ga pa vsaj znamenovati za ta svet, da ostane živo svarilo in reklama za šolo. Pogledaš v oddelek za dvoboje in kar kri ti zastane v žilah. Tam si stojita dva nasproti in merita drug na drugega z revolverjem. Toda k sreči je oni drugi samo železna figura, ki ji krogla ne more do živga. Figura je narejena tako, da so poedini deli označeni s številkami in da vsaka številka pokaže, kam je duellant zadet. Tako lahko zveš, ali si zadet v srce, pljuča ali v glavo.

Princ Nikolaj se vrne

Nad ljubeznijo, ki je vzplamtel v srcu rumunjskega princa Nikolaja, zaljubljenega v gospo Dimitrescu-Tohami, je zmagal končno denar, kakor se v takih primerih kaj rado zgodi. Princ Nikolaj se kmalu vrne v Rumunijo, ker mu za življenje v inozemstvu renta ne zadostuje. Princ je zapustil Rumunijo, ko mu je brat, rumunjski kralj Karel, predvedal oženiti se z izvoljenko.

Pred dobrim letom je odpotoval z njo v Francijo. Rumunjska vlada mu je določila rento, ki gre seveda v milijone, toda princ živi tako razkošno, da mu vedno primanjkuje denarja. Letos poleti je posetil Rumunijo ter prosil brata in vlado, naj mu rento zvišata. Naletel je pa slabo. Niti Jorgova vlada, niti kralj nista hotela o tem ničesar slišati. Kriza!

S tem je bilo princu onemogočeno nadaljevati razsipno življenje v tujini in zdaj se vrača, ker mu nudijo veleposelstva in gradovi v domovini več prilike živeti pravo življenje princa. Ah se vrne z njim tudi njegova ljubica ali ne, to ni važno, kajti s tem, da bo živel v Rumuniji, se je princ odrekel ženitvi z meščanko. V Rumuniji namreč ne bo našel nikogar, ki bi ga hotel proti kraljevi volji poročiti z njo.

Mravlje pijanke

Oxfordski biolog prof. Julian Huxley je našel med nekaterimi vrstami mravelj v Južni Ameriki živalskega tihotapca alkohola, ki po svojih metodah še prekaša zloglasne tihotapce opojnih pijač v Ameriki. V živalskem kraljestvu tihotapi alkohol hrošček, ki izloča sladke in opojen sok, a ta mravljar izredno tekne. Hrošček, ki je menda edini lastnik naravnega žganjekarja med živalmi, je zelo navdušen za mravljinčja jajčeca, ki jih pa mravlje skrbno stražijo. Tudi med žuželkami vlada baje korupcija. Hrošček tihotapca prihaja v mravljišče, kjer se domeni z mravljami, ki jim je dolžnost čuvati jajčeca. Napojji jih s svojim sladkim opojnim sokom, za plačilo se pa lahko do sitega nažre mravljinčjih jajčec. Mravlje-stražarji prodajajo jajčeca za »štampričke«.

Vsa komplicirana in stroga organizacija mravljinčje države je baje proti temu zlu brez moči, čeprav kaznujejo mravlje zasane krivice s smrtjo. Čim namreč zalote pijano mravljo, ki je prodala za sladko opojno pijačo zarod, navale na njo in jo izgrizejo do smrti. Odkritje prof. Huxleya je zabeležil samo ameriški »mokrki« tisk in zato ni izključeno, da gre bolj za propagando mokrih, nego za znanstveno odkritje. Morda se je hotel učeniški samo pošaliti, češ, kako boste prepovedali piti ljudem, ko pa pijančujejo celo mravlje.

Čudne so kitajske šege in običaji

Olikan Kitajec v občevanju z ljudmi sebe ponižuje, druge pa povljuje

Kitajci so najvjudnejši narod na svetu. Čeprav evropska civilizacija vedno bolj prodira tudi med nje ter izpodriva stare šege in običaje, se vendar še drže v prostrani kitajski deželi njeni prebivalci strogo svojih starih navad. Posebno trdovratno se drži na Kitajskem stara navada pozdravljanja, ki bi

temveč mu pravi »travnjaški mrčes«. Nikoli ne pozabi olikan Kitajec k vsaki sodbi ali zaključku pripomniti, da velja to samo po »njegovem skromnem mnenju«. Medsebojno se Kitajci časte z najlepšimi primki, sebe ponižujejo, druge pa povljujejo. Če govori Kitajec o očetu koga drugega, mu pravi »častivredna točnost«, materi »dvorana dolgega življenja«, hčerki pa »zlat denar«. Pri tujih ljudeh vpraša Kitajec najprej po cenjenem imenu in kitajske vizitke se glase navadno takole: »Zvesti in iskreni prijatelj vašega blagorodja in neumorni učenec vaših naukov si dovoljuje s tem predstaviti se, naznaniti svoj ubogi posej in pokloniti se do tal.«

Anglež, ki je potoval po Kitajskem ter proučeval kitajske šege in navade, piše o besednih obratih pri nekem konverzacijskem obredu. Vprašanje: Kako se godi vašemu prevzvišenemu in slavnemu prijatelju? Odgovor: Ah, mojemu osramočenemu capinu se ne godi baš slabo. — Kje pa imate svojo krasno palačo? — Moja pasja koliba je v Hankau ob pristanišču parnikov. — Je vaša blagorodna rodbina številna? — Imam samo pet podlih nestvorov. — Kako se počuti vaša dražestna žena. Je njeno blagorodje zdravo? — Moja stara škatla bo menda počila od zdravja.

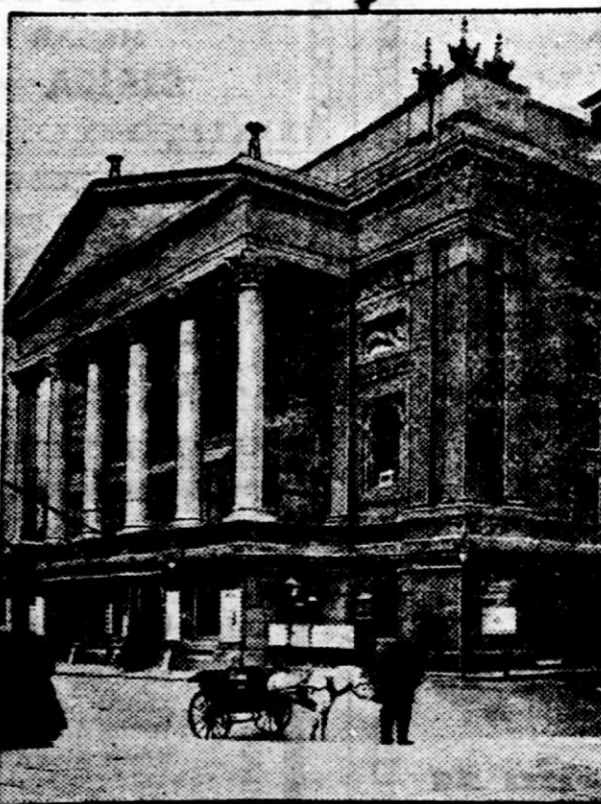
bilo treba napisati o nji obširno razpravo, če bi hoteli našim ljudem točno povedati, kako Kitajci pozdravljajo in od kod imajo te stare navade.

Olikan Kitajec dvigne po stari tradiciji pri pozdravu obe krepko stisnjeni pesti v višino čela večkrat zapored, ali pa sklence roke, potem jih pa razprostire in zamrmra skoraj pobožno »čin, čin«, kar pomeni »prosim, prosim«. Če se srečata dva Kitajca po daljšem času, padeta na kolena, se sklonita naprej in se s obrazom večkrat dotakneta zemlje. V nekaterih kitajskih krajih je pa v navadi še bolj čuden pozdrav. Če se srečata dva človeka, se po možnosti istočasno odkrijeta, čepice dvigneta čim višje nad glavo, potem se pa popraskata za desnim ušesom in si pokažeta jezike. Čim bolj pomoli Kitajec jezik iz ust, tem vjudnejši in lepši je pozdrav.

Še bogatejši in pestrejši od pantomimskih kretenj so pri kitajskem pozdravu besedni obrati. Dolžnost olikanega Kitajca je, da pri pozdravu sebe čim bolj poniža, tistega, ki ga pozdravlja, pa čim bolj poviša. Če govori Kitajec s starišim človekom, trdi o sebi, da je »neumen mlajši brat«, če pa govori z mlajšim, zmerja sebe z »zabitim starcem« ali »staro podrtijom«. Svoji ženi pravi »nizkotna priljeznica« samo iz vjudnosti in v prizadevanju, ponižati jo čim bolj, da bi dokazal ponižanost pozdrava. Svoj dom naziva med pogovorom »podrta koliba«, pa naj bo še tako krasna palača. Če govori Kitajec o svojem sinu, ne rabi njegovega imena,

Tako nekako se glasi pogovor dveh olikanih in dobro vzgojenih Kitajcev. Podobni osebni obrati so med Kitajci tako priljubljeni, da bi morali napisati debelo knjigo, če bi hoteli naštetii vse. Sedanji nemiri na Kitajskem so seveda močno vplivali na stare šege in navade ter jim škodovali morda še bolj, nego prodiranje evropske kulture med Kitajce. Ni izključeno, da so to že zadnji ostanke starih kitajskih navad, ki se ne bodo mogli več dolgo držati.

Svetovnoznano londonsko operno poslopje

V Covent Gardenu v Londonu stoji to krasno operno poslopje, ki pa bo zdaj porušeno, ker rabijo ta prostor za moderno tržnico.

Trajna rdečica

Tetoviranje je bilo v navadi samo pri mornarjih in ljudeh sumljive preteklosti. Zadnje čase so pa prišli ljudje, ki se ukvarjajo s tetoviranjem, na drugo misel, spravi to zadevo na polje kozmetike in jo izkoristiti tam. V svojih propektih pišejo damam: »Večecjenje, čemu bi rabili barvila za lica in ustnice? Barvilo se z umivanjem odstrani, pri tem pa trpi koža. Dajte se raje tetovirati stalno rdečico kot znak zdravja in ne bo se vam treba bati, da bi se izgnila z obraza. Kako prijeten bo občutek, da sploh ne morete prebledeti, če nanese smola, da izreče mož ali zaročenec kakršnoli sum. Po prečuti noči bo vaš obraz enako svez in rdeč, kakor bi bil, če bi vso noč trdno spali. In ustnice! Ne bo se vam treba več bati poljubov, niti ostrmeti od groze, da ste si pozabili namazati ustnice. Vse bi bilo v redu, samo na nekaj pozabljajo pronagorjati trajne rdečice. Nimajo namreč za tetoviranje primer-

nega rdečila, da bi se barva točno ujemala z naravno barvo lic. Seveda pa na drugi strani ne moremo trditi, da je barva lic in ustnic naših dam naravna. Rdečilo je še presvetlo, toda sčasoma se bo že naša primerna barva. Zaenkrat se tetoviranje v službi lepote obnese dobro samo pri obrveh. Marsikatera lepota si je v prizadevanju, da bi postala podobna Greti Gorbou, tako temeljito mazala in mrcvarila obrvi, da ji ni ostala nad očmi niti črna senca, ker je polagoma vse obrvi populila. Zdaj pa, ko prihajajo obrvi zopet v modo, bi si rade lepoticke znova preskrbele črne obrvi in tu dela baje tetoviranje prave čudeže. Po vrhu je operacija še brez bolečin, samo honorar je baje zelo masten.

Požrtvovalne telefonistke

Iz Havane poročajo o izredni požrtvovalnosti mlade telefonistke Rose Torres Acosta iz mesta Santa Cruz del Sur. Dekle v polni meri zasluži, da bi jo prištel k onim junaškim telefonistkam, ki so stoječ do zadnjega trenutka pri aparatih žrtvovale življenje na oltar skupnosti. Ko so se pojavili prvi znaki strahovitega orkana na Kubi in ko so začeli pljuskati čez obalo vedno večji morskali valovi, junaška telefonistka ni zapustila svojega mesta, temveč je telefonirala vsem telefonskim naročnikom, da je mesto Havana v nevarnosti in da se naj čimprej rešijo. Res so se vsi rešili, samo telefonistka je ostala v centrali, čeprav so jo opozarjali, naj beži. Zvesto ji je stal do smrti ob strani njen zaročenec.

Kmalu je morje privallilo ogromne valove, ki so zalili vse mesto. Po katastrofi so našli med 3000 mrlci tudi mrtvo telefonistko in njenega zaročenca. Tudi drugi dve kubanski telefonistki sta se držali junaško. Celia in Maria Urbay, dve pogumni sestri, sta rešili življenje mnogim rodbinam v Puerto Tarafa, kamor sta telefonirali z Neuritasa, da se bliža orkan. Streha nad telefonskim uradom se je bila že porušila in tudi ena stena je že ležala na tleh, telefonistki se pa nista ganili iz urada.